Číslo
Nr.
No
11-12

LISTOPAD–PROSINEC
NOVEMBER–DEZEMBER
NOVEMBRE–DÉCEMBRE
1938

STATISTICKÝ ZPRAVODAJ
STATISTISCHE NACHRICHTEN
BULLETIN STATISTIQUE

OBSAH:

VYDÁVÁ STÁTNÍ ÚŘAD STATISTICKÝ • HERAUSGEGEBEN VOM STATISTISCHEN STAATSAMT • ÉDITEUR: OFFICE DE STATISTIQUE DE L'ETAT

10 Kč

STATISTICKÝ ZPRAVODAJ

Ročník I. **V Praze 26. ledna 1939.** **Číslo 11–12.**

Po delší přestávce, zaviněné mimořádnými poměry, vychází opět toto dvojčíslo, kterým uzavíráme I. ročník Statistického zpravodaje. Vydávání nového ročníku 1939 bude zahájeno v únoru dvojčíslem za měsíc leden a únor, načež bude Statistický zpravodaj vycházet znovu v pravidelných měsíčních lhůtách jako dosud. Německé vydání nebude počínaje ročníkem 1939 vycházeti.

Redakce.

Úvodem k změnám obsahu našeho měsíčníku.

Následkem změny státních hranic nebudeme nějakou dobu připojovati tabelární část, dokud nebudou provedeny propočty, kterých je třeba k tomu, aby se statistické řady v zájmu srovnatelnosti i do minula přizpůsobily nové hospodářské základně. Místo toho budeme zatím připojovati výkazy, v nichž se čtenáři obeznámí s obrazem, který se objevuje, promítneme-li si změny hranic do statistických dat, zjištěných pro celý bývalý rozsah našeho státu.

Pro správné hodnocení takto získaných čísel dlužno však upozorniti na několik výhrad, které dlužno míti na paměti při jejich používání. Je pravda, že zvláště hospodářství jeví jistou setrvačnost proti změnám politickým, že bývalé souvislosti, plynoucí ze společných, zvláště hospodářských vztahů a zájmů, se hned neruší a někdy velmi dlouho doznívají, ba namnoze rozhodují i o nové základně soužití nově vzniklých celků. Naproti tomu je však také nesporné, že okamžikem rozdělení vznikají z bývalého celku nové soubory, které začínají žíti novým životem samostatně se rozvíjejícího organismu. Vedle nastavších škod a nepříznivých následků rozdělení vznikají i nové klady za změněných poměrů. Máme tu co činiti s obdobou hojivých prvků, které se uplatňují v každé ráně živoucího organismu. Důsledky takových změn si každý snadno představíme, uvážíme-li, jaké proměny v zásobování i v existenčním zázemí obyvatelstva vznikají na př. u měst, která byla dříve vnitrozemská a najednou se ocitla na hranici. Nebo stačí uvážiti změny, jež vzniknou tím, že valná část vnitrozemského obchodu se změní na zahraniční. Jiný příklad podávají dalekosáhlé změny dopravní sítě, zasahující u nás nesporně velmi rušivě do života našeho hospodářského organismu, a které nutně vedly k novému názoru na motorismus jakožto hojivý prvek, který byl nejblíže po ruce při přizpůsobování se novým poměrům.

Proto dílčí statistická data, získaná i sebe svědomitějším odhadem nebo i propočtem, můžeme hodnotiti vždy v prvé řadě jen jako ukazatele důsledků nových poměrů, ale nikoliv jako důsledky samy, vždy musíme v těchto datech viděti pouhou pomůcku pro národohospodářskou rozvahu do všech směrů, do nichž se nový stav musí promysliti. Nikdy nám tyto statistiky nemohou nahraditi tyto úvahy, této práci se nemůžeme vyhnout, nemáme-li se dožít zklamání a škod vznikajících z toho, že jsme přeceněním nebo nesprávným použitím statistik dali situaci falešný výraz. Není sporu o tom, že nové poměry dávají p r o b u d o u c n o s t třeba změněné nebo zcela jiné předpoklady, než za jakých platily statistiky podávající obraz m i n u l o s t i.

Je tedy třeba vždy obezřetně přihlížeti k těmto nově změněným předpokladům než přistoupíme pro přítomnost nebo dokonce pro budoucnost k úsudkům založeným na obdobě s minulostí.

Přes tyto výhrady je orientační užitek statistických dat při správném používání veliký. Skýtají nám totiž soustavnou pozorovací základnu, jsou kontrolními pomůckami, jichž státnictví používá tak jako námořník nebo letec palubních přístrojů.

Pokud výhrady spadají na vrub z p ů s o b u, kterým byla data sestrojena, najde čtenář upozornění v jednotlivých oddílech slovního výkladu. Dr. Kr.

Obyvatelstvo.

Naše nové hranice.

V minulých číslech „Statistického zpravodaje“ uveřejnili jsme v měsících jarních a letních několik článků o národnostních poměrech v zemích českých. Byly vyvolány naléhavostí doby, když ze sporu českoněmeckého se stal problém mezinárodní.

Československé otázky menšinové byly vyřešeny zcela jiným způsobem, než si český národ kdykoli představoval. 19. září byly předloženy československé vládě k použití návrhy vlád anglické a francouzské, aby Německu byly odstoupeny převážně německé okresy. Na základě zásadního souhlasu vlády československé, který byl vynucen hrozbou rozvázání smlouvy československo-francouzské, vedl britský ministerský předseda nejprve jednání s německým říšským kancléřem, načež 29. září došlo k dohodě čtyř velmocí v Mnichově, kterou sudetoněmecké území jazykové bylo zásadně přiřčeno Německu a rozhodnuto obdobným způsobem řešiti také otázku menšiny polské a maďarské.

Jak došlo k stanovení nových hranic Československé republiky, a jaké zásady se při tom uplatnily, napsal jsem do nejnovějšího čísla „Národnostního obzoru“; čtenáře odkazuji pro bližší informaci na první část článku „N o v é h r a n i c e Č e s k o-S l o v e n-

ska a národní menšiny" tam uveřejněnou. V tomto článku „Statistického zpravodaje" chci popsati novou hranici s Německem se zřetelem k hranici jazykové a ukázati, jak byl při ní proveden princip etnografický. Poněvadž, jak jsem v „Národnostním obzoru" vyložil, směrodatnými pro vedení hranice se stala data z r. 1910, přihlížím v tomto článku k datům z r. 1930 i z r. 1910 a v přehledných tabulkách připojuji i data z r. 1921.

Popis nové hranice začínám na styčném bodu hranic Česko-Slovenska, Německa a Maďarska.

I. Hranice slovensko-německá.

Německé území jazykové pronikalo z Dolních Rakous po obou březích Dunaje na Slovensko. Necháme-li stranou německé ostrovy na jazykovém území maďarském, měly tu před válkou německou většinu v obyvatelstvu obec Děvín a město Bratislava na levém břehu, obec Petržalka na pravém břehu Dunaje. Německo vyžádalo si z těchto tří obcí Děvín a Petržalku, ponechavši Slovensku Bratislavu, která se stala jeho hlavním městem. Německý ráz si uchoval po válce však jen Děvín, kdežto Petržalka jako bratislavské předměstí vyrostla v krátké době ve velkou obec, v níž Němci byli velkým přílivem slovenského a českého dělnictva zatlačeni v postavení menšiny. V obou obcích ze Slovenska Německu postoupených bylo r. 1930 15.566 obyv., z nichž bylo 8.338 Čechů a Slováků a 3.957 Němců.

Od Děvína až k ústí Dyje do Moravy zůstalo se při staré hranici slovensko-rakouské. Jižní cíp Moravy mezi Dyjí a Moravou, pokrytý listnatými lesy, patřícími kn. Lichtensteinovi, náležel před válkou k Dolním Rakousům a byl k nim opět připojen; byla tu tedy obnovena původní hranice slovensko-rakouská.

II. Hranice česko-německá na jižní Moravě.

Pod městem Břeclavou přechází jazyková hranice česko-německá na pravý břeh Dyje, kde tři obce si udržely čistě český ráz až do přítomné doby, přes to, že po dlouhá staletí patřily k Dolním Rakousům; jsou to Poštorná, Charv. Nová Ves a Hlohovec. Německo je zabralo z historických důvodů, aby se Rakousku vrátilo celé bývalé území dolno-rakouské, s nimi však připojilo k říši i známý železniční uzel, město Břeclavu; odůvodňuje se to tím, že v Břeclavě byla před válkou německá většina. S Břeclavou byla však zabrána i čistě česká Stará Břeclav, která byla v letech šedesátých od Břeclavě oddělena jako samostatná obec, načež po převratě v r. 1919 byla s ní opět spojena; město se St. Břeclavou dohromady mělo však i r. 1910 většinu českou (6.123 Č. a 4.994 N.). Úhrnem pak bylo v Břeclavi (se St. Břeclavou) a třech českých obcích u Břeclavě

	1910	1921	1930
obyvatelů	17.964	19.476	20.879
Čechů (a Slováků) . . .	11.186	16.076	18.120
Němců	6.421	2.354	1.808

Od Břeclavě jde nová státní hranice po levém břehu Dyje a od soutoku s Jihlavkou po levém břehu Jihlavky až po Dolní Kounice, shodně s jazykovou hraniční čarou, jak vyplynula z výsledků sčítání lidu v r. 1910. K Německu připojeny tedy všecky většinou německé obce okresu hustopečského, celý okres mikulovský a pohořelický a dvě obce z okresu židlochovského. Jazyková a nyní i státní hranice je v tomto kraji velmi nepravidelná, některé obce německé vnikají daleko do území českého a naopak české do německého; česká obec Šakvice je tak vklíněna mezi obce německé, že z ní vedla cesta do nejbližší obce české jen přes zabrané území. Dráha Brno-Břeclav byla státní hranicí přeťata na sedmi místech; stanice Břeclav je v Německu, následující stanice Podivín v Československu, stanice Zaječí, Hustopeč a Pouzdřany v Německu, Vranovice a Hrušovany opět v Československu, načež za Hrušovany projíždí trať u Vojkovic ještě na krátkou dobu územím německým, aby pod Rajhradem vstoupila zase na území české.

Do území německého byly pojaty ovšem obce, které se objevily českými teprve po převratu. Jsou to i město Pohořelice a obec Ledce, jejichž český ráz se objevil teprve při česko-slovenských sčítáních. Zabráním obce Ledce bylo docíleno připojení obce Vojkovic u Židlochovic, téměř z poloviny české (r. 1930 402 Č. a 409 N.) k území německému.

Mezi Vojkovicemi a Pravlovem pronikalo německé jazykové území jihomoravské nejdále na sever, směrem k městu Brnu. U Pravlova obrátila se jazyková hranice českoněmecká na jihozápad a zachovávala tento směr až ke Znojmu. Nová státní hranice je tu vedena s ní celkem shodně. Nejvýznamnější odchylkou od principu etnografického jest zabrání Mor. Krumlova-Rakšic, a lesního komplexu táhnoucího se až k Ivančicům; vznikl tak německý výběžek do území českého, související s ostatním územím německým jen velmi úzkou šíjí. Národnostně byla okupace Mor. Krumlova zdůvodněna tím, že město to bylo před válkou v německé správě a většina jeho obyvatelstva se hlásila k německé obcovací řeči (r. 1910: 564 Č. a 1.525 N.). S městem Mor. Krumlovem byly však k Německu připojeny také sousední úplně české Rakšice, které byly s Mor. Krumlovem spojeny v jednu místní obec; v Mor. Krumlově s Rakšicemi dohromady bylo i r. 1910 Čechů více než Němců (1.603 Č. a 1.598 N., r. 1930 však 3.047 Č. a jen 349 N.).

Druhou odchylkou od etnografické hranice je zabrání české osady Něm. Knínice u Miroslavě a pak těch obcí a osad, v nichž český živel nabyl převahy po válce; jsou to obec Suchohrdly a osada Václavov u Miroslavě a pak téměř úplně česká obec Želetice, která teprve ke konci 19. stol. podléhala poněmčování.

Ze zásady přijaté v plenárním sezení mezinárodní komise vyplynula ovšem i ztráta města Znojma, v němž r. 1910 bylo napočítáno jen 2.535 Čechů vedle 16.962 Němců, a obce Podmole na dolnorakouské hranici. Mezi Znojmem a Podmolí byla však zabrána pro Německo také čistě česká obec Mašovice.

Od Znojma dále na západ až k hranicím Čech shoduje se státní hranice přesně s hranicí jazykovou podle výsledků sčítání lidu z r. 1910, až na to, že zabrány byly pro Německo také velké komplexy lesní půdy z katastrů pohraničních obcí českých. Německé říši připadly ovšem i osady, resp. obce Šumvald, Šreflová, Uherčice, Flandorf, Staré a Nové Hobzí a Bolíkov, v nichž česká většina se objevila teprve při sčítání lidu z r. 1921 nebo 1930.

Úhrnem zabírají všechny obce a osady, které připadly z jižní Moravy německé říši a byly administra-

tivně spojeny s Dolními Rakousy 2.008 km² rozlohy, která se zvětšuje ještě o zabrané lesní komplexy obcí českých. Na této rozloze bylo napočítáno:*)

	1910	1921	1930
přítomných obyvatelů . .	190.049	192.572	202.103
z nich: Čechů (a Slováků)	21.091	52.221	65.323
Němců	166.180	131.018	128.273

Z odstoupených obcí bylo českých podle výsledků sčítání lidu z r. 1910 i 1930 úhrnem 8 o celkové rozloze 135.65 km², počítáme-li Břeclav a Starou Břeclav za obec jedinou. V nich bylo:

	1910	1921	1930
přítomných obyvatelů . .	20.351	22.013	23.354
z nich: Čechů (a Slováků) .	13.409	18.512	20.491
Němců	6.577	2.416	1.890

Osad, které byly většinou českými v r. 1930, ale většinou německými podle statistiky z r. 1910, bylo dohromady 14 o celkové rozloze 152,73 km² a v nich bylo přítomno:

	1910	1921	1930
všech obyvatelů	31.560	32.877	38.477
z nich: Čechů (a Slováků) .	4.486	18.942	25.075
Němců	25.865	11.780	11.609

III. Hranice česko-německá v jižních Čechách.

Německé obce v okrese novobystřickém a jindřichohradeckém byly do německé říše zabrány všecky, a to podle stavu z r. 1910, tedy i s obcí Radouňkou a s obcí Novou Vsí v okrese jindřichohradeckém. Poněvadž obce na západě a na severu od Jindř. Hradce s ostatním územím německým téměř místně nesouvisí; byla anektována také česká obec Polikno (j. z. od Jindř. Hradce), aby německý ostrov lodhéřovský měl silniční spojení s Novou Bystřicí. Novou hranicí jest nejtíže postiženo město Jindř. Hradec, které německým territoriem jest nyní obtočeno se tří stran a jen na straně severovýchodní má otevřenou cestu do českých krajů.

Německé území na Novobystřicku bylo od německého pohraničního pásma na jihu Čech odděleno rovinou třeboňskou, na níž české území jazykové sahalo nejen k staré hranici mezi Dol. Rakousy a Čechami, nýbrž táhlo se přes ni do Dolních Rakous až ke Cmuntu. Mírem saint-germainským bylo docíleno, že železniční uzel Čes. Velenice, na němž se spojovaly trati Praha—Tábor—Cmunt (Čes. Velenice) a Cheb—Plzeň—Cmunt (České Velenice), byl přiřčen Československu; tím se dostaly k Čechám všecky české obce na Vitorazsku, v nichž se udržel český jazyk až do přítomné doby, a kromě nich pět obcí německých.

Bylo zřejmo, že Německo se bude snažiti o obnovu staré hranice dolnorakouské; tomuto přání byly oporou i velké úspěchy předválečné germanisace zbytku české oblasti vitorazské, jimiž se docílilo, že r. 1910 ani v jedné obci nebyla zapsána česká obcovací řeč u většiny místního obyvatelstva. Německu připadly tedy kromě obcí německých také všecky obce české až na Tušť, kterou ponechali Němci Čechám; náhradou za to byla však zabrána česká osada Františkov. Na východní hranici okresu třeboňského byl vliv německé sklárny v české obci Nové Vsi tak velký, že v r. 1910 malá většina se přihlásila za Němce; na základě tohoto výsledku byla obec připojena k Německu, ač v ní Němců není (r. 1930: 412 Č., 1 N.). Na západní straně sousedila s českými obcemi dolnorakouskými na české straně obec Hranice u Nových Hradů; byla zabrána pro Německo, ač byla v r. 1910 většinou česká.

Od Nových Hradů až k Blanskému lesu za Českým Krumlovem se shoduje nynější státní hranice téměř úplně s předválečnou hranicí jazykovou. Na německé straně zůstala jen malá většinou česká osada Dolní Pláně (v okrese českokrumlovském) a pak dvě malé osady (Jiříkovo Údolí a Děkanské Skaliny), v nichž Češi nabyli většiny teprve po převratě.

Na severozápadní straně Blanského lesa vybíhá německé území z chvalšinského okresu daleko do českého téměř až k Netolicům. Němci dali v poslední době tomuto úzkému výběžku jazykovému název „ostrov strýčický“ podle osady Strýčice. Přes to že souvisí s německými obcemi jen zcela úzkým pruhem, byl celý ostrov spojen s Německem, a to v maximálním rozsahu předválečném, tedy i s osadami Strýčice, Radošovice, Babice a oboje Chrášťany, které všecky jsou již většinou české.

Na západní straně výběžku strýčického byla k německému území připojena v okrese prachatickém také česká obec Jáma a městu Prachaticům, jež již r. 1930 byly téměř z poloviny české a při posledních obecních volbách měly ve voličstvu českou většinu, dostalo se většího zázemí připojením českých obcí Staré Prachatice, Oseky a Kratušín. Odtud však souhlasí státní hranice skoro úplně s jazykovou až k okresu domažlickému s jedinou výjimkou malé české osady České Hamry u Nýrska a ovšem s výjimkou obce Albrechtice, a osad Rok, Záluží (všechny tři u Sušice) a Mladotice (okres klatovský), v nichž český živel nabyl většiny teprve po převratě. Zcela mimořádně byla ponechána Česko-Slovensku obec Úborsko (sev. od Nýrska), nyní sice většinou česká, ale před válkou převážně německá.

Velmi podstatně se odchýlila státní hranice od jazykové v okrese domažlickém. Z různých důvodů zabralo tu Německo čistě české obce resp. osady Českou Kubici, Babylon, Trhanov, Pec, Chodov, Kleneč, Starý a Nový Postřekov a pak dvě smíšené osady: Filipovou Horu a Pelechy (z obce tlumačovské), jež obě byly r. 1910 většinou německé. Ve všech těchto jmenovaných 10 osadách bylo při posledním sčítání 5.089 Č. a jen 218 N. (v 8 čistě českých osadách 4.918 Č. a jen 72 N.).

Úhrnem získalo Německo v jižních Čechách od Jindř. Hradce a Nové Bystřice k Čerchovu (okres domažlický incl.) území v rozloze 3.880 km², a na něm bylo:

	1910	1921	1930
přítomných obyvatelů . .	229.020	220.641	219.093
z nich: Čechů (a Slováků)	16.760	29.286	34.302
Němců	211.350	184.895	180.338

*) Používám zde dat toliko za celé obce, resp. osady a nehledím k částem osad, které novou hranicí byly rozděleny; činím tak proto, že pro minulost není možno rekonstruovati národnostní data za části osad. Tím zároveň vysvětluji rozdíly mezi konečnými daty za rok 1930 a daty uveřejněnými za týž rok v „Seznamu obcí a okresů připojených k Německu atd.“, při jejichž sestavování byly respektovány i části osad.

K německému území bylo na tomto úseku připojeno úhrnem 17 osad, jejichž český ráz se projevil velmi zřetelně i ve výsledcích sčítání z r. 1910, o celkové rozloze 92,52 km²; v nich bylo:

	1910	1921	1930
přítomných obyvatelů . . .	7.680	7.680	6.884
z nich: Čechů (a Slováků) .	7.312	7.329	6.474
Němců	339	224	392

Osad, které ve výsledcích sčítání z r. 1910 se jevily většinou německými a nyní byly většinou české, bylo na tomto úseku úhrnem 24 o celkové rozloze 102,46 km²; v nich bylo napočítáno:

	1910	1921	1930
přítomných obyvatelů . .	12.732	11.522	11.102
z nich: Čechů (a Slováků)	2.629	7.555	9.467
Němců	10.055	2.423	1.271

IV. Hranice česko-německá v Čechách západních a severních.

Nejrozsáhlejší souvislé německé území jazykové bylo na západě a severu Čech; tu utrpěla Česko-Slovenská republika největší ztráty územní i populační a hospodářské.

Od severní hranice okresu domažlického šla jazyková hranice česko-německá přímo na sever středem okresu horšovskotýnského; české vesnice ležící na sever od města Staňkova vybíhají do území německého, jímž jsou sevřeny se tří stran. Rozhraničení bylo tu provedeno podle stavu předválečného; obec Nahošice, nyní většinou česká a z poloviny český Blížejov byly ovšem připojeny k Německu. Česko-Slovenské republice však zůstala obec Ohučov, malý německý ostrov u Staňkova.

Severně od Staňkova pronikla německá kolonisace v 17 stol. podél řeky Radbuzy až k Plzni. Geografická poloha, uhelná ložiska a blízkost Plzně byly příčinou rychlého vzmáhání českého živlu v těchto končinách. Německo zabralo tu nejen všecky obce většinou německé a ty, v kterých Češi nabyli převahy teprve po válce (Dobřany, Robčice, Litice,*) nýbrž i hornické město Nýřany, většinou české od let sedmdesátých, a obce Lhotu a Zbuch, obě většinou české v r. 1910. Z hornických obcí v uhelném revíru západočeském, kdysi německých, ale přílivem českých horníků počeštěných zůstaly Česko-Slovensku toliko Líně a Nová Ves (mezi Nýřany a Dobřany). Také na severní hranici českého jazykového výběžku za Plzní byly zabrány Německem obce Malesice a Chotíkov, obě většinou české již r. 1900**).

Posunutím státní hranice až k Plzni byla ovšem velmi ztížena hospodářská situace tohoto západočeského velkoměsta. Zabráním okresu stodského a dobřanského byla kromě toho přerušena železniční trať Plzeň—Domažlice a Plzeň—Klatovy a tím ztíženo spojení Plzně s českým územím na jihozápadě.

Severně od Plzně byla vedena státní hranice celkem shodně s předválečnou hranicí jazykovou až k řece Ohři, kterou překračuje mezi Postoloprty a Louny. Z ryze českých osad byl zabrán toliko Janov u Svojetína a pak ovšem všechny obce, v nichž český živel nabyl převahy teprve po převratě (Přehořov, Václavy a Řeřichy v okrese jesenickém, Kounov v okrese žateckém, Lipence, Skupice a Březno v okrese postoloprtském). Česko-Slovensku zůstala malá, většinou německá osada Spankov v okrese manetínském, jediná většinou německá osada německého souvislého území jazykového, která nebyla zabrána Německem.

Na levém břehu Ohře byla připojena k Německu většinou česká obec Ranná (i podle sčítání z r. 1910). Za Rannou jde pak státní hranice po jazykové hranici předválečné až k okresu lovosickému; do Německa se tedy dostaly obce Odolice, Hnojnice a Židovice, většinou české až po převratě.

Na Lovosicku utrpěl český národ velkou ztrátu tím, že do Německa se dostaly nejen obce Jenčice, Čížkovice, Sulejovice, Želechovice a Siřejovice, v nichž Češi nabyli převahy teprve po r. 1918, nýbrž i české obce Staré a Podsedice; zabrání Podsedic stalo se asi za tím účelem, aby k německé říši byly připojeny Dlažkovice, jež tvořily německý ostrůvek v českém území. Vedením nynější hranice na tomto úseku jsou nejtíže postiženy Třebenice, jež jsou se tří stran sevřeny německým státním územím.

Od Litoměřic, kde jazyková a státní hranice přechází na Labe, resp. jeho pravý břeh, jde státní hranice po etnografické linii z r. 1910 až za město Bělou p. B. V německé říši zůstávají tedy osady, jež se staly většinou českými teprve po r. 1910; jsou to Okna v okrese litoměřickém, Kochovice a Liběchov v okrese štětském, Sitné v okrese dubském, Nosálov, Bezdědice, Hlinoviště (většinou české však již r. 1910) a Vazačka v okrese bělském.

Od severní hranice okresu bělského se shodovala jazyková hranice celkem (až na malé výjimky) s hranicí okresu mimoňského. Mezi německý okres mimoňský a liberecký vniká hluboko do německého těla až k Ještědu české jazykové území. Německo zabralo severní část českodubského výběžku jazykového i s městem Českým Dubem, který sice tvořil dříve německý ostrov, ale r. 1910 byl již většinou český. Úhrnem bylo v tomto kraji zabráno z českého území jazykového 649 km² s 8.018 obyv., z nichž při posledním sčítání bylo 7.097 Č. a 875 N.

Za pohořím Ještědským připadl Německu celý politický okres liberecký a jablonecký n. N., a to i s většinou českým městem Šumburkem n. D. (česká většina poprvé r. 1921) a českou obcí Rejdicemi (česká většina již r. 1910) a českou osadou Čížkovicemi. Kromě toho z okresu turnovského dostaly se k Německu osady Bezděčín a Jílové, které r. 1910 byly většinou německé.

Úhrnem pak připadlo Německu v západních a severních Čechách území měřící 13.161 km² — není třeba zvláště připomínati, že v tom jsou i četné české jazykové ostrovy v hnědouhelné pánvi podkrušnohorské, na Stříbrsku a jinde na západě i severu Čech. Na tomto odstoupeném území bylo napočítáno:

	1910	1921	1930
přítomných obyvatelů	2,057.377	1,978.018	2,136.574
z nich:			
Čechů (a Slováků)	122.265	239.464	311.571
Němců	1,893.928	1,684.970	1,771.024

*) Litice měly českou většinu při sčítáních v l. 1880 až 1900; teprve r. 1910 po zrušení české hornické kolonie dosáhli Němci přechodně většiny.

**) Chotíkov měl však r. 1910 opět německou většinu.

Osady, které byly české již r. 1910 (a ovšem i r. 1930) zaujímaly celkovou plochu 168,78 km² a čítaly:

	1910	1921	1930
přítomných obyvatelů . .	53.777	53.392	56.543
z nich: Čechů (a Slováků)	32.925	38.030	40.471
Němců	20.317	14.702	15.449

Osady pak, které r. 1910 byly většinou německé a r. 1930 jsou většinou české, měřily úhrnem 254,32 km² a měly:

	1910	1921	1930
přítomných obyvatelů . .	67.200	68.226	78.877
z nich: Čechů (a Slováků)	25.269	39.356	49.219
Němců	41.200	27.777	28.560

V. Hranice česko-německá v Čechách severovýchodních.

České území jazykové na horní Jizeře pronikalo katastrem obce Paseky n. Jiz. až k zemské hranici a oddělovalo německé území v horách Krkonošských od německého souvislého území severočeského. Aby získalo územní souvislost obojích sídelních oblastí, zabralo Německo rozsáhlou část českého území jazykového v okrese železnobrodském, vysockém a jilemnickém. České obce, které z těchto tří okresů připadly k Německu, zabírají úhrnem 126,72 km² a čítají podle posledního sčítání 21.253 obyv., z nichž bylo 20.422 Čechů a toliko 746 Němců.

Nová státní hranice byla v Podkrkonoší vedena od zabraných českých obcí jilemnického okresu celkem shodně s jazykovou hranicí. Ale i na tomto úseku bylo zabráno pro Německo několik osad českých; jsou to: Nový Nemojov a Proruby (tyto r. 1910 ještě většinou německé) v okrese královédvorském, osada Horní Dolce u Jaroměře, obec Odolov v okrese úpickém, obec Česká Metuje a osada Ostaš v okrese polickém. Záhyby a nepravidelnosti hranice jazykové charakterisují i nynější hranici státní. Tím bylo do těžké situace uvedeno město Dvůr Králové n. L., které nyní se tří stran je sevřeno německou říší, a silně bylo ztíženo spojení severovýchodních Čech s východními, neboť železniční trať Turnov—St. Paka—Jaroměř jest přeťata novou státní hranicí na šesti místech.

Úhrnem pak připadlo Německu na severovýchodě Čech území v rozloze 1.543 km²; bylo na něm:

	1910	1921	1930
přítomných obyvatelů . .	213.683	190.518	193.617
z nich: Čechů (a Slováků)	31.306	36.025	39.422
Němců	179.466	151.943	151.728

Osady české v době předválečné i poválečné (většinou české r. 1910 i r. 1930) zabírají úhrnem 133,33 km² plochy a čítaly:

	1910	1921	1930
přítomných obyvatelů . .	25.784	22.140	21.872
z nich: Čechů (a Slováků)	24.664	21.316	20.978
Němců	1.038	759	809

Dřívější německou většinu v českou změnila jen obec Poruby (r. 1910 38 Č. a 214 N., r. 1930 180 Č a 60 N.).

VI. Hranice česko-německá v Čechách východních.

Ve východních Čechách připadlo Německu především německé území v horách Orlických (okres rokytnický a kralický, německá část okresu novoměstského s nepatrnými úseky okresu opočenského a rychnovského) a obce v okrese lanškrounském. Rozhraničení bylo tu provedeno celkem ve shodě s jazykovou hranicí, přece však i tu přibralo si Německo dvě české osady: Lomy a Šediviny z okresu opočenského.

Aby se mohl připojiti k Německu také ostrov svitavský, muselo Česko-Slovensko odstoupiti také všecky české obce okresu lanškrounského (až na Petrovice) a českou obec Jamné z okresu žambereckého. Ostrov svitavský zvětšilo pak nejen o obec Oldřichovice a osadu Brněnec, které vykazovaly r. 1910 většinu německou, nýbrž i o českou obec Půlpecen a smíšenou osadu Zářečí r. 1910 již většinou českou (obě jsou v okrese poličském).

Z východních Čech připadlo tedy Německu úhrnem 1.038 km² území, na němž bylo:

	1910	1921	1930
přítomných obyvatelů . .	98.078	89.606	86.781
z nich: Čechů a (a Slováků)	13.725	16.352	17.421
Němců	83.776	72.193	68.393

Obce a osady ryze české a osady smíšené, jež již r. 1910 byly většinou české, zabírají celkem 104,55 km² plochy a čítaly:

	1910	1921	1930
přítomných obyvatelů . .	10.842	10.229	9.404
z nich: Čechů (a Slováků)	10.494	9.914	9.025
Němců	344	290	342

Menšího významu jsou osady, které předválečnou většinu německou změnily v českou; r. 1910 bylo v nich 188 Č. a 366 N., r. 1930 519 Č. a 352 N.

VII. Hranice česko-německá na severní Moravě (a v Opavsku).

Nejtěžší oběti ze své vlastní sídelní oblasti přinesl český národ v severní části Moravskoslezské.

Zabráním ostrovu svitavského byl především rozhodnut osud české šíje zábřežské, oddělující ostrov svitavský od souvislého německého území na severní Moravě; v českých osadách této šíje mezi Cotkytlí u Šilperka a Stavenicemi u Mohelnice bylo r. 1930 úhrnem 50.942 obyvatelů, z nich 47.231 Č. a jen 3.414 N.

Ostrov svitavský rozšířilo Německo ovšem nejen o všechny osady, jež byly ještě r. 1910 většinou německé (Chrastová se Lhotou Chrastovou, Želivsko), nýbrž i o čistě českou osadu Březinku u Jevíčka, o městečko Trnávku s osadou Mezihoří a o sousední obec Lázy. Překvapením bylo připojení vzdáleného německého ostrovu brodeckého (6 obcí s českou obcí Labuticemi); toho bylo docíleno tím, že byly zabrány jv. od Chornice české obce Biskupice, Březinky a Šubířov s velikými komplexy lesní půdy.

Od Mohelnice shoduje se nová státní hranice s hranicí jazykovou, jak byla v r. 1910, až k Hranicím. V okrese hranickém bylo však z českého výběžku spá-

lovského zabráno pro Německo městečko **S p á l o v** a obec **L u b o m ě ř** s osadou **H e l t í n o v e m**. Dále na východ připadlo Německu pět českých obcí vybíhajících do německého jazykového území před Novým Jičínem; jsou to obce **B e r n a r t i c e**, **H ů r k a**, **S t a r ý J i č í n**, **L o u č k a** a **V l č n o v**.

Od německé obce Ženklavy (jv. od Nového Jičína) jde nová státní hranice již jazykovým územím českým. Německo tu zabralo pro sebe vých. od Nového Jičína město **Š t r a m b e r k** a obce **L i b h o š ť** a **R y b í** z okresu novojického, všechny **č e s k é o b c e o k r e s u p ř í b o r s k é h o** až na Hájov, Kateřinice Mniší a Trnávku, všechny **č e s k é o b c e n a O p a v s k u** a na **H l u č í n s k u**; Hlučínsko bylo reklamováno zejména proto, že náleželo dříve k Prusku.

Území, které ztratilo Česko-Slovensko na severu země Moravskoslezské zabírá úhrnem 7.010 km², a bylo na něm:

	1910	1921	1930
přítomných obyvatelů . .	783.680	755.994	797.802
z nich: Čechů (a Slováků)	187.790	223.483	260.607
Němců	582.119	511.324	518.966

Na obce ryze české spolu s několika málo smíšenými obcemi, jež měly českou většinu obyvatelstva již r. 1910, připadalo z tohoto území 1.455,04 km² a v nich bylo:

	1910	1921	1930
přítomných obyvatelů . .	187.520	189.313	204.326
z nich: Čechů (a Slováků)	170.424	172.317	191.688
Němců	13.481	12.498	8.995

Obce, které při sčítání v r. 1910 měly německou většinu, avšak r. 1930 jsou většinou české, mají dohromady 69 km² výměry a bylo v nich:

	1910	1921	1930
přítomných obyvatelů . .	19.382	19.796	20.671
z nich: Čechů (a Slováků)	6.325	13.359	14.748
Němců	11.367	5.620	5.313

VIII. Bilance.

Z českých zemí bylo Německu úhrnem odstoupeno území v rozloze 28.639 km²; z toho připadá nejvíce na severní a západní Čechy (13.160 km²) a na severní Moravu s Opavskem a Hlučínskem (7.010 km²).

Na celém území, které z českých zemí připadlo Německu, bylo dohromady

	1910	1921	1930
přítomných obyvatelů	3,571.887	3,427.349	3,635.970
z nich:			
Čechů (a Slováků) . .	393.337	596.831	728.646
Němců	3,116.819	2,736.343	2,818.722

Z tohoto území připadá na osady od pradávna ryze české a na těch několik smíšených obcí, které již r. 1910 měly českou většinu, úhrnem 2.098,25 km² a v nich bylo napočítáno

	1910	1921	1930
přítomných obyvatelů	306.073	304.916	321.907
z nich:			
Čechů (a Slováků) . .	259.284	267.645	289.165
Němců	42.159	30.880	27.371

Osady, které byly před válkou většinou německé, ale r. 1930 byly většinou české a nyní jsou v Německu, mají celkovou výměru 626,91 km² a bylo v nich

	1910	1921	1930
přítomných obyvatelů	123.230	123.719	140.228
z nich:			
Čechů (a Slováků) . .	33.684	72.568	91.432
Němců	85.877	45.606	44.978

Obě dvě skupiny obcí dohromady, o úhrnné rozloze 2.725,16 km², čítaly

	1910	1921	1930
přítomných obyvatelů	429.303	428.635	462.135
z nich:			
Čechů (a Slováků) . .	292.968	340.213	380.597
Němců	128.036	76.486	72.349

Území, které Česko-Slovensku z českých zemí zbylo, má (po odečtení záboru německého a polského) celkovou výměru přibližně 49.422 km², a bylo na něm (nehledíme-li k částem osad)

	1910	1921	1930
přítomných obyvatelů	6,322.680	6,377.831	6,810.877
z nich:			
Čechů (a Slováků) . .	5,909.477	6,044.986	6,459.497
Němců	353.114	218.918	235.030

Na území, které z českých zemí připadlo k Německu, přihlásilo se r. 1930 728.646 domácích obyvatelů k národnosti česko-slovenské, naproti tomu na území, které z českých zemí zůstalo Česko-Slovensku, bylo téhož r. 235.030 Němců. Rozdíl v český neprospěch činí 493.616 obyv. a zmenšil se ovšem silným přílivem Čechů ze zabraného území.

R. 1910 se přihlásilo na území zabraném Německem 393.337 obyvatelů k českému obcovacímu jazyku a na území, jež Česko-Slovensku zbylo, 353.114 obyvatelů k německému obcovacímu jazyku; rozdíl v český neprospěch činí 40.223 obyvatelů.

V „Národnostním obzoru“ jsem podal stručný výklad o tom, na jakých základech se dálo jednání o nových hranicích Česko-Slovenska. Mezinárodní komise byla postavena mimo jiné před otázku, které statistiky se mají vzíti za základ příštího rozhraničení. Stála proti sobě dvě stanoviska: česko-slovenské, jež žádalo, aby se vycházelo z výsledků sčítání lidu r. 1930, německé, které trvalo na tom, aby hranice se vedla se zřetelem k výsledkům sčítání lidu z r. 1910. Zvítězilo ovšem stanovisko německé.

Zkoumejme nyní, jak odpovídá nynější hranice a) stanovisku německému, b) stanovisku česko-slovenskému, a to za předpokladu ideálně provedené kompensace národních menšin; princip kompensace nebyl sice nikým vysloven, ale ve skutečnosti na německé straně se z něho vycházelo.

Odečteme-li polský zábor na Těšínsku, měří české a sudetoněmecké území dohromady 78.062,57 km²; z toho připadalo 316,76 km² na Hlučínsko a 213,41 km² na Valčicko a Vitorazsko, které dříve náležely k Dolním Rakousům, takže na české země v jejich předválečné rozloze zbývá 77.532,40 km². R. 1910 bylo na celém tomto území 9,894.573 obyvatelů, z nich 48.682 na Hlučínsku a 23.228 na Vitorazsku a Valčicku.

Podle toho, ke kterému obcovacímu (na Hlučínsku: mateřskému) jazyku se přihlásila většina domácího obyvatelstva, rozdělují se nejnižší administrativní jednotky, osady, ve dvě skupiny: osady většinou české a většinou německé. Pro obě tyto skupiny vyjdou tato statistická data:

a) osady většinou české

	v předválečných hranicích českých zemí	na Hlučínsku, Vitorazsku a Valčicku	úhrnem
plocha v ha	4,954.166	34.431	5,088.597
přítomných obyvatelů	6,231.314	53.397	6,284.711
z nich:			
Čechů (a Slováků) . .	6,022.484	42.805	6,065.289
Němců	166.559	7.801	174.360

b) osady většinou německé

plocha v ha	2,699.074	18.586	2,717.660
přítomných obyvatelů	3,591.349	18.513	3,609.862
z nich:			
Čechů (a Slováků) . .	235.094	2.434	237.687
Němců	3,279.634	15.939	3,295.573

Kdybychom se postavili na stanovisko, že všecky osady většinou české mají připadnouti Česko-Slovensku, všechny osady většinou německé Německu, zabíralo by území české 50.885,97 km², území německé 27.176,60 km², o 1.463,78 km² méně, než měří území odstoupené Německu. Tento rozdíl by se zmenšil o 344,31 km², kdyby se rozhraničování omezilo toliko na území, jež se nacházelo v předválečných hranicích českých zemí.

Rozhraničování nebylo by však možno vésti tak, aby všecky osady většinou české byly v česko-slovenském, většinou německé v německém státním území, poněvadž mnoho osad tvoří ostrovy uprostřed jinonárodního souvislého území.

R. 1910 měly osady většinou české, nacházející se v souvislých pohraničních jazykových oblastech německých

rozlohy v ha	6.585
přítomných obyvatelů	35.714
z nich: Čechů	19.786
Němců	15.440

a naproti tomu všecky větší i menší ostrovy a ostrůvky většinou německé dohromady

rozlohy v ha	194.851
přítomných obyvatelů	479.645
z nich: Čechů	114.222
Němců	345.658

Připojíme-li jazykové ostrovy k jazykovému území, v němž leží, vyjdou tato statistická data z r. 1910 pro souvislá území

	české	německé
rozloha v ha	5,276.863	2,529.394
přítomných obyvatelů .	6,782.642	3,165.931
z nich: Čechů . . .	6,159.725	143.251
Němců . . .	504.578	2,965.355

V jazykové oblasti české přihlásilo se tedy 504.578 obyvatelů k německému, v pohraničních jazykových oblastech německých 143.251 obyvatelů k českému obcovacímu jazyku.

Vycházejíce z těchto dat reklamovali Němci především jazykový ostrov svitavský a tím i českou šíji zábřežskou. Jazykový ostrov svitavský čítal podle statistiky z r. 1910

rozlohy v ha	131.746
přítomných obyvatelů	143.764
z nich: Čechů	16.395
Němců	126.848

a česká šíje severomoravská mezi Cotkytlí a Stavenicemi

rozlohy v ha	37.811
přítomných obyvatelů	45.800
z nich: Čechů	43.933
Němců	1.817

Připočtou-li se obě tyto oblasti k souvislému území německému vyjdou tato data:

rozloha v ha	2,698.951
přítomných obyvatelů . . .	3,355.495
z nich: Čechů	203.579
Němců	3,094.010

V souvislém území českém (po ztrátě ostrovu svitavského a české šíje severomoravské) by zbylo 375.933 Němců, naproti tomu v území německém by bylo 203.579 Čechů. Rozdíl činí 172.354 ve prospěch německý a kdyby se odpočetly od českého území obce, jež dříve náležely k Prusku a k Dolním Rakousům, zvýšil by se rozdíl na cca 225.000.

Na vyrovnání tohoto rozdílu zabrali Němci z českého území jazykového v rozloze z r. 1910, kromě šíje severomoravské ještě další osady v celkové rozloze 1.649,87 km², v nichž bylo

přítomných obyvatelů	216.392
z nich: Čechů	189.758
Němců	22.809

Němci zabrali tudíž přibližně asi o 44.000 obyv. více, než by jim bylo náleželo podle přísně provedeného principu kompensačního. Tento počet odpovídá počtu českého obyvatelstva na Hlučínsku, které Němci jednak nepovažují za příslušníky českého národa vzhledem k jeho politickému smýšlení, jednak vylučovali je z jednání o rozhraničování jako dřívější část německé říše, která se jí musí vrátiti bez jakéhokoli nároku na kompensaci.

Máme-li na mysli, jak dalekosáhlé byly požadavky sudetoněmeckých radikálů, kteří se domáhali připojení Brna, Olomouce, Mor. Ostravy a j., s českým pozadím těchto měst, nemůžeme nezdůrazniti, že vládní kruhy berlínské vskutku setrvaly při zásadě, aby kompensace menšin na obou stranách hranice byla provedena spravedlivě, arci spravedlivě ve smyslu německého principu, že rozhodující jsou výsledky sčítání z r. 1910 a že Hlučínsko má připadnouti zpět Německu bez jakékoli kompensace.

S hlediska československého, uplatňovaného v mezinárodní komisi, že směrodatnými mají býti výsledky sčítání z r. 1930, jeví se situace takto:

Představíme-li si české země (bez území odstoupeného Polsku) rozdělené striktně podle jazykové hranice, tedy tak, že ostrov svitavský a ovšem i se-

veromoravská česká šíje se počítají k souvislému území českému, vyjdou tato data pro souvislé území

	české	německé
plocha v ha	5,314.687	2,491.570
přítomných obyvatelů .	7,308.315	3,138.532
z nich: Čechů a Slováků	6,793.782	394.361
Němců	388.603	2,665.149

V souvislém území německém bylo r. 1930 o 5.758 Čechů a Slováků více než Němců v souvislém jazykovém území českém (i s ostrovem svitavským). Českému pojetí byla by tedy odpovídala státní hranice, která by se přesně shodovala s hranicí jazykovou, ba pro úplné docílení kompensace příslušelo by pro vyrovnání ještě území přibližně s 5.750 obyvateli.

Tím, že mezinárodní komise přijala statistiku z r. 1910 za základ pro rozhraničování, ztratil český národ území o přibližné rozloze 3.725 km² asi se 498.000 obyvatel. Odstěhováním mnohých Čechů (zejména veřejných zaměstnanců) z území německého se tato ztráta změnila asi na 350.000 duší.

Kdyby se pak rozhraničení provádělo kompromisem mezi stanoviskem českým a německým, bylo by se zvětšilo zbylé území českých zemí přibližně o 1.800 km² asi s 250.000 obyv.*) A. B.

Zemědělství.

Plochy osevu r. 1938.

Zpracováním dat o plochách osevu z roku 1938 v rozdělení na bývalé území, odstoupené území a nové území Česko-Slovenska mohl si Státní úřad statistický konečně opatřiti podrobné informace o rozeskupení naší orné půdy na jednotlivé plodiny. Hospodářští činitelé mohou získati poučení pro své praktické počiny toliko důkladným studiem našich dat uveřejněných v tabelární části. Zde chceme pouze pro informaci širší veřejnosti zaznamenati nejdůležitější zjištěné poznatky.

Zda a v kterém směru bude třeba na novém území záměrnými opatřeními upraviti plochy těch kterých plodin, to ovšem určí řada nejrůznějších činitelů. Vedle nastalé změny v poměru ploch těch kterých plodin k úhrnné výměře, musí o tom rozhodovati také odborné posouzení zda snad ta která změna není pro organisaci naší polní výroby vhodná, či zda pro celé národní hospodářství nevznikne výhoda z toho, že se nastalou změnou snad zlepší naše hospodářská situace, pokud jde o problémy zahraničního obchodu. Nicméně všechny úvahy o možnostech nových úprav ploch osevu musí vycházeti z konstatování nastalých změn.

V naznačené tabulce je možno zjistit dosah těchto změn srovnáním procenta úbytku orné půdy (32,6%) s procentem úbytku ploch těch kterých plodin.

Pokud jde o nejdůležitější poznatky, na něž tu chceme jen zběžně upozorniti, konstatujeme, že na základě tohoto srovnání nenastaly v celém státě proti poměrům na dřívějším území podstatné změny v nejdůležitějších plochách osevu t. j. v plochách osevu chlebovin. V nové struktuře našich osevních ploch bude míti z obilovin vedle málo významného ječmene ozimého poněkud větší význam nežli dříve jen ječmen jarní. Omezení relativního významu ploch ovsa v novém území je stejně málo významné jako nepatrný vzestup významu osevu chlebovin. Pronikavý je pokles relativního významu ploch osevu kukuřice a prosa.

Mezi luštěninami jedlými budou fazole k jídlu a hrách zastoupeny v plochách osevu podle poměrů v roce 1938 o málo více nežli na dřívějším území státu, ale čočky podstatně ubude. Pozoruhodný je snad také zmenšený relativní význam lupiny a soji, rozšířené povětšině na jižním Slovensku.

Všeobecně je pozoruhodný úbytek ploch celé skupiny pracovně velmi intensivních plodin obchodních a průmyslových. Z těchto plodin jenom mák a konopí, hořčice na semeno a kmín budou podle poměrů v roce 1938 pěstovány na území nového státu v poměrně větším rozsahu nežli dříve na celém území. Největší úbytek plochy osevu (82,8%) nastal u tabáku, velký (64,1%) u chmele a u lnu (56,9%), rovněž plocha řepky a řepice, jakož i slunečnice, bude mít v úhrnu nových ploch osevu, pokud se nezmění poměry, relativně menší význam nežli dříve.

Plochy okopanin, zvláště významné pro intensitu použití práce v zemědělství, byly podle stavu ploch osevu z roku 1938 omezeny postoupením území poměrně méně nežli co činí poměrný úbytek orné půdy. Na novém státním území podstatně vzroste relativní význam čekanky a řepy cukrové. Zvýšený význam budou míti také pozdní brambory a krmná mrkev. Omezení ploch raných brambor zdá se sice z našich dat téměř přesně stejné jako omezení orné půdy, je však nutno upozorniti, že pro posouzení významu tohoto čísla je rozhodné, že přebytkové kraje, v nichž se pěstují rané brambory, zůstaly většinou na novém území státu.

Mezi zjištěnými plochami zelenin pěstovanými na orné půdě zasluhuje pozornosti zvláště paprika, jejíž plocha se podle poměrů v roce 1938 zmenšila o 77,1%, okurky, jichž ubylo 53,1%, a česnek s úbytkem 46,6%. Na novém území zůstává jenom poněkud více zelí a větší význam bude míti v osevních plochách také jedlá mrkev. Poměrné číslo o úbytku plochy cibule jest celkem stejné jako poměrné číslo o ztrátě celkové výměry orné půdy.

Pro posouzení možností živočišné výroby je konečně také významné, že u pícnin pěstovaných na orné půdě ztrácíme odstoupením území poměrně více nežli z celkové výměry orné půdy.

Úbytek plochy cukrovkového semene je značně menší nežli je poměrná ztráta orné půdy, ale úbytek plochy krmné řepy na semeno je prakticky stejný jako poměrná ztráta orné půdy.

Podrobnosti o jednotlivých zemích může si laskavý čtenář zjistiti sám v tabelární části tohoto dvojčísla. Jenom všeobecně tu upozorňujeme na velké ztráty ploch osevu pšenice a kukuřice na Slovensku a na Podkarpatské Rusi. bt.

*) O nové hranici česko-slovensko-polské a česko-slovensko-maďarské pojednáme v čísle příštím.

Kultury roku 1938.

V tabelární části uveřejňujeme podrobný přehled definitivních dat o kulturách v roce 1938, a to jak pro dřívější, tak i pro nynější území státu. Z provedeného srovnání o ztrátách na jednotlivých kulturách po odstoupení území, jakož i z poměrných čísel o podílu té které kultury v té které zemi na celostátní výměře, vycházejí najevo některé zajímavé poznatky, o nichž se tu chceme stručně, jen povšechně zmínit, odkazujíce čtenáře pro podrobnou číselnou informaci na tabulkovou přílohu.

Ztráta území celého státu, rovnající se 29,5% původního území, rozprostřela se na jednotlivé kultury různou měrou. Intensivních kultur (orné půdy, luk, zahrad a vinic) ubylo v celku i každé zvlášť (kromě zahrad) více nežli celkové plošné výměry státu. Největší úbytek vykazují vinice.

Z extensivních kultur ubylo poměrně velmi málo rybníků, málo také pastvin a proti původnímu očekávání je zejména vlivem záboru na Slovensku i zmenšení lesní plochy hodně menší nežli zmenšení celkové plošné výměry státu.

Pokud běží o ztráty na kulturách v jednotlivých zemích, je pozoruhodné, že orné půdy ubylo ve všech zemích prakticky stejně. Luk ubylo poměrně velmi mnoho v českých zemích, na Slovensku stejně jako celkové výměry a na Podkarpatské Rusi méně nežli celkové výměry. Ztráta výměry užitkových zahrad je v českých zemích mnohem menší nežli ztráta celkového území, na Slovensku a na Podkarpatské Rusi však větší. Plocha vinic se ve všech zemích velmi pronikavě zmenšila; nejvíce na Podkarpatské Rusi. Extensivní pastviny byly v českých zemích zmenšeny více nežli celková plošná výměra, ale na Slovensku a na Podkarpatské Rusi méně. Podobný obraz poskytují i data o lesní ploše; jenom je malý úbytek lesní plochy na Slovensku a zejména na Podkarpatské Rusi zvlášť nápadný.

Pro základní přehled o možnostech úživnosti půdy v jednotlivých zemích uvádíme na konci tabulky řádku s daty o úhrnné výměře intensivních kultur rolnické výroby.

Orné půdy, luk, zahrad a vinic jest v Čechách a v zemi Moravskoslezské 3,055.959 ha, na Slovensku 1,514.573 ha a na Podkarpatské Rusi 303.918 ha.

Z úhrnné výměry těchto kultur v celém státě připadá na Čechy a zemi Moravskoslezskou 62,7%, na Slovensko 31,1%, na Podkarpatskou Rus 6,2%.

Z úhrnného počtu obyvatelstva, žijícího na novém území státu, připadá na Čechy a zemi Moravskoslezskou 69,4%, na Slovensko 25,0% a na Podkarpatskou Rus 5,6%. bt.

Sklizeň obilnin, luštěnin, polní i luční píce roku 1938.

V tabelární části přinášíme přehled definitivních dat o sklizni obilnin, luštěnin, polní i luční píce v roce 1938. Tento přehled omezuje se bohužel jen na Čechy a zemi Moravskoslezskou, jakož i na Slovensko. Na Podkarpatské Rusi nemohla být dosud definitivní data o sklizni vyšetřena. V přehledu je obsaženo také již definitivní rozdělení sklizně na bývalé a nové území. Jsou tam také vyčísleny ztráty jak na plochách sklizně, tak na celkovém výnosu sklizně. Všechny podrobné informace zjistí si laskavý čtenář sám v tabulce. Jako zajímavé tu jen všeobecně poznamenáváme, že v Čechách a v zemi Moravskoslezské jsou ztráty na plochách sklizně až na nepatrné výjimky všeobecně poněkud vyšší nežli celkové ztráty na sklizni, z čehož jde najevo, že v těchto zemích postoupené území přece jen bylo, pokud jde o zemědělství hlavně vzhledem k přírodním podmínkám výroby, méně intensivní nežli na území nového státu. Na Slovensku jsou poměry obrácené. Kromě pícnin vykazují téměř všechny plodiny menší ztráty na ploše nežli na sklizni. Aridní klima jižního Slovenska způsobuje, že úbytek na výnosu píce je tam spíše poněkud menší nežli ztráta plochy pícninám vyhrazené; horské polohy Slovenska zřejmě následkem dostatečných srážek mají výnosy sklizně poněkud větší nežli nížiny.

Celkový výnos sklizně můžeme zhodnotit porovnáním s výsledky v minulých letech jenom pro celé území. Učiňme tak alespoň pro obilniny.

Sklizeň pšenice na původním území státu kromě Podkarpatské Rusi vydala v tržním i netržním zboží dohromady 17,641.887 q. Proti průměru pěti předcházejících let, který činil 15,474.208 q, je celkový výnos v roce 1938 o 14,0% vyšší. Tohoto zvýšení výnosu bylo dosaženo na ploše 858.784 ha, která je o 2,8% nižší nežli průměrná plocha sklizně v předcházejících pěti letech. Kromě zcela výjimečného roku 1933 neměli jsme ani průměrnou, ani celkovou sklizeň pšenice v posledních letech nikdy vyšší.

Žito, jehož plocha sklizně se prakticky téměř proti pětiletému průměru nezměnila, dosáhlo v celkovém výnosu sklizně 18,666.317 q, zvýšení proti průměru v předcházejících pěti letech o 16,3%. Rovněž u žita měli jsme i celkový i hektarový výnos vyšší jen v roce 1933.

Ječmen jarní vydal sklizeň 13,070.939 q, což je proti průměru v předcházejících pěti letech o 18,5% více. Plocha v roce 1938 byla prakticky stejná jako v průměru předcházejících pěti let. V pozorovaných pěti letech měli jsme sklizeň ječmene vyšší jen nepatrně v roce 1933. Průměrný hektarový výnos v obou těchto maximálních letech byl však prakticky stejný.

Plocha sklizně ječmene ozimého se v posledních letech soustavně zvětšovala. Proti průměru v předcházejících pěti letech vzrostla o 55,8% a zjištěná sklizeň 185.661 q představuje proti průměru předešlých pěti let zvýšení o 91,4%.

Oves při ploše snížené proti průměru v předcházejících pěti letech o 2,0% vydal ve sklizni 13,627.125 q o 9,1% více nežli vydala v průměru jeho sklizeň v předcházejících pěti letech. Sklizeň ovsa měli jsme v poslední době vyšší jen v roce 1933.

Kukuřice v čisté kultuře vydala sklizeň 2,292.636 q, což je o 43,9% více nežli v průměru předcházejících pěti let. Plocha kukuřice ovšem v posledních čtyřech letech soustavně rostla a je v roce 1938 o 30,9% vyšší nežli v průměru předcházejících čtyř let.

Kromě kukuřice v čisté kultuře sklidilo se ještě 498.546 q kukuřice ve směsích. Plocha kukuřice ve směsích je v roce 1938 nižší o 18,6% nežli v předcházejících čtyřech letech. Zaznamenaná sklizeň představuje však proti průměrné sklizni z předešlých let pokles jen o 4,8%. bt.

Hospodářské zvířectvo podle stavu 1. ledna 1938.

Pro informaci o změnách, které na novém území státu nastaly proti poměrům v bývalém území ve struktuře našeho chovu hospodářských zvířat v důsledku změn hranic, odkazujeme laskavé čtenáře na data v příslušné tabulce v tabelární části. Zde poznamenáváme jen všeobecně, že pokud jde o celý stát, nenastaly podstatné změny v chovu skotu a prasat. Jenom chov ovcí bude mít na novém území státu poněkud větší význam a naproti tomu dřívější význam chovu koz bude mírně omezen.

Pokud běží o jednotlivé země, můžeme konstatovat, že v Čechách a v zemi Moravskoslezské projevila se územní ztráta v redukci chovu skotu pronikavěji nežli v redukci chovu prasat. Zvláště významné je, že v rámci chovu prasat ubylo všech prasat dohromady značně více nežli plemenných prasnic pravděpodobně následkem toho, že se z nynějšího území dříve dovážela do odstoupeného území k chovu selata. V těchto zemích ztratili jsme také v odstoupeném území poměrně více ovcí a koz, nežli by odpovídalo územním ztrátám.

Na Slovensku a na Podkarpatské Rusi ztratili jsme obráceně v odstoupeném území poměrně mnohem více prasat nežli skotu. Protože v Čechách a v zemi Moravskoslezské produkujeme téměř výhradně pro trh masná prasata, kdežto na Slovensku a na Podkarpatské Rusi hlavně sádelná prasata, je toto konstatování velmi důležité pro stanovení směrnic produkční politiky v oboru živočišné výroby. bt.

Zvláštní odvětví zemědělské výroby.

Územní ztráty nezměnily v podstatě situaci našeho včelařství a ovocnictví. V dnešním státě je plně zabezpečena dostatečná produkce medu i ovoce (s výjimkou některých druhů ovoce ranného). Rovněž produkce chmele uspokojí potřebu domácí i zahraniční. Podstatnější změny lze konstatovati toliko v pěstění vinné révy a tabáku.

Ovocnictví.

Stav ovocných stromů a keřů na dnešním území Česko-Slovenska vykazuje rovněž podstatné změny, které jsou přesně vyčísleny v tabulkové části tohoto sešitu. Celková bilance ztrát v ovocném stromoví se jeví podle stavu z r. 1937 v jednotlivých zemích takto:

Země	Počet ovocných stromů: V bývalých hranicích	Ztráty abs.	Ztráty %	V nových hranicích
Čechy	29,410.630	8,006.500	27,2	21,404.130
Morava a Slezsko	16,012.465	4,818.704	30,1	11.193.761
Slovensko	9,470.952	2,716.908	28,7	6,754.044
Podk. Rus	2,435.038	502.690	20,6	1,932.348
Celý stát	57,329.085	16,044.802	28,0	41,284.283

Poměrně největší ztráty utrpěla tedy země Moravskoslezská, pak Slovensko a Čechy, kdežto poměrně nejmenší Podkarpatská Rus, kde, což je důležité, jablečná oblast ťačovská zůstala nedotčena.

Poměrně významnou okolností je, že celková ztráta všech ovocných stromů (28,0%) je pro nás značně příznivější, než celková ztráta území (29,6%) a zvláště úbytek počtu obyvatelstva (33,4%). Ovšem nutno zde míti na paměti, že jsme v Čechách ztratili nejvýznamnější ovocnářskou oblast dolního Polabí a Poohří (hrušky, jablka) podobně jako významné oblasti na severní Moravě a zvláště však na jižní Moravě, Slovensku a Karpatské Ukrajině, z nichž se naše trhy zásobovaly nejranějším ovocem (meruňky, broskve, ranné druhy třešní a višní).

Z nynějšího zbytku 41,3 milionů ovocných stromů na dnešním území ČSR. připadá tedy na země České celkem 78,9% (Čechy 51,8%, Morava a Slezsko 27,1%), na Slovensko 16,4% a na Podkarpatskou Rus 4,7%, což téměř přesně odpovídá poměru dřívějšímu.

Pokud však jde o změny, vyvolané záborem, vznikly u počtu jednotlivých druhů ovocných stromů a keřů ovšem značné přesuny. Tak v celém státě vykazují poměrně největší úbytky stromy meruňkové (45,9%) a broskvové (43,9%), pak hrušně (34,9%), značně menší již slívy (30,5%), vlašské ořechy (30,3%), jabloně (29,6%), višně (28,5%) a třešně (25,7%), kdežto poměrně nejmenší ztráty jsou u stromů švestkových (21,2%). Při tom je nutno si uvědomiti, že celkový stav ovocného stromoví dosáhl u nás již zhruba stejného počtu jako před známou mrazovou pohromou v r. 1929, ba dokonce u většiny ovocných druhů (vyjma švestek a vlašských ořechů) jejich počet již v r. 1937 tento stav značně překročil.*) Relativně značnější ztráty u ovocných keřů (angrešt 41,5% a rybíz 33,7%) nejsou již tak významné, neboť tyto lze snadno a v krátké době úplně nahraditi.

To je tak asi zhruba vše, co je nutno poznamenati ke stavu ovocných stromů a keřů. V tabulkové části tohoto sešitu přinášíme však také data o s k l i z n í c h o v o c e z r. 1937. V souvislosti s těmito statistickými čísly je nutno připomenouti hlavně toto:

Sklizeň ovoce v republice Česko-Slovenské klesla po mrazové pohromě r. 1929 na nebývalé minimum. Teprve v letech 1931—1934 nastává pozvolné zlepšení a sklizně ovoce kolísají prozatím v posledních letech kolem 60.000 vagonů ovoce (v letech před mrazovou pohromou činily sklizně ovoce průměrně 90.000 vagonů ročně). Jestliže tedy sklizeň ovoce v r. 1937 byla odhadnuta v celém státě na 46.000 vagonů, je tudíž jisté, že toho roku byla značně podprůměrná. Stupeň této podprůměrnosti nebyl však přirozeně stejně veliký na celém území státu, nýbrž naopak v jednotlivých ovocnářských oblastech značně kolísal, což nutno míti na zřeteli.

Ovšem poměr úbytku sklizní se bude pohybovati, aspoň v hrubých rysech, v nejbližších letech patrně shodně s úbytkem počtu ovocného stromoví. Nelze však ani poměrná data o sklizních ovoce z r. 1937 považovati za stálá, což je již patrno na rozdílném poměru mezi úbytkem počtu ovocných stromů a úbytkem sklizní v r. 1937 v jednotlivých zemích státu:

Země	Úbytek ovocných stromů %	Úbytek ovocných sklizní %
Čechy	27,2	29,1
Morava a Slezsko	30,1	29,0
Slovensko	28,7	27,6
Podk. Rus	20,6	18,3
Celý stát	**28,0**	**28,0**

*) Viz »Stat. Zpravodaj«, roč. 1938, č. 4, str. 133.

Z předloženého celkového číselného materiálu je nesporné, že hlavním úkolem česko-slovenského ovocnictví ve změněných poměrech nebude ani tak snaha početně nahraditi vzniklé ztráty v ovocném stromoví, neboť ty u většiny ovocných druhů odpovídají územním změnám, ba jsou dokonce daleko nižší. V příštích letech půjde totiž jen o zvýšení dosavadní produkce oněch druhů, které nám budou chyběti na domácím trhu (zejména ovoce ranné). Především však půjde o zintensivnění a hlavně o zkvalitnění dnešní produkce našeho ovoce zvýšením péče o dnešní kultury ovocné. Odbytové vyhlídky našeho ovoce jsou totiž neobyčejně příznivé, především na domácím trhu, který zůstane pro nás stále důležitější než vývoz, neboť dosud jsme dováželi kvalitního cizího ovoce ještě průměrně ročně v hodnotě kolem 300 milionů Kč.

Chmelařství.

Stručný číselný přehled o tom, v jakém rozsahu jsme pěstovali chmel v r. 1937, podají nám tato data:

Výrobní oblast	Plocha chmelnic ha	Počet pěstitelů	Sklizeň chmele c. c.
Žatecko	8.806	10.052	178.887
Roudnicko	924	1.093	20.792
Dubsko	149	1.033	3.150
Úštecko	1.431	3.844	36.206
Tršicko	138	421	2.418
Mimo oblast	102	122	1.844
Celkem	11.540	16.565	243.297

Z této celkové chmelné plochy připadá na země České 11.534 ha a zbytek, t. j. jen 16 ha, na Slovensko.

Sklizeň chmele činila v r. 1937 v celém státě 243.000 cel. centů (à 50 kg). Sklizeň tohoto roku byla ovšem nadprůměrná, neboť průměr z posledních 5 let činí asi 180.000 cel. centů.

Po změně hranic nastala však ve výrobní chmelařské oblasti značná redukce, neboť odpadla úplně jednak výrobní oblast dubská i úštecká, kdežto z oblasti žatecké téměř 65% a z obvodu ležícího mimo uznanou chmelařskou oblast 25%. Na Slovensku zůstává dnes jen kolem 5 ha chmelnic. Zůstaly tudíž podle stavu roku 1937 na dnešním území Česko-Slovenska chmelnice asi v tomto rozsahu:

Výrobní oblast	Plocha chmelnic ha	Počet pěstitelů	Sklizeň chmele c. c.
Žatecko	3.145	4.353	69.044
Roudnicko	910	1.077	20.399
Dubsko	1	11	49
Tršicko	138	421	2.419
Mimo oblast	76	87	1.414
Celkem	4.270	5.949	93.325

Ačkoliv plocha chmelnic se zmenšila, zůstává i v novém území stálá možnost vývozu českého chmele do zahraničí.

Vinařství.

V posledním desítiletí bylo možno o česko-slovenském vinařství konstatovati, že tomuto speciálnímu oboru zemědělské výroby byla věnována neobyčejná pozornost, neboť od r. 1928 se plocha vinic zvětšovala pravidelně v míře neobvyklé.

Vzrůst viničné plochy vyvrcholil v r. 1935, kdy za jediný rok činil přírůstek nově vysázených vinic více než 2.500 ha. V r. 1937 dosáhla u nás plocha vinic již 26.000 ha. Proti r. 1928, kdy révou vinnou bylo osázeno necelých 17.000 ha, činil tento přírůstek přes 50%, při čemž výtěžek vína dosáhl 542.000 hl, vedle sklizně 138.000 q stolních hroznů, spotřebovaných přímo k jídlu. Výtěžek vína byl toho roku, ovšem s hlediska posledního pětiletí, poněkud nadprůměrný, ač v posledním tříletí pohyboval se v rozpětí 500.000 až 600.000 hl.

Ztrátou zabraného území utrpělo však česko-slovenské vinařství citelné škody, jak je patrno z této stručné bilance (podrobnější data přinášíme v tabulkové části tohoto sešitu):

Země	Plocha vinic v býv. hranicích ha	Ztráta abs. ha	v %	v nových hranicích ha
Čechy	343	167	48,7	176
Morava a Slezsko . .	6.999	4.757	68,0	2.242
Slovensko	14.069	7.391	52.5	6.678
Podk. Rus	4.599	3.291	71,6	1.308
Celý stát	26.010	15.606	60,0	10.404

Ztratili jsme tedy v celém státě 60% viničné plochy (15.600 ha) a to relativně poměrně nejvíce na Podk. Rusi a na Moravě. Z dnešní plochy vinic (10.400 ha) připadá na Čechy 1,7%, na zemi Moravskoslezskou 21,5%, kdežto na Slovensko 64,2% a na Podkarp. Rus 12,6%.

Poněkud změněná situace se jeví však v relativních datech o výnosu vína:

Země	Výnos vína: V bývalých hranicích hl	Ztráta abs. hl	v %	V nových hranicích hl
Čechy	3.336	1.712	51,3	1.624
Morava a Slezsko	113.658	84.225	74,1	29.433
Slovensko	314.737	133.264	42,3	181.473
Podk. Rus	113.473	85.664	75,5	27.809
Celý stát	545.204	304.865	55,9	240.339

Pěstění tabáku.

Oblast pěstění tabákové kultury rozprostírala se v jižní části Slovenska a Podk. Rusi. V r. 1937 bylo v této oblasti osázeno tabákem celkem 9.670 ha, z čehož na Slovensko připadalo 6.780 ha (70,1%) a na Podk. Rus 2.890 ha (29,9%). Po změně hranic našich východních zemí připadlo ze zdejších tabákových plantáží ve prospěch Maďarska 84% (8.124 ha), a to ze Slovenska 6.069 ha a z Podkarp. Rusi 2.055 ha. Zmenšila se tedy plocha slovenských tabákových plantáží o 89,5%, kdežto plocha podkarpatoruských o 71,1%, což představuje celkem úbytek sklizně 1.180 q tabáku (úbytek 84,1%), v hodnotě přes 50 milionů Kč, jež byly

každoročně vypláceny pěstitelům nalézajícím se dnes na území cizího státu. Bližší data přinášíme v tabulkové části tohoto sešitu.

Včelařství.

Včelařství v republice Česko-Slovenské, posuzováno podle počtu včelařů i včelstev (úlů), vykazovalo stále vzestupnou linii, neboť na př. jen v posledním desítiletí stoupl počet včelařů o 36,0% a počet včelstev o 56,5%. Hlavní data o ztrátách, vzniklých záborem, které bylo možno vyčísliti na podkladě vyšetřeného statistického materiálu z r. 1937, přinášíme v tabulkové části tohoto sešitu.

Z těchto statistických dat vyplývá, že počet včelařů se v našem novém státě zmenšil o 32,1%, t. j. asi o 42.600. Největší úbytek lze zjistiti v Čechách (32,9%) a v zemi Moravskoslezské (35,9%), kdežto na Podkarp. Rusi 28,2% a na Slovensku jen 25,7%.

Naproti tomu úbytek počtu včelstev, který činí v celém státě 282.600 úlů, srovnáván se snížením snůšky medu (kterou lze označiti v r. 1937 jako dobrou) v celkovém množství 13.400 q, vykazuje podle jednotlivých zemí tyto relativní odchylky:

Země	Úbytek počtu včelstev %	Úbytek sklizně medu %
Čechy	32,9	25,5
Morava a Slezsko . .	35,9	34,6
Slovensko	29,5	32,5
Podk. Rus	28,0	26,1
Celý stát	**32,5**	**29,6**

Z uvedených dat vyplývá, že úbytky v počtu včelstev jsou do značné míry zmírněny (vyjma Slovenska) větším výtěžkem medu u včelstev zbylých na dnešním území státu, což je zvlášť patrné v oblastech s intensivní formou včelaření (v zemích Českých). Tato okolnost prokazuje, že dostatečná produkce medu je na dnešním území státu plně zabezpečena, ba naopak lze očekávati, že ve včelařsky příznivých letech vzniknou nám event. i značné přebytky. Stj.

*

Data o lesích a lovné zvěři budou uveřejněna v příštím čísle. (Red.)

Průmysl a vnitřní obchod.

Zemědělský průmysl.

Územní změny dotkly se sice citelně rovněž i česko-slovenského průmyslu zemědělského, avšak vzhledem ke skutečnosti, že v jednotlivých jeho výrobních odvětvích nebyla výrobní kapacita v dostatečné míře využita, může dnešní zemědělský průmysl snadno zvýšiti svoji zaměstnanost a plně nahraditi ztráty po záboru.

Pro rychlou orientaci o tom, jaké změny nastaly v zemědělském průmyslu po záboru jedné třetiny našeho území sousedními třemi státy a na jak veliké nové základně možno dále pracovati v nové republice, snažil se Státní úřad statistický sestaviti vhodný statistický materiál. K tomu účelu nebylo však možno sestaviti tuto celkovou bilanci ze statistického materiálu normálně sbíraného během r. 1938, tedy nejnovějšího, ježto nebylo možno v mnohých případech úplně sesbírati materiál již z celého území bývalého státu. Proto prozatím Státní úřad statistický zpracoval v tomto směru jen úplný materiál z posledně zjištěného výrobního období, z něhož přinášíme základní číselné výsledky v tabulkové části tohoto sešitu. Pokud jde o nejnovější data za poslední ukončená výrobní období, bude je Státní úřad statistický publikovati opět normálně, avšak již jen z nynějšího území Česko-Slovenska.

Při studiu statistických dat o zemědělském průmyslu po územních změnách, která zde současně přinášíme, nutno míti proto na mysli, že jsou propočítána: u průmyslu lihovarského z výrobního období 1934/35, u průmyslu cukrovarského, sladařského, sušárenského a škrobařského z výrobního období 1935/36, u průmyslu pivovarského a mlékařského z r. 1936, kdežto u průmyslu mlynářského a lnářského z posledního výrobního období 1936/37.

I po těchto výhradách je ovšem možno učiniti si zcela bezpečně úplný a přesný obraz o velikosti změn, které postihly česko-slovenský průmysl zemědělský.

Pokud se tyto změny obrážejí v počtu závodů jednotlivých hlavních výrobních odvětví, podáváme o nich přehled v této tabulce:

Činné závody.

Výrobní odvětví	Počet činných závodů v bývalých hranicích	Počet činných závodů v nových hranicích	Ztráta abs.	Ztráta v %
1. **Průmysl cukrovarský celkem**	**119**	**100**	**19**	***16,0***
z toho: surovárny	70	61	9	*12,9*
rafinerie	5	2	3	*60,0*
továrny smíšené . .	44	37	7	*15,9*
2. **Průmysl sladařský**[1])	**60**	**51**	**9**	***15,0***
3. **Průmysl pivovarský**	**389**	**264**	**125**	***32,1***
4. **Průmysl lihovarský celkem**[2]) .	**947**	**754**	**193**	***20,4***
z toho: lihovary zemědělské .	890	719	171	*19,2*
lihovary průmyslové[2])	57	35	22	*38,6*
5. **Průmysl mlynářský celkem** .	**8.952**	**6.300**	**2.652**	***29,6***
z toho: mlýny obchodní . .	377	209	168	*44,6*
mlýny námezdní . .	7.372	5.327	2.045	*27,7*
mlýny smíšené . . .	1.203	764	439	*36,5*
6. **Průmysl sušárenský celkem** .	**64**	**58**	**6**	***9,4***
z toho: sušárny na čekanku .	57	55	2	*3,5*
sušárny na brambory	7	3	4	*57,1*
7. **Průmysl škrobařský celkem** .	**81**	**74**	**7**	***8,6***
z toho: škrobárny bramborové	72	68	4	*5,6*
škrobárny obilné . .	9	6	3	*33,3*
8. **Průmysl mléčný celkem** . . .	**801**	**521**	**280**	***35,0***
z toho: mlékárny spotřební .	245	175	70	*28,6*
máslárny	380	230	150	*39,5*
sýrárny	47	28	19	*40,4*
tvarůžkárny	83	49	34	*41,0*
brynzárny	46	39	7	*15,2*
9. **Průmysl lnářský**	**148**	**49**	**99**	***66,9***
10. **Úhrnem**	**11.561**	**8.171**	**3.390**	***29,3***

Z těchto dat seznáme, že jsme v celku ztratili 3.390 (29,3%) různých typů závodů zemědělského průmyslu. V tomto počtu je zastoupeno poměrně nejvíce mlýnů, t. j. 2.652 závodů (78,2%); z ostatních

1) Sladovny samostatné. — 2) Včetně drožďáren.

odvětví připadá pak 280 závodů (8,3%) na průmysl mléčný, 193 závodů (5,7%) na průmysl lihovarský, 125 závodů (3,7%) na průmysl pivovarský a 99 závodů (2,9%) na průmysl lnářský (tírny lnu). Zbytek, t. j. 41 závodů (1,2%) připadá pak na průmysl cukrovarský, sladařský, škrobařský a sušárenský.

Pokud jde o jednotlivá výrobní odvětví zemědělského průmyslu, nutno konstatovati, že poměrně největší ztráty utrpěl průmysl lnářský, který ztratil 67% závodů (tíren lnu). V průmyslu mlynářském je to pak citelná ztráta 44,6% mlýnů obchodních a 36,5% mlýnů smíšených, v průmyslu mléčném ztráta 39,5% másláren, 40,4% sýráren a 41% tvarůžkáren, v průmyslu lihovarském ztráta 38,6% lihovarů průmyslových a v průmyslu pivovarském ztráta 32% pivovarů.

Poměrně nejméně zmenšil se stav sušáren na čekanku, škrobáren na bramborový škrob, sladoven, brynzáren, cukrovarů (surováren a tov. smíšených) a zemědělských lihovarů.

Jemnější vyjádření těchto poměrných ztrát u jednotlivých odvětví zemědělského průmyslu a jejich relativního významu s hlediska hospodářské důležitosti nynějšího území Česko-Slovenské republiky plyne z následujících přehledů o výrobní kapacitě. Tato data jsou s to v mnohém směru pozměniti úsudek, který by snad vyplýval z údajů uvedených v tabulce předchozí.

Kapacita závodů.

Výrobní odvětví	Výrobní kapacita v % v bývalých hranicích	v nových hranicích	Ztráta
1. Průmysl cukrovarský celkem:			
surovárny	**100,0**	**83,9**	**16,1**
rafinerie	**100,0**	**76,3**	**23,7**
z toho: pouhé surovárny	*100,0*	*87,4*	*12,6*
pouhé rafinerie	*100,0*	*37,2*	*62,8*
tov. smíš.: surovárny	*100,0*	*79,5*	*20,5*
rafinerie	*100,0*	*83,1*	*16,9*
2. Průmysl sladařský celkem	**100,0**	**82,6**	**17,4**
z toho: sladovny samostatné	*100,0*	*91,6*	*8,4*
sladovny spoj. s pivovary	*100,0*	*74,8*	*25,2*
3. Průmysl pivovarský celkem	**100,0**	**69,3**	**30,7**
4. Průmysl lihovarský celkem	**100,0**	**77,8**	**22,2**
z toho: lihovary zemědělské	*100,0*	*81,1*	*18,9*
lihovary průmyslové	*100,0*	*69,3*	*30,7*
5. Průmysl mlynárský celkem	**100,0**	**69,7**	**30,3**
z toho: mlýny obchodní	*100,0*	*65,2*	*34,8*
mlýny námezdní	*100,0*	*73,8*	*26,2*
mlýny smíšené	*100,0*	*67,8*	*32,2*
6. Průmysl sušárenský:			
sušárny na čekanku	*100,0*	*90,7*	*9,3*
sušárny na brambory	*100,0*	*27,7*	*72,3*
7. Průmysl škrobařský:			
škrobárny bramborové	*100,0*	*87,1*	*12,9*
skrobárny obilné	*100,0*	*81,0*	*19,0*
8. Průmysl mléčný:			
mlékárny spotřební	*100,0*	*82,2*	*17,8*
máslárny	*100,0*	*47,2*	*52,8*
sýrárny	*100,0*	*56,0*	*43,0*
tvarůžkárny	*100,0*	*71,1*	*28,9*
brynzárny	*100,0*	*83,8*	*16,2*
9. Průmysl lnářský celkem	**100,0**	**31,8**	**68,2**

Z tohoto materiálu je možno se přesvědčiti, že na př. poměrně značná ztráta samostatných rafinerií cukru není pro cukrovarský průmysl tak významná, neboť výrobní kapacita rafinerií u závodů smíšených, kde následky záboru nejsou tak citlivé, tuto ztrátu podstatně zmírňují. Podobně je tomu u pivovarů, samostatných sladoven, spotřebních mlékáren, tvarůžkáren a obilných škrobáren, kde na dnešním území zůstalo z těchto výrobních odvětví mnoho velikých závodů.

Poněkud jiná jest situace u másláren, sýráren a sušáren na brambory, neboť z těchto jsme ztratili několik závodů s vyšší výrobní kapacitou. Nutno však poznamenati, že u sušáren na brambory se v r. 1938 situace podstatně změnila, neboť k zbylým 3 sušárnám přibyla řada nových podniků. Výrobní kapacita těchto sušáren jest větší než všech sušáren zemáků před záborem.

V dalším číselném přehledu uvádíme základní data o poměru výroby česko-slovenského zemědělského průmyslu na území dnešního Česko-Slovenska a území zabraném:

Hlavní výroba zemědělského průmyslu.

Druh výrobků		Výroba v bývalých hranicích	v nových hranicích	Úbytek abs.	%
1. Cukr[1])	q	5,727.458	4,775.220	952.238	*16,6*
2. Slad	q	1,791.066	1,484.569	306.497	*17,1*
3. Pivo	hl	7,861.429	5,736.522	2,124.907	*27,0*
4. Líh	hl	1,023.579	813.009	210.570	*20,6*
5. Mouka: pšeničná[2])	q	9,528.571	6,388.774	3,139.797	*33,0*
žitná[3])	q	7,305.070	4,873.000	2,432.070	*33,3*
6. Sušená čekanka	q	147.096	121.970	25.126	*17,1*
7. Sušená cukrovka	q	102.338	102.338	—	—
8. Sušené brambory[4])	q	13.940	1.194	12.746	*91,4*
9. Škrob[5])	q	239.887	193.572	46.315	*19,3*
10. Mléko[6])	hl	2,568.079	2,051.792	516.287	*20,1*
11. Máslo	q	138.250	73.741	64.509	*46,7*
12. Sýry[7])	q	50.734	38.768	11.966	*23,6*
13. Tvarůžky	q	42.478	34.050	8.428	*19,8*
14. Brynza	q	16.571	13.625	2.946	*17,8*
15. Len měkký[8])	q	62.148	16.924	45.224	*72,8*

1) V hodnotě surového cukru. — 2) 70% semelku pšenice. — 3) 67% semelku žita. — 4) Bramborová mouka, vločky, řízky a koláčky. — 5) Škrob bramborový a obilný úhrnem v hodnotě suchého škrobu. — 6) Odbyt mlékárenského pasteur. a ostatního plnotučného mléka. — 7) Bez olom. tvarůžků a brynzy. — 8) Včetně koudele.

Posuzujeme-li výrobu česko-slovenského zemědělského průmyslu s hlediska poměru úbytku počtu obyvatelstva v zabraném území, pak je potrno, že uvedenému poměru ztrát přesně odpovídá jedině výroba mouky (pšeničné a žitné).

Při této příležitosti je však nutno současně upozorniti na velmi důležitou skutečnost, totiž na tehdejší zaměstnanost našeho zemědělského průmyslu, vyjádřenou využitím výrobní kapacity*) závodů. K tomu účelu sestavili jsme opět následující přehled podle jednotlivých odvětví zemědělského průmyslu, který zůstal v dnešním Česko-Slovensku:

*) Roční výrobní kapacitu zjišťuje Státní úřad statistický pravidelně u pivovarů, sladoven a mlýnů. U ostatních výrob. odvětví zjišťuje toliko denní výrobní kapacitu. Pro stanovení roční výrobní kapacity těchto odvětví odhadujeme proto následující počet pracovních dnů v roce: u mlékáren spotřebních 360 dní, u másláren 300 dní, u průmyslových lihovarů, obilných škrobáren, sýráren, tvarůžkáren a tíren 280 dní, u lihovarů zemědělských, sušáren a škrobáren na brambory 180 dní, u brynzáren 150 dní a u cukrovarů (surováren) toliko 90 dní.

Výrobní odvětví	Záborem byla zmenšena výrobní kapacita	Výrobní kapacita byla skutečně využita	Maxim. možné zvýšení výroby
	československého zemědělského průmyslu		
	%	%	%
1. Cukrovary: surovárny . .	*16,1*	*29,4*	*70,6*
2. Sladovny: samostatné . .	*8,4*	*52,5*	*47,5*
spoj. s pivovarem	*25,2*	*42,7*	*57,3*
celkem	***17,4***	***47,8***	***52,2***
3. Pivovary	*30,7*	*52,9*	*47,1*
4. Lihovary: zemědělské . . .	*18,9*	*37,9*	*62,1*
průmyslové . .	*30,7*	*25,5*	*74,5*
celkem	***22,2***	***33,6***	***66,4***
5. Mlýny: obchodní	*34,8*	*50,2*	*49,8*
smíšené	*26,2*	*34,1*	*65,9*
námezdní	*32,2*	*22,8*	*77,2*
celkem	***30,3***	***33,3***	***66,7***
6. Sušárny: na čekanku . . .	*9,3*	*14,1*	*85,9*
na brambory . .	*72,3*	*7,6*	*92,4*
7. Škrobárny: na brambory .	*12,9*	*20,3*	*79,7*
obilné	*19,0*	*40,5*	*59,5*
8. Prům. mléčný: mlékárny			
spotřební .	*17,8*	*50,0*	*50,0*
máslárny .	*52,8*	*56,2*	*43,8*
sýrárny . .	*43,0*	*51,3*	*48,7*
tvarůžkárny	*28,9*	*41,4*	*58,6*
brynzárny .	*16,2*	*27,5*	*72,5*
9. Tírny lnu	*68,2*	*31,2*	*68,8*

Z tohoto materiálu vyplývá, že řada průmyslových odvětví, jako na př. cukrovary, sušárny, škrobárny na brambory, brynzárny a tírny lnu, avšak i mlýny a lihovary, využívala skutečně jen poměrně málo své kapacity a že jsou tudíž tato odvětví zemědělského průmyslu plně schopna dosáhnouti značného zvýšení své výrobní kapacity. Avšak i ostatní zemědělský průmysl, který zůstal v dnešním Česko-Slovensku může ještě dále stupňovati svoji zaměstnanost, při čemž je schopen při své dnešní početnosti nejen nahraditi plně ztráty závodů po záboru, nýbrž vyráběti daleko více než vyráběly všechny závody dříve.

Velmi rozhodujícím činitelem ve všech odvětvích našeho zemědělského průmyslu budou ovšem poměry odbytové. Všimněme si proto nejdříve některých dat o odbytu nejdůležitějších výrobků zemědělského průmyslu v Česko-Slovensku. V dříve uvedeném výrobním období činil odbyt v tuzemsku a do zahraničí z celého území bývalého státu:

Druh výrobků		Odbyt celkem	z toho v tuzemsku abs.	v tuzemsku v %	do zahraničí abs.	do zahraničí v %
1. Cukr	*q*	5,742.278	4,090.321	*71,2*	1,651.957	*28,8*
2. Slad	*q*	2,159.543	1,528.792	*70,8*	630.751	*29,2*
3. Pivo	*hl*	7,556.862	7,476.445	*98,9*	80.417	*1,1*
4. Líh	*hl*	904.917	902.373	*99,7*	2.544	*0,3*
5. Mouka pšeničná .	*q*	9,528.571	9,370,595	*98,3*	157.976	*1,7*
„ žitná . . .	*q*	7,305.070	7,300.443	*99,9*	4.627	*0,1*
6. Sušená čekanka .	*q*	151.023	121.979	*80,8*	29.044	*19,2*
7. Sušená cukrovka	*q*	75.014	74.122	*98,8*	892	*1,2*
8. Sušené brambory	*q*	14.486	14.486	*100,0*	—	—
9. Škrob	*q*	256.185	238.034	*92,9*	18.151	*7,1*
10. Máslo	*q*	138.250	136.533	*98,8*	1.717	*1,2*
11. Sýry	*q*	50.734				
12. Tvarůžky	*q*	42.478	105.278	*95,9*	4.505	*4,1*
13. Brynza	*q*	16.571				
14. Tvaroh	*q*	174.266	171.726	*98,5*	2.540	*1,5*
15. Len měkký . . .	*q*	61.549	60.139	*97,7*	1.410	*2,3*

Pracoval tedy v uvedeném výrobním období zemědělský průmysl převážně pro domácí spotřebu; vývoz do zahraničí byl důležitou položkou na př. u škrobu, sušené čekanky a zvláště u cukru a sladu.

Je nesporné, že značnou ztrátou našeho území zmenšil se rovněž do značné míry odbyt výrobků našeho zemědělského průmyslu v kapitole domácího odbytu. Je prozatím velmi obtížno číselně stanoviti, do jaké míry se toto snížení projeví.

Pokud jde o spotřebu hlavních zemědělských plodin v zemědělském průmyslu, ležícím na dnešním území Česko-Slovenska, činila ve srovnání se spotřebou v celém bývalém státě:

Spotřeba zemědělských výrobků v zemědělském průmyslu.

Druh zemědělských výrobků		Spotřeba v bývalých hranicích	Spotřeba v nových hranicích	úbytek abs.	úbytek %
A. Obilniny celkem	*q*	**27,373.460**	**18,690.193**	**8,683.267**	***31,7***
1. Pšenice celkem	*q*	13,668.475	9,156.027	4,512.448	*33,0*
z toho: ve mlýnech .	*q*	13.612.244	9,126.820	4,485.424	*33,0*
ve škrobárnách	*q*	56.231	29.207	27.024	*48,1*
2. Žito celkem (ve mlýnech)	*q*	10,903.090	7,273.134	3,629.956	*33,3*
3. Ječmen (sladařský) celkem	*q*	2,360.432	1,950.932	409.500	*17,3*
z toho: v samost. sladovnách . . .	*q*	1,262.931	1,108.088	154.843	*12,3*
v pivovarech .	*q*	1,097.501	842.844	254.657	*23,2*
4. Kukuřice celkem . .	*q*	441.463	310.100	131.363	*29,8*
z toho: ve mlýnech .	*q*	349.664	224.470	125.194	*35,8*
v lihovarech .	*q*	1.287	520	767	*59,6*
ve škrobárnách	*q*	90.512	85.110	5.402	*6,0*
B. Okopaniny celkem . . .	*q*	**42.435.794**	**35,183.448**	**7.252.346**	**17,1**
1. Cukrovka celkem . .	*q*	36,077.612	30,002.689	6,074.923	*16,8*
z toho: v cukrovarech	*q*	33,493.233	28,059.397	5,433.836	*16,2*
v lihovarech .	*q*	2,486.433	1,845.346	641.087	*25,8*
v sušárnách .	*q*	97.946	97.946	—	—
2. Brambory celkem . .	*q*	5,814.488	4,719.339	1,095.149	*18,8*
z toho: v lihovarech .	*q*	4,949.657	4,051.980	897.677	*18,1*
v sušárnách .	q	56.177	5.200	50.977	*90,7*
ve škrobárnách	*q*	808.654	662.159	146.495	*18,1*
3. Čekanka (v sušárnách)	*q*	543.694	461.420	82.274	*15,1*
C. Rostliny průmyslové:					
Len rosený (v tírnách) .	*q*	260.534	76.398	184.136	*70,7*
Chmel (v pivovarech) .	*q*	21.639	16.592	5.047	*23,3*
D. Mléko (kravské) celkem	*hl*	**6,431.552**	**4,276.935**	**2,154.627**	***33,5***
z toho: v mlékárnách spotřebních .	*hl*	3,264.692	2,786.360	478.332	*14,7*
v máslárnách	*hl*	3,070.264	1,428.273	1,641.991	*53,5*
v sýrárnách .	*hl*	96.596	62.302	34.294	*35,5*

Je tedy patrno, že zemědělský průmysl zpracoval na dnešním území státu z celkové spotřeby 274 tisíc vagonů obilnin 68,3%, kdežto z celkové spotřeby 424 tisíc vagonů okopanin 82,9%. Odpovídá-li tedy kvota zpracování pšenice a žita na zabraném území zhruba úbytku obyvatelstva, je na druhé straně patrno, že průmyslové zpracování ječmene a okopanin (cukrovka, brambory a čekanka) se dělo v mnohem větší míře na dnešním území státu.

Poměry o zaměstnaných osobách v česko-slovenském průmyslu zemědělském s hlediska záborových změn podává opět tato tabulka:

Zaměstnané osoby.

Výrobní odvětví	Počet zaměstnaných osob v bývalých hranicích	v nových hranicích	Ztráta abs.	%
1. Průmysl cukrovarský	69.363	56.621	12.742	*18,4*
2. Průmysl sladařský .	1.777	1.607	170	*9,6*
3. Průmysl pivovarský .	15.553	10.706	4.847	*31,2*
4. Průmysl lihovarský .	6.771	5.270	1.501	*22,2*
5. Průmysl mlynářský .	24.288	16.631	7.657	*31,5*
6. Průmysl sušárenský	1.187	1.042	145	*12,2*
7. Průmysl škrobařský .	1.476	1.286	190	*12,9*
8. Průmysl mléčný . . .	6.732	4.993	1.739	*25,8*
9. Průmysl lnářský . .	2.981	881	2.100	*70,4*
Úhrnem . . .	130.128	99.037	31.091	*23,9*

Stav zaměstnanců v novém česko-slovenském průmyslu zemědělském změnil se tudíž do té míry, že se zmenšil asi o 24%, t. j. z celkového počtu 130 tisíc osob klesl na 99 tisíc zaměstnanců. V tom vykazuje poměrně největší změny průmysl lnářský.

Na konec považujeme za důležité uvésti aspoň několik stručných dat o zemědělském průmyslu, jak je tento v novém česko-slovenském státě rozložen s hlediska jednotlivých autonomních celků:

Výrobní odvětví	Počet činných závodů v zemích Českých abs.	v %	na Slovensku abs.	v %	na Podkarpatské Rusi abs.	v %
1. **Cukrovary celkem**	93	***93,0***	7	***7,0***	—	—
z toho: surovárny	61	*100,0*	—	—	—	—
rafinerie	2	*100,0*	—	—	—	—
smíšené továrny .	30	*81,1*	7	*18,9*	—	—
2. **Sladovny** (samostatné) .	46	***90,2***	5	***9,8***	—	—
3. **Pivovary**	250	***94,7***	13	***4,9***	1	***0,4***
4. **Lihovary celkem**	455	***60,3***	289	***38,3***	10	***1,4***
z toho: zemědělské . . .	430	*59,8*	280	*38,9*	9	*1,3*
průmyslové . . .	25	*71,4*	9	*25,7*	1	*2,9*
5. **Mlýny celkem**	3.885	***61,7***	1.830	***29,0***	585	***9,3***
z toho: obchodní	180	*86,1*	26	*12,5*	3	*1,4*
smíšené	675	*88,4*	82	*10,7*	7	*0,9*
námezdní	3.030	*56,9*	1.722	*32,3*	575	*10,8*
6. **Sušárny: na čekanku** . .	55	***100,0***	—	—	—	—
na brambory .	3	***100,0***	—	—	—	—
7. **Škrobárny celkem**	69	***93,2***	5	***6,8***	—	—
z toho: bramborové . . .	64	*94,1*	4	*5,9*	—	—
obilné	5	*83,3*	1	*16,7*	—	—
8. **Průmysl mléčný celkem** .	384	***73,7***	125	***24,0***	12	***2,3***
z toho: mlékárny spotřeb.	140	*80,0*	34	*19,4*	1	*0,6*
máslárny	182	*79,1*	40	*17,4*	8	*3,5*
sýrárny	13	*46,4*	12	*42,9*	3	*10,7*
tvarůžkárny . . .	49	*100,0*	—	—	—	—
brynzárny	—	—	39	*100,0*	—	—
9. **Tírny lnu**	48	***98,0***	1	***2,0***	—	—
Úhrnem . . .	5.288	***64,7***	2.275	***27,8***	608	***7,5***

Zjišťujeme tudíž, že z celkového počtu 5.288 různých typů závodů připadá na země České 64,7%, na Slovensko 27,8% a Podkarpat. Rus 7,5%. Zde nutno ovšem přihlížeti ke kapacitě jednotlivých závodů, neboť závody s poměrně větší výrobní kapacitou jsou v daleko větší míře soustředěny v zemích Českých, než na východě státu. To je zvlášť patrno u mlýnů. Odečteme-li tudíž všechny mlýny námezdní, jichž je na Slovensku a Podkarpatské Rusi značný počet s poměrně malou kapacitou, pak připadá z celkového počtu ostatních závodů na země České asi čtyři pětiny (79,4%), na Slovensko asi jedna pětina (19,4%), kdežto na Podkarpatskou Rus jen 1,2%.

Měříme-li česko-slovenský zemědělský průmysl počtem zaměstnaných osob, pak z celkového počtu všech zaměstnanců v celém státě a ve všech výrobních odvětvích zemědělského průmyslu připadá na země České 84,3%, na Slovensko 14,6% a na Podkarpatskou Rus pouze 1,1%.

Z uvedených dat jako důsledek změn, které nastaly po záboru jedné třetiny našeho území, vyplývá dostatečně význam česko-slovenského průmyslu zemědělského v novém státě. Ježto naše zemědělství nemůže vyvážeti své výrobky v původním surovém stavu za rentabilní cenu, je nutno, abychom se snažili o zvětšení vývozu v první řadě zemědělských výrobků zušlechtěných, v nichž by bylo zároveň více naší práce.

Další podrobnosti ze statistiky česko-slovenského průmyslu zemědělského přineseme podle možnosti v číslech dalších. Stj.

Výhrady k tabulkám o průmyslové výrobě.

Data o průmyslové výrobě zjištěna byla v rámci šetření provedeného podle vyhlášky předsedy vlády o statistice průmyslové výroby ze dne 16. července 1935, č. 158 Sb. z. a n.

Výhrady vzhledem k počtu závodů.

Šetření o průmyslové výrobě bylo provedeno tím způsobem, že v průmyslech, které svojí povahou se kvalifikují pro toto šetření, byly vytvořeny přesně vymezené výrobní úseky, které pro účely šetření se považují za samostatná výrobní odvětví, takže pro každé z nich byl zvlášť upraven dotazník. Za každou činnost, která spadá do rámce samostatného výrobního odvětví, byl závod touto činností se zabývající povinen vyplniti dotazník. To znamená, že některý závod vyplnil dotazník jeden, jiný závod podle rozsahu své výrobní činnosti dotazníků několik. Podle toho, kolik dotazníků závod vyplnil, tolikráte je při šetření o výrobě považován za samostatnou jednotku, i když je to případně jenom uměle vytvořená jednotka, která existuje v rámci širší jednotky hospodářské. To je důležité zdůraznit, poněvadž u každého výrobního odvětví uvádí se v tabulkách počet závodů, které se touto činností zabývají. Pokud jde o jednotlivá výrobní odvětví, je tento údaj správný a spolehlivě informující. Kdyby se však měl najít obdobný údaj týkající se celého průmyslu, nebyl by získán tím, že by se prostě sečetl počet závodů v jednotlivých výrobních odvětvích tohoto průmyslu. Každý závod nachází se v šetření tolikrát, kolik vyplnil dotazníků za svoji výrobní činnost. Poněvadž pak bylo šetření prováděno vždy pouze s hlediska jednotlivých výrobních odvětví, bylo by dnes velmi nesnadné upravovat materiál podle průmyslů jako celků. Proto v tabulce pro skupiny průmyslu neuvádí se nikde počet závodů, jichž se údaje týkají.

Výhrady ohledně časové pozorovací základny.

Poněvadž šetření u jednotlivých průmyslů bylo prováděno postupně, byl u některých průmyslů prvním hlavním rokem šetření rok 1934, u jiných 1935. V zásadě snažil se Státní úřad statistický vyznačit změny, které nastaly v důsledku územních záborů, na materiálu z posledního roku šetření, z něhož je k disposici materiál úplný. Je proto u každé skupiny průmyslové uvedeno, z kterého roku dat bylo pro sestavy použito. U některých skupin průmyslových, u nichž nebylo v době sestavy šetření ještě skončeno, byla pro tento účel pořízena data předběžná. Jsou to průmysly: kovodělný, chemický, soustružnický, hu-

debních nástrojů, hraček, potravin, poživatin a nápojů, odívání a obuvi. V některých případech bylo šetření formálně skončeno a materiál řádně propracován. Výsledky tohoto zpracování jsou však označovány za předběžné proto, poněvadž data nebyla dosud posouzena znalci z příslušného oboru.

Výhrady ohledně úplnosti rozsahu šetření (výběr závodů).

Nutno připomenout, že šetření o průmyslové výrobě bylo prováděno metodou representativní, takže data týkají se pouze závodů větších, při čemž ve většině případů kriteriem, spadá-li závod do šetření či ne, byl počet aspoň 6 činných osob. V důsledku toho se stalo, že v některých průmyslech, kde převládají závody větší, zachycena byla skoro celá výroba; naproti tomu v jiných průmyslech, které jsou spíše doménou závodů malých, byla tak zachycena poměrně malá část výroby, takže možno mít důvodné pochybnosti o representativnosti dat takto získaných. To platí hlavně o výrobě pálených lihových nápojů a výrobě likérů a nepálených lihovin, kde se zřetelem na takto vymezený počet závodů do šetření spadajících byla zachycena tak malá část výroby, že bylo po dohodě se znalci rozhodnuto výsledky tohoto šetření neuveřejniti ve „Zprávách". Jestliže se v této sestavě přes to data uvádějí z těchto výrobních odvětví, děje se tak spíše z toho důvodu, aby průmysl potravin, poživatin a nápojů byl uveden všemi výrobními odvětvími, v nichž se šetření konalo.

Statistika průmyslové výroby byla původně dělána s hlediska celého státu. Na skutečnost, že dnešní Česko-Slovensko skládá se ze tří autonomních celků, mohl být vzat zřetel pouze v tabulce týkající se celých průmyslů. V tabulce, kde data jsou uváděna podle jednotlivých výrobních odvětví, nemohlo být k autonomním uzemním celkům přihlíženo z toho důvodu, že by se byla v celé řadě případů objevila individuální data, která jsou chráněna zákonem o organisaci statistické služby.

Při sestavě podle výrobních odvětví bylo nutno omezit se na hlavní data; uvádí se vždy jenom počet závodů, jejich celkový odbyt a počet zaměstnanců celkem a z toho počet dělníků a úředníků zvlášť.

Hodnota odbytu představuje celkovou hodnotu odbytu příslušného výrobního odvětví, takže zahrnuje i odbyt výrobků, které byly v jiném výrobním odvětví téhož závodu dále zpracovány.

Rozlišení celkového počtu zaměstnanců na dělníky a úředníky bylo provedeno podle toho, u kterého ústavu jsou pojištěni. Za dělníka považován je ten, kdo je pojištěn u Ústřední sociální pojišťovny (v tabulkách ÚSP); za úředníka (zaměstnance ve vyšších službách) ten, kdo je pojištěn u Všeobecného pensijního ústavu (v tabulkách VPÚ).

U průmyslu odívání a obuvi jsou mimo to ještě uváděny mzdy domáckých dělníků v 1000 Kč. To neznamená, že domáčtí dělníci byli zjištěni pouze v tomto oboru podnikání. Pro průmysl odívání a obuvi je však domácká výroba charakteristickou. Poněvadž pak počet domáckých dělníků z pochopitelných příčin nelze zjistit, poněvadž pravidelně jde o práci úkolovou, lze účast domácké výroby charakterisovat pouze úhrnem vyplacených mezd.

O datech průmyslové výroby platí zvláště též všeobecné výhrady uvedené pro užívání dat v nové úpravě (viz str. 343). L. Š.

Hornická a hutnická výroba v novém Česko-Slovensku.

I. Rozložení hornické a hutnické výroby na území bývalého Česko-Slovenska bylo do značné míry periferní, zapadalo význačnými středišti do sídelních oblastí jiných národností a do oblastí silně smíšených a projevuje proto — pokud máme na mysli hlavně absolutní obraz příslušných hospodářských čísel — nepříznivé důsledky ve výsledné bilanci ztrát. V podrobnostech jednotlivých výrob objevuje se obraz míry ztrát rozdílný, a je také — jestliže opíráme svůj úsudek o stav skutečného provozu, jak se ustálil v posledních létech — zvláště v oblasti výroby hornické dosti takových položek, kde celá výroba nám zůstává. Nutno ovšem v této souvislosti a k vysvětlení situace v některých výrobních položkách podotknouti, že ve vývoji poválečných let se provozní situace v některých oborech, zejména hornické výroby, změnila, doly byly zastavovány i otvírány, a že v posledních létech některé výroby v některé z pozorovaných oblastí odpadly; také přichází ten stav, že porůznu ve výrobě (v dole) konají se jen práce sledné, nebo přípravné, nikoli dobývací, takže statistika zachycuje jen závod a zaměstnanectvo, nikoli výrobu. Také ztrátová bilance jednotlivých zemí je rozdílná, právě tak ostatně jako byla velmi nejednotná skladba jejich výrob na tomto důležitém poli hospodářské aktivity; největší ztrátu v hornictví vykazují Čechy, nejmenší Slovensko, Podkarpatská Rus se svou ostatně naprosto jednostrannou výrobou nebyla vůbec ochuzena. Je ovšem těžko ujasniti si společná měřítka, podle nichž bylo by lze oceniti přesněji míru celkové ztráty pro jednotlivé země a při vzájemném pronikání jednotlivých výrob v hornictví a hutnictví nemohla by ani hodnota vyrobených produktů zjišťovaná statistikou býti naprosto spolehlivým kriteriem po té stránce, ač nesporně ukazuje na některé velmi charakteristické vzájemné vztahy jednotlivých výrob mezi sebou a v jednotlivých zemích.[1]) Pro posouzení celkového obrazu ztrát a celkové skladby hornické a hutnické výroby v novém

---

[1]) Jen pro běžné doložení těchto vztahů a k vůli hrubému srovnání připojujeme také několik dat o hodnotě vyrobených produktů ve výrobě hornické v r. 1937, a to oněch výrob a v tom vymezení, jak je podává níže uvedená sestava. Tak hodnota vytěženého kamenného uhlí v Čechách byla 308 mil. Kč, v zemi moravskoslezské 1343 mil., na Slovensku 8,5 mil. Kč; příslušné hodnoty pro hnědé uhlí v témž pořadí jsou 857 mil., 15 mil. a 64,3 mil. Těžba železné rudy ukazuje v Čechách hodnotu 46,4 mil. Kč, na Slovensku 60,4 mil. Kč. Součet hodnot pro všechny výroby uvedené ve skupině hornické činí v Čechách 1,231.6 mil. Kč, v zemi moravskoslezské 1,360,2 mil. Kč, na Slovensku 168,6 mil. Kč, v Podkarpatské Rusi 36,2 mil. Kč; z toho připadá na nynější území v Čechách 281,3 mil. Kč (přesně 22,8%), v zemi moravskoslezské 541,9 mil. Kč (39,8%), na Slovensku 139,4 mil. Kč (82,7%). Metodicky přesnější hodnocení by musilo ovšem přihlížeti k položkám opakujícím se ve výrobách (kde jeden výrobní obor používá produktů jiné výroby hornické) dále k některým výrobám zušlechťujícím. — Pokud jde o hutnictví, jsou příslušné úhrny hodnot jednotlivých výrob (bez surové oceli, kde hodnota nebyla zjišťována) v bývalém území Čech 286,6 mil. Kč (z toho na nynější území připadá 260,1 mil. Kč, přesně 90,7%), v zemi moravskoslezské 740,5 mil. Kč (507,0 mil. Kč, 68,5%), na Slovensku 70,4 mil. Kč (70,4 mil. Kč, 99.9%). Obdobná data pro koksovny a briketárny (včetně hodnoty výroby vedlejších zplodin) jsou pro dřívější Čechy 29,4 mil. Kč (připadají vesměs do zabraného území), pro zemi moravskoslezskou 632,7 mil. Kč (406,5 mil. Kč, 64,3%). Čísla pro hutnictví a pro koksovny a briketárny nutno ovšem hodnotiti samostatně, poněvadž ve výrobě hutnické objevují se směrodatným podílem položky z výroby hornické i z koksárenství, podobně v hodnotách výroby koksárenské uhlí oceněné již částečně ve výrobě hornické.

státě připojujeme napřed dvě sestavy týkající se vesměs r. 1937, tedy období, kdy výroba v nové konjunkturální vlně po světové krisi dosáhla většinou nejlepších výsledků.[1]) Sestavy týkají se jen dat o množství výroby a představují poslední stav hranic;[2]) první z nich přináší absolutní data, druhá obsahuje procenta výroby připadající na nynější území. V přehledu, který v této souvislosti má býti spíše názorným než důkladným a vyčerpávajícím, nejsou zachyceny všechny obory a podobory výrob, jak je šetří a zpracovává naše podrobná statistika hornická a hutnická; a tak pokud jde zejména o rudu, je vykázána jen těžba surové rudy, nikoli výroba upravované (po případě pražené) rudy; podobně jen surová tuha; pokud jde o hutnictví, nejsou zaznamenány na př. jednotlivé druhy surového železa, ve výrobě koksárenské nebyly vykázány vedlejší výrobky při výrobě kamenouhelného koksu v koksovnách (surová smůla, surový dehet, síran amonný a pod.). K rozdělení některých dalších skutečností na území postoupené a nynější území státní se případně ještě vrátíme v některém z dalších čísel Statistického zpravodaje, ukáže-li se potřeba.

Sestava dále uvedená ukazuje mimo rozsah ztrát přehledně i typické složení hornictví i hutnictví v jednotlivých zemích před územními změnami a po nich a tím naznačuje i strukturální rozsah změny. Nehledíme-li k Podkarpatské Rusi jako k oblasti jednostranné primární výroby soli, rýsuje se na př. dobře rozdíl ve skladbě starého území Čech vůči zemi moravskoslezské a také obou těchto území, zvláště Moravy vůči Slovensku, zemi hlavně rudního bohatství. Nové poměry porušily zásadně a citelně skladbu Čech výlučným nebo téměř výlučným vyřazením některých dříve typických výrob hornických i hutnických, v ostatních územích mimo Podkarpatskou Rus je změna charakterisována spíše porušením dřívějšího vzájemného poměru jednotlivých výrob.

Ve větší podrobnosti bylo by možno celkový obraz daný oběma sestavami doplnit ještě tímto: ve výrobě k a m e n o u h e l n é utrpěly v Čechách ztrátu všechny tři typické pánve, nejvíce ovšem pánev plzeňsko-radnická, kde zábor zasáhl přímo do srdce hlavní těžební oblasti (ztráta 71,8% podle dat z r. 1937); změny není však ušetřena ani oblasť kladensko-rakovnická zabíhající svým kounovským výběžkem do Žatecka. V zemi moravskoslezské ztratila pánev ostravsko-karvinská 62,7% těžby, rosicko-oslavanská zůstala celá zachována; všech 5 hlavních výrobních oblastí kamenouhelných má teď ovšem typicky periferní polohu. Slovensko ztrácí svou kamenouhelnou těžbu, soustředěnou v jediném větším dole v kraji lučeneckém, úplně ve prospěch Maďarska. Situace v těžbě h n ě d o u h e l n é je charakterisována úplnou ztrátou bohatých ložisek světového významu při severozápadní hranici Čech; ostatní, ovšem daleko podřadnější výroba nám zůstala zachována (až na malé isolované výskyty v Čechách a v zemi moravskoslezské, rovněž ztracené) a v popředí pořadí je nyní Slovensko, na druhém místě jihomoravská pánev lignitová, v Čechách zůstává jen jihočeské ložisko mydlovarské s typickým výlučným určením k výrobě elektřiny. Celková ztráta uhlí propočtená podle jednotlivých dolů za r. 1937 a podle obvykle užívaného koeficientu (1 t kamenného uhlí rovná se 1,7 t hnědého uhlí) činila by 69,9% a to vůči Německu 42,8%, Polsku 26,7% a vůči Maďarsku 0,4%; novému státu Česko-Slovenskému zůstává 30,1%.

Bilance v rozsahu těžby uhelné projevuje svůj reflex i ve výrobě k o k s u a b r i k e t. Odstupujeme celé briketárenství hnědouhelné, soustředěné hlavně v hnědouhelném revíru falknovsko-loketském, a spolu v poslední době jediný závod na výrobu hnědouhelného koksu, jenž v r. 1937 byl ovšem mimo provoz. Část koksoven a briketáren kamenouhelných (produkce v posledních létech po zrušení briketárny kladensko-rakovnické pánve je omezená výlučně na zemi moravskoslezskou) odstoupili jsme spolu s doly a částečně i železárnami Polsku, je však charakteristické, že u obou těchto výrob je zbylá kvota vyšší než kvota základní produkce kamenouhelné (zde nám zbylo měřeno daty r. 1937 celkem 45,0% těžby, kamenouhelného koksu 64,8% a kamenouhelných briket 76,2%).

Z ostatních charakteristických skutečností provázejících dalekosáhlé územní změny v hospodářském organismu našeho bývalého státu jsou pozoruhodné ony, které se týkají úplné nebo velmi citelné ztráty některých výrob; mimo ony, jež byly právě zmíněny, jsou další v oboru rud a kovů (uranová ruda, uranové přípravky, radiové soli, zinek), ve skupině ostatních nerostů tuha. Naproti tomu, jak již v úvodním odstavci této zprávy zdůrazněno, je celá řada výrob, které zůstaly nedotčeny, nebo kde ztráty jsou menší nebo přiměřené celkovému úbytku území a obyvatel; k těmto posléze zmíněným výrobám nutno čítati zejména železnou rudu, surové železo a surovou ocel. Zvláště je vytknouti zde zejména ztrátu Třince. Dislokace těžby antimonové rudy a výroby antimonu kovu způsobila, že nám těžba antimonové rudy z největší části odpadla, výroba antimonu však zůstala celá.

Ke konci tohoto oddílu přítomných úvah budiž připojeno ještě několik dat o z a m ě s t n a n e c t v u: z celkového počtu zaměstnanců napočtených na konci r. 1937 vůbec v hornictví (95.138) připadá na území odstoupené 53.616, t. j. 56,4%, na území nového státu 41.522, t. j. 43,6%; obdobná čísla pro hutnictví jsou 12.180, 2.308 (18,9%), 9.872 (81,1%), pro koksovny a briketárny 4.826, 1.974 (40,9%), 2.852 (59,1%). K tomu dlužno podotknouti, že v hutnictví a v koksovnách se počet zaměstnanců týká jen sil zaměstnaných přímo dotyčnými výrobami, třebas tyto výroby byly případně zapojeny do komplexu jiných větších závodů. Závodů (případů výrob) jsme odstoupili celkem v hornictví 242 ze 370, v hutnictví 16 z 59, koksoven a briketáren 13 z 23. Ze závodů sčítaných ve statistice h o r n i c k é bylo na území celého bývalého státu s průměrným počtem dělníků: a) do 20: 117, b) od 21—50: 34, c) od 51—100: 53, d) od 101—250: 62, e) od 251—500: 53, f) od 501—1000: 30, g) přes 1000: 21; z toho bylo odstoupeno v těchto jednotlivých velikostních skupinách závodů a) 69, b) 23, c) 39, d) 48, e) 36, f) 16, g) 11. Přesunutím výrob změnila se skladba hornictví v novém státě i po této stránce, neboť ubylo dolů střední velikosti ve prospěch dolů nejmenších i největších.

---

[1]) Roční statistika hornictví a hutnictví za r. 1937 je v tisku a vyjde počátkem února.

[2]) Z dolů, kde zařazení může vzbuzovati pochybnosti, byly po dohodě s příslušnými činiteli pojaty ve prospěch nového státu Česko-Slovenského tyto: v oblasti plzeňsko-radnické důl „Dobré Štěstí" v Dobřanech, v pánvi žacléřsko-svatoňovické „Tmavý důl-štola Ida a důl Chlivecký" ve Rtyni, v pánvi ostravsko-karvinské důl „Ludvík" v Radvanicích.

I. Přehled výroby hornické a hutnické v bývalém a nynějším území Česko-Slovenska podle dat z r. 1937.

1. absolutní data.

a) území bývalé, b) území postoupené, c) území nynější.

Předmět výroby[1])	Čechy			Morava a Slezsko			Slovensko			Podkarpatská Rus			Celý stát		
A. Hornictví:	a)	b)	c)	a)	b)	c)	a)	b)	c)	a)	b)	c)	a)	b)	c)
Kamenné uhlí . . . . . t	3,300.638	992.180	2,308.458	13,371.783	8,085.918	5,285.865	105.098	105.098	—	—	—	—	16,777.519	9,183.196	7,594.323
Hnědé uhlí . . . . . . t	16,779.135	16,681.631	97.504	382.953	410	382.543	732.931	—	732.931	340	—	340	17,895.359	16,682.041	1,213.318
Železná ruda (surová) . . t	745.211	—	745.211	—	—	—	1,090.914	320.724	770.190	370	—	370	1,836.495	320.724	1,515.771
Želez. struska ze starých hald t	—	—	—	—	—	—	56.590	349	56.241	—	—	—	56.590	349	56.241
Manganová ruda (surová) . t	43.364	—	43.364	—	—	—	62.980	—	62.980	—	—	—	106.344	—	106.344
Rudy stříbrné, olověné a zinkové (surové) . . . . t	109.360	—	109.360	—	—	—	59.607	—	59.607	—	—	—	168.967	—	168.967
Kyz železný (surová ruda) t	—	—	—	—	—	—	18.361	—	18.361	—	—	—	18.361	—	18.361
Rtuťová ruda (surová) . . t	—	—	—	—	—	—	5.359	—	5.359	—	—	—	5.359	—	5.359
Zlatá ruda (surová) . . . t	—	—	—	—	—	—	39.944	—	39.944	—	—	—	39.944	—	39.944
Antimonová ruda (surová)															
a) těžba původní . . . . t	—	—	—	—	—	—	18.187	12.966	5.221	—	—	—	18.187	12.966	5.221
b) zužitkování starých hald t	—	—	—	—	—	—	17.874	14.134	3.740	—	—	—	17.874	14.134	3.740
Hliníková ruda (surová) . t	—	—	—	—	—	—	846	—	846	—	—	—	846	—	846
Uranová ruda (surová) . . t	156.203	156.203	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	156.203	156.203	—
Tuha (surová)	96	96	—	5.048	5.048	—	—	—	—	—	—	—	5.144	5.144	—
Sůl (výroba v solných dolech a primérní výroba v solivarech)[2]) . . . . t	—	—	—	—	—	—	5.319	—	5.319	160.579	—	160.579	165.898	—	165.898
Surový olej (nafta) . . . t	—	—	—	4.625	—	4.625	13.334	—	13.334	—	—	—	17.959	—	17.959
Zemní plyn . . . . . m^3	—	—	—	1,341.173	—	1,341.173	117.848	—	117.848	—	—	—	1,459.021	—	1,459.021
B. Hutnictví:															
Surové železo . . . . . t	384.727	—	384.727	1,242.495	485.195	757.300	47.842	—	47.842	—	—	—	1,675.064	485.195	1,189.869
Surová ocel, svářkové železo a temperovaná litina . . t	786.984	35.747	751.237	1,451.677	649.473	802.204	78.973	—	78.973	—	—	—	2,317.634	685.220	1,632.414
Olovo (měkké, antimonové a zinkové) . . . . t	4.393	86	4.307	—	—	—	670	—	670	—	—	—	5.063	86	4.977
Zinek (surový, rafinovaný a zinkový prach) . . . . t	6.973	6.973	—	—	—	—	800	—	800	—	—	—	7.773	6.973	800
Měď černá . . . . t	259	259	—	819	—	819	—	—	—	—	—	—	1.078	259	819
Měď cementová . . . . . t	—	—	—	2.180	—	2.180	—	—	—	—	—	—	2.180	—	2.180
Měď rafinovaná . . . . . t	289	189	100	37	—	37	609	—	609	—	—	—	935	189	746
Rtuť . . . . kg	—	—	—	—	—	—	94.796	—	94.796	—	—	—	94.796	—	94.796
Zlato (obsažené ve zlatostříbrných slitinách) . . . kg	7	—	7	—	—	—	301	2	299	—	—	—	308	2	306
Stříbro (obsaž. ve zlatostříbr. slit. a přímo vyrobené) kg	27.543	—	27.543	—	—	—	6.778	—	6.778	—	—	—	34.321	—	34.321
Antimon (regulus, a. crudum a. oxyd a slitiny antimonu) t	—	—	—	—	—	—	1.460	—	1.460	—	—	—	1.460	—	1.460
Uranové přípravky . . . kg	26.550	26.550	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26.550	26.550	—
Radium (obsah v radiových solích) . . . . . . mg	4.150	4.150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4.150	4.150	—
C. Koksovny a briketárny:															
Koks kamenouhelný . . . t	—	—	—	3,279.864	1,156.064	2,123.800	—	—	—	—	—	—	3,279.864	1,156.064	2,123.800
Brikety kamenouhelné . . t	—	—	—	459.680	109.360	350.320	—	—	—	—	—	—	459.680	109.360	350.320
Brikety hnědouhelné . . . t	264.482	264.482	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	264.482	264.482	—

[1]) V sestavě není uvedena vůbec ruda měděná a arsenová (doly na Slovensku na nynějším území státním bez těžby v r. 1937), dále je v zemi České (a to na nynějším území státním) 1 důl na zlatou rudu rovněž bez těžby. Konečně byl v zemi Moravskoslezské odstoupen 1 důl na surový olej (naftu), rovněž bez těžby (sondovací práce). Sondovací práce na naftu byly také v Podkarpatské Rusi.

[2]) Zde není započítána výroba z t. zv. umělé solanky.

2. procenta podílů připadajících z bývalých oblastí na nynější území státní.

	Čechy	Morava a Slezsko	Slovensko	Podk. Rus	Celý stát
A. Hornictví:	%	%	%	%	%
Kamenné uhlí	*69,9*	*39,5*	—		*45,3*
Hnědé uhlí	*0,6*	*99,9*	*100,0*	*100,0*	*6,8*
Železná ruda	*100,0*		*70,6*	*100,0*	*82,5*
Železná struska			*99,4*		*99,4*
Manganová ruda	*100,0*		*100,0*		*100,0*
Ruda stříbrná, olověná a zinková	*100,0*		*100,0*		*100,0*
Kyz železný			*100,0*		*100,0*
Rtuťová ruda			*100,0*		*100,0*
Zlatá ruda			*100,0*		*100,0*
Antimonová ruda					
a) původní těžba . . .			*28,7*		*28,7*
b) z hald			*20,9*		*20,9*
Hliníková ruda			*100,0*		*100,0*
Uranová ruda	—				—
Tuha	—	—			—
Sůl			*100,0*	*100,0*	*100,0*
Nafta		*100,0*	*100,0*		*100,0*
Zemní plyn		*100,0*	*100,0*		*100,0*

	Čechy	Morava a Slezsko	Slovensko	Podk. Rus	Celý stát
B. Hutnictví:	%	%	%	%	%
Surové železo	*100,0*	*60,9*	*100,0*		*71,0*
Surová ocel	*95,5*	*55,3*	*100,0*		*70,4*
Olovo	*98,0*		*100,0*		*98,3*
Zinek	—		*100,0*		*10,3*
Měď černá	—	*100,0*			*76,0*
Měď cementová		*100,0*			*100,0*
Měď rafinová	*34,6*	*100,0*	*100,0*		*79,8*
Rtuť			*100,0*		*100,0*
Zlato	*100,0*		*99,3*		*99,3*
Stříbro	*100,0*		*100,0*		*100,0*
Antimon			*100,0*		*100,0*
Uranové přípravky . . .	—				—
Radium	—				—
C. Koksovny a briketárny:					
Koks kamenouhelný . .		*64,8*			*64,8*
Brikety kamenouhelné .		*76,2*			*76,2*
Brikety hnědouhelné . .	—				—

Odbyt kamenouhelných a hnědouhelných pánví v Česko-Slovensku po železnici v r. 1937.

(Podle publikace Svazu majitelů dolů: Statistika česko-slovenské uhelné dopravy za r. 1937.)

Absolutní čísla (v tunách).

Z úhrnného odbytu připadá na území a) bývalé, b) postoupené, c) nynější

		A. Úhrnný odbyt po železnici v ČSR.	I. Čechy a)	I. Čechy b)	I. Čechy c)	II. Morava a Slezsko a)	II. Morava a Slezsko b)	II. Morava a Slezsko c)	III. Slovensko a)	III. Slovensko b)	III. Slovensko c)	IV. Podkarpatská Rus a)	IV. Podkarpatská Rus b)	IV. Podkarpatská Rus c)	B. Dodávky česko-slovenským st. drahám	C. Přímý vývoz do ciziny
Kamenouhelné oblasti															316.201	45.250
Kladensko-rakovnická	(uhlí)	995.482	989.598	26.639	962.959	5.824	397	5.427	60	40	20	—	—	—	83.292	266.558
Plzeňsko-radnická	(uhlí)	179.258	178.950	62.520	116.430	308	30	278	—	—	—	—	—	—	40.386	—
Žacléřsko-svatoňovická	(uhlí)	235.677	235.677	132.642	103.035	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Ostravsko-karvinská:	uhlí	4,481.843	403.967	32.308	371.659	3,420.558	1,660.913	1,759.645	621.074	79.077	541.997	36.244	18.603	17.641	1,326.575	1,927.188
	koks	2,174.848	629.211	30.186	599.025	1,340.105	776.227	563.878	203.661	17.936	185.725	1.871	1.564	307	13.310	938.900
	brikety	40.339	475	40	435	32.569	20.197	12.372	7.295	17	7.278	—	—	—	313.671	240
Rosicko-oslavanská:	uhlí	296.358	16.192	1.050	15.142	274.158	20.786	253.372	5.870	1.499	4.371	138	42	96	1.760	4.829
	koks	56.845	23.176	6.858	16.318	29.522	3.873	25.649	4.111	824	3.287	36	36	—	181	1.037
	brikety	8.752	916	—	916	7.826	1.587	6.239	10	—	10	—	—	—	31.687	216
Ostatní kamenouhelné doly	(uhlí)	73.184	—	—	—	564	270	294	71.645	20.330	51.315	975	975	—	30.426	—
Hnědouhelné oblasti																
Severočeská:	uhlí	7,499.964	7,269.884	2,525.626	4,744.258	206.946	57.674	149.272	23.124	638	22.486	10	—	10	1,709.224	933.468
	brikety	17.527	16.311	2.784	13.527	1.196	248	948	20	—	20	—	—	—	4.620	5.735
Falknovsko-loketská:	uhlí	869.385	869.355	838.914	30.441	30	5	25	—	—	—	—	—	—	165.427	882.996
	brikety	75.757	74.531	55.349	19.182	1.196	276	920	30	—	30	—	—	—	—	106.063
Jihomoravská	(uhlí)	179.434	130	—	130	178.632	8.841	169.791	672	35	637	—	—	—	—	—
Hnědouhelné doly na Slovensku	(uhlí)	455.102	1.217	32	1.185	15.047	3.283	11.764	438.483	75.981	362.502	355	345	10	176.008	10

Relativní čísla (v %).

		Z úhrnu A + B + C připadá na: A	B	C	Z úhrnu A připadá na: I. a)	II. a)	III. a)	IV. a)	Z celku: I. a) připadá na I. c)	II. a připadá na II. c)	III. a) připadá na III. c)	IV. a) připadá na IV. c)
Kamenouhelné oblasti												
Kladensko-rakovnická	(uhlí)	73,4	23,3	3,3	99,4	0,6	0,0	—	97,3	93,2	33,3	—
Plzeňsko-radnická	(uhlí)	33,9	15,7	50,4	99,8	0,2	—	—	65,1	90,3	—	—
Žacléřsko-svatoňovická	(uhlí)	85,4	14,6	—	100,0	—	—	—	43,7	—	—	—
Ostravsko-karvinská:	uhlí	57,9	17,2	24,9	9,0	76,3	13,9	0,8	92,0	51,4	87,3	48,7
	koks	69,6	0,4	30,0	28,9	61,6	9,4	0,1	95,2	42,1	91,2	16,4
	brikety	11,4	88,5	0,1	1,2	80,7	18,1	—	91,6	38,0	99,8	—
Rosicko-oslavanská:	uhlí	97,8	0,6	1,6	5,5	92,5	2,0	0,0	93,5	92,4	74,5	69,6
	koks	97,9	0,3	1,8	40,8	51,9	7,2	0,1	70,4	86.9	80,0	—
	brikety	21,5	78,0	0,5	10,5	89,4	0,1	—	100,0	79,7	100,0	—
Ostatní kamenouhelné doly	(uhlí)	70,6	29,4	—	—	0,8	97,9	1,3	—	52,1	71,6	—
Hnědouhelné oblasti												
Severočeská:	uhlí	73,9	16,9	9,2	96,9	2,8	0,3	0,0	65,3	72,1	97,2	100,0
	brikety	62,9	16,6	20,5	93,1	6,8	0,1	—	82,9	79,3	100,0	—
Falknovsko-loketská:	uhlí	45,3	8,6	46,1	100,0	0,0	—	—	3,5	83,3	—	—
	brikety	41,7	—	58,3	98,4	1,6	0,0	—	25,7	76,9	100.0	—
Jihomoravská	(uhlí)	100,0	—	—	0,1	99,5	0,4	—	100,0	95,1	94,8	—
Hnědouhelné doly na Slovensku	(uhlí)	72,1	27,9	0,0	0,3	3,3	96,3	0,1	97,4	78,2	82,7	2,8

Důležité připomínky k této tabulce: V sestavě není vůbec vykázáno uhlí spotřebované na důlních závodech, a to ani v závodních elektrárnách vyrábějících proud pro cizí konsumenty dále uhlí odvezené ze závodu povozy a auty. Tím se také vysvětlují někdy značné rozdíly úhrnu A+B+C jednotlivých oborů těžby a výroby vůči datům výrobním, kde jsou ovšem mimo to započtená i množství zůstavší případně na skladě. Naproti tomu jsou zde započteny dodávky uhlí po vlečkách vlastním podnikům, jakož i dodávky lanovými, úzkokolejnými a elektrickými drahami jiným vlastním a cizím podnikům. Tyto dodávky byly započteny (pokud byly vykázány) v oblasti kladensko-rakovnické do I c), v oblasti plzeňsko-radnické do I b), v oblasti rosicko-oslavanské do I c), v pánvi severočeské, falknovsko-loketské do I b). Pokud jde o pánev ostravsko-karvinskou bylo postupováno tímto způsobem: Bylo zřejmo, že z množství úhrnem vykázaného v této souvislosti v publikaci Svazu majitelů dolů (dodávky po vlečkách vlastním podnikům, jakož i lanovými, úzkokolejnými a elektrickými drahami jiným vlastním a cizím podnikům) musí býti část připočtena česko-slovenskému, část Německem a Polskem okupovanému území. Pro objektivnější kriterium tohoto rozdělení chyběly jakékoliv podklady. Rozdělení podle kvot rozvržení výroby na obě oblasti ostravsko-karvinské pánve, česko-slovenskou a okupovanou, nebylo dobře schůdné, poněvadž dodávky uhlí a koksu do jednoho velmi důležitého střediska průmyslového v okupované oblasti, a to do Třince z vlastních dolů a koksoven dály se po železnici, a česko-slovenské území (hlavně tedy na Vítkovice) připadlo z dodávek jistě daleko více než podíl výroby kamenného uhlí v česko-slovenském území (37%). Proto bylo postupováno tím způsobem, že k vykázanému množství dodávek (vlastním průmyslovým podnikům atd.) v publikaci Svazu majitelů dolů z ostravsko-karvinské pánve (1,050.864 t kamenného uhlí, 1,125.925 t koksu a 27.926 t briket) byla připočítána množství dopravená do Třince (796.272 t, 34.221 t a 10 t) a tyto úhrny rozděleny podle kvot výroby kamenného uhlí na obě území (63% území okupované, 37% na území česko-slovenské). Množství uvedená v sestavě u této pánve sub II a) až c) dělí se nám pak takto: z 3,420.558 t uhlí připadá 2,369.694 t na množství skutečně dopravené do železničních stanic, 1,050.864 t na množství vykázané v dodávkách po vlečkách atd. vlastním průmyslovým podnikům. Obdobná množství pro koks jsou 1,340.105 t (214.180 t, 1,125.925 t) a pro brikety 32.569 t (4.643 t, 27.926 t). Skutečná množství dopravená do železničních stanic v oblasti b) byla: u uhlí 1,296.360 t, u koksu 79.591 t, u briket 2.607 t; množství odhadnutá pro dodávky po vlečkách atd. vlastním závodům u uhlí 367.424 t, u koksu 696.671 t, u briket 17.590 t. Rozdíly příslušných množství udávají obdobné hodnoty pro nynější státní území země moravskoslezské. — V sestavě nejsou vykázána množství dopravená z ostatních hnědouhelných dolů v Čechách a v zemi moravskoslezské, a to proto, že z publikace Svazu majitelů dolů nemohly býti konstruovány kvoty připadající na jednotlivé oblasti. Úhrnem udává publikace Svazu v této položce 100.409 t, z toho 96.930 t pro odbyt v Čechách, zbytek v zemi moravskoslezské.

Množství uhlí dopravené do ciziny přes bývalá česko-slovenská říční překladiště na Labi a na Dunaji jsou započtena ve vývozu (oddíl C sestavy).

Ztrátou nebo zmenšením některých výrob spadajících do této kategorie hospodářské aktivity mění se ovšem důsledně i postavení a pořadí nového Česko-Slovenska ve světové statistice, a to zejména pokud jde o hnědé uhlí, kde dosavadní stát měl jedno ze stanovišť vůdčích, a pak ovšem o skupinu radiových sloučenin a příslušných tím podmíněných a na to se navazujících výrob. Hodnocení takových dat (jakož i vůbec dat o hornictví a hutnictví v novém státě) nemůže se ovšem omeziti na strohá statistická čísla, nýbrž musí vzíti v úvahu také novou celkovou orientaci našeho hospodářského plánování v důsledku změněné tendence evropského hospodářství po nedávné krisi. K tomu by bylo zajisté také třeba ještě dalších dat, zejména ze sféry statistik spotřebních (na př. dat o dodávkách uhlí se zřetelem ke spotřebním oborům), která nemohla býti prozatím rekonstruována; také je nutno vyčkati dalšího vývoje, neboť změnou hranic změnil se i význam geografické polohy zbylých dolů a výrob a tím byly dány i nové strukturální a konjunkturální možnosti dalšího vývoje. Pokud jde o uhlí, je nutno také uvážiti možnosti další výstavby vodních sil a silnější elektrisace našeho výrobního podnikání i dopravy.

II. Aby byl alespoň částečně opatřen přehled o geografickém charakteru odbytu uhlí v jednotlivých zemích s hlediska nové situace státní hranice, byla zpracována velmi zajímavá data o dodávkách uhlí, koksu a briket z jednotlivých kamenouhelných a hnědouhelných výrobních oblastí do jednotlivých stanic v území bývalého Česko-Slovenska i v cizině, vydávaná pravidelně Svazem majitelů dolů v Praze v publikaci „Statistika československé uhelné dopravy". Tato statistika zachycuje jen přímé zásilky z dolů do železničních stanic a nemůže tedy přesně postihnouti skutečné geografické určení konečné spotřeby (tím, že nemůže přihlížeti k meziobchodu, podmiňujícímu případně další blízkou nebo dálkovou dopravu a že vůbec nepřihlíží ke konsumu uhlí ve formě elektřiny z něho vyrobené) a nezachycuje také dovoz uhlí z ciziny; v hrubých rysech jsou ovšem její závěry skutečně platné a také velmi zajímavé. Zpracování dat podle stanic na obě oblasti v každé zemi, postoupenou a nynější, přihlíží i k posledním hraničním úpravám a je vyčerpávající. Výsledky tohoto zpracování podané v číslech absolutních i v základních číslech relativních jsou obsaženy v níže připojené sestavě. Důležité vysvětlivky k této sestavě vymezující pojmově základní údaj o dopraveném množství (oddíl A sestavy) a usměrňující případné další úvahy jsou připojeny přímo k sestavě. Data se týkají rovněž r. 1937.

Vnitrozemský odbyt celých pánví kamenouhelných a hnědouhelných v Čechách byl omezen na vlastní zemi, podobně odbyt jihomoravské pánve hnědouhelné na Moravu a odbyt hnědého uhlí slovenského na Slovensko. Široký radius měla pánev ostravsko-karvinská, a také odbyt revíru rosicko-oslavanského za hranice vlastní země nebyl nepatrný. Typicky široko zasahující je vůbec odbyt koksu. Na odbyt působí geografická poloha nalezišť a hlavních odbytišť a důvody technologické. Ryzí vnitrozemský odbyt do českých zemí měla pánev kladensko-rakovnická a rosicko-oslavanská, z hnědouhelných pánev jihomoravská; obdobně výlučný odbyt do německých území pánev falknovsko-loketská. Ráz odbytu ostatních pánví je silně smíšený, a v úvahu padá hlavně vysoký podíl českého území na odbytu severočeské pánve hnědouhelné, a obdobná situace v pánvi plzeňsko-radnické. Vypočtená čísla charakterisují ovšem poměry před krisí; tyto poměry se pokud jde o výrobu dnes od našeho státního území odtrženou, vzhledem k silnému konservatismu potřeby částečně jistě udrží a vynutí si přiměřenou úpravu zahraničního obchodu s těmito produkty, částečně však dnešní situace vytvoří si nové cesty i vztahy.

K. M.

Zahraniční obchod.

Zahraniční obchod v posledním čtvrtletí r. 1938.

Náš zahraniční obchod se počal za nových poměrů znovu rozvíjeti již v druhé polovici října, ovšem výsledky tohoto období měly značně abnormální ráz; vždyť tehdy se teprve pomalu obnovovala doprava s cizinou, hranice byly pohyblivé, místy zcela vázlo i vnitrozemské spojení, byly obtíže s dodávkami uhlí a pod. Za to v listopadu se už rozvinul náš zahraniční obchod poměrně velmi pěkně. Celkový jeho obrat hned napoprvé překročil částku jedné miliardy Kč. Úhrnný dovoz činí 515,525.000 Kč, úhrnný vývoz 657,107.000 Kč, aktivum obchodní bilance 141,582.000 Kč.

Celková struktura se tu nelišila od obvyklého složení zahraničního obchodu starého státního území. V listopadu 1938 jsou zase největší složkou dovozu suroviny částkou 237,512.000 Kč (46,1% celého dovozu). Suroviny textilní (bavlna, vlna), uhlí (zatím však v poměrně malém množství), surové kovy i rudy, kůže jsou tu největšími položkami. Pak následují v dovozu tovary částkou 154,669.000 Kč (30%, hlavně různé železné a jiné kovové zboží, lučebniny, příze), potraviny a nápoje částkou 100 mil. 748 tisíc Kč (19,5%) a konečně živá zvířata za 22,588.000 Kč (4,4%, hlavně vepřový dobytek).

Speciální obchod se zbožím podle mezinárodního bruselského názvosloví v listopadu 1938:

Skupina zboží	Dovoz 1000 Kč	Dovoz %	Vývoz 1000 Kč	Vývoz %	Bilance 1000 Kč
I. Živá zvířata	22,588	4,4	282	0,0	— 22,306
II. Potraviny a nápoje	100,748	19,5	75,503	11,5	— 25,245
III. Suroviny a výrobky zhruba zpracované .	237,522	46,1	86,414	13,2	— 151,108
IV. Výrobky hotové . . .	154,767	30,0	492,009	74,9	+ 337,242
V. Zlato a stříbro nezpracované, atd.*) . .	7	0,0	2,912	0,4	+ 2,905
Úhrnem . . .	**515,632**	**100**	**657,120**	**100**	**+ 141,488**

Ve vývozu mají zase i v listopadu 1938 největší podíl tovary částkou 491,995.000 Kč, takže na ně připadá 74,9% celého vývozu. Jsou to hlavně výrobky četných odvětví všeho průmyslu kovodělného (zvláště železářského a strojírenského), pak průmyslu kožařského, textilního a konfekčního, dále i papírenského, sklářského atd. V dalekém odstupu za tovary následoval vývoz surovin částkou 86,415.000 Kč (13,2%, na př. dříví, celulosa) a potravin a

*) Po vyloučení mincovních drahých kovů a mincí (stat. pol. 1689/1, 1689/2, 1694/1—1694/5).

nápojů částkou 75,503.000 Kč (11,5%, hlavně cukr, slad, mouka).

V prosinci 1938 tento rozvoj našeho zahraničního obchodu dále pokračoval. Stoupl však, proti listopadu 1938, více dovoz (o 355 mil. Kč čili o 68,9%) než vývoz (+ 194 mil. Kč čili o 29,5%); tím za prosinec 1938 se stává naše obchodní bilance passivní částkou 19½ mil. Kč.

Speciální obchod se zbožím podle mezinárodního bruselského názvosloví v prosinci 1938:

Skupina zboží	Dovoz 1000 Kč	%	Vývoz 1000 Kč	%	Bilance 1000 Kč
I. Živá zvířata	15,195	1,7	1,696	0,2	— 13,499
II. Potraviny a nápoje	148,431	17,1	90,538	10,6	— 57,893
III. Suroviny a výrobky zhruba zpracované .	360,157	41,4	177,679	20,9	— 182,478
IV. Výrobky hotové . .	346,832	39,8	580,806	68,3	+ 233,974
V. Zlato a stříbro nezpracované, atd.*) .	30	0,0	329	0,0	+ 299
Úhrnem . . .	870,646	100	851,048	100	— 19,597

*) Po vyloučení mincovních drahých kovů a mincí (stat. pol. 1689/1, 1689/2, 1694/1—1694/5).

Při celkové hodnotě dovozu per 871 mil. Kč a vývozu per 851 mil. Kč dosahuje celkový obrat cifry 1.722 mil. Kč. Zdá se, že hned v listopadu byly expedovány četné naše vývozní zásilky, jichž provedení bylo zadrženo zářijovými a říjnovými událostmi, takže vývoz byl už hned v listopadu hodně silný, kdežto dovoz doznal podstatného oživení až v prosinci, kdy se také počaly plněji uplatňovati dodávky z obsazeného území.

Dovoz stoupl v prosinci ve všech svých hlavních skupinách, s výjimkou živých zvířat, jichž import per 15 mil. Kč, je o více než 7 mil. Kč slabší než v listopadu. Na prvém místě v dovozu jsou v prosinci zase suroviny per 360 mil. Kč, jichž dovoz stoupl proti předchozímu měsíci o 123 mil. Kč (+ 51,6%). Ve všech jednotlivých surovinách je v prosinci dovoz větší, na prvé místo jak dovozu jejich, tak i vůbec našeho úhrnného importu se dostává v tomto měsíci uhlí částkou 94½ mil. Kč; následují pak suroviny textilní, rudy a kovy, surové kůže atd. Nejvíce však vzrostl z listopadu na prosinec dovoz tovarů (o 192 mil. Kč čili o 124,3%), kde se už uplatňují dodávky textilních výrobků (přízí i zboží), papíru, různých kovodělných tovarů, lučebnin, skla z obsazeného území. Dovoz tovarů činí v prosinci 1938 skoro 347 mil. Kč, kdežto v prosinci 1937 činil do celého starého státního území jen 315 mil. Kč. I dovoz potravin po obnovení obchodních spojení vzrostl (proti listopadu o 48 mil. Kč čili o 47,3%), tak zvláště kukuřice, ovoce (zvl. jižního, předvánoční období), tuků atd.

Ve vývozu jsou v prosinci 1938 zase ovšem na prvém místě tovary částkou 581 mil. Kč (68,2% celého vývozu); proti listopadu vzrostl jejich vývoz o 89 mil. Kč (+ 18,0%). I zde vykazují všechna jednotlivá odvětví průmyslová vesměs vzrůst vývozu; vedoucí postavení mají zase výrobky všeho průmyslu kovodělného zvláště železářského a strojírenského. Následují výrobky textilní a konfekční, kožené a kaučukové, celulosa a papír, sklo, dřevěné zboží atd. Podstatně vzrostl proti listopadu vývoz surovin (+ 91 mil. Kč, + 105,6%), zvláště dříví. Potraviny a nápoje mají tu větší vývoz o 15 mil. Kč (+ 19,9%), obilí, mouka (zvláště tato má několikanásobný vzestup exportu), cukr, slad, líh a pivo jsou tu hlavními vývozními předměty.

Cukr a slad však měly v prosinci 1938 slabší vývoz než v listopadu, což asi souvisí se zamrznutím Labe.

Percentuelně tedy stouply nejvíce v prosincovém dovozu tovary a ve vývozu suroviny.

Kolik činil náš zahraniční obchod v úhrnu i v jednotlivých hlavních skupinách za celé čtvrtletí říjen—prosinec 1938 ukazuje následující tabulka:

Říjen — prosinec 1938:

Skupina zboží	Dovoz 1000 Kč	%	Vývoz 1000 Kč	%	Bilance 1000 Kč
I. Živá zvířata	54,827	3,7	1,979	0,1	— 52,848
II. Potraviny a nápoje	280,761	18,7	177,999	10,3	— 102,762
III. Suroviny a výrobky zhruba zpracované .	636,074	42,4	284,905	16,6	— 351,169
IV. Výrobky hotové . .	528,083	35,2	1.253,914	72,8	+ 725,831
V. Zlato a stříbro nezpracované, atd.*) .	68	0,0	3,243	0,2	+ 3,175
Úhrnem . . .	1.499,813	100	1.722,040	100	+ 222,227

*) Po vyloučení mincovních drahých kovů a mincí (stat. pol. 1689/1, 1689/2, 1694/1—1694/5).

V percentuelním rozdělení tu činí:

v dovozu:		ve vývozu:	
suroviny . . .	42,4%	tovary	72,8%
tovary	35,2%	suroviny . . .	16,5%
potraviny . . .	18,7%	potrav. a nápoje .	10,4%
živá zvířata . .	3,7%		

Přihlédneme-li k jednotlivým druhům zboží, bylo v tomto čtvrtletí nejdůležitější:

v dovozu: uhlí (139 mil. Kč), bavlna, příze a zboží z ní (119 mil. Kč, z toho surová bavlna 82½ mil. Kč), železo a železné zboží (104 mil. Kč), vlna, příze a zboží z ní (89½ mil. Kč, z toho vlna 57 mil. Kč), ovoce, zelenina a rostliny (86 mil. Kč);

ve vývozu: železné zboží (493 mil. Kč), stroje (103 mil. Kč), kožené výrobky (101 mil. Kč), obilí, slad, mouka (80 mil. Kč), vozidla (72 mil. Kč), bavlněné výrobky (66 mil. Kč). Všech výrobků z celého oboru kovodělného průmyslu se vyvezlo za více než ¾ miliardy Kč, všech textilních a konfekčních za hodně přes 200 mil. Kč, kožených a kaučukových za téměř 130 mil. Kč.

Rž.

Ceny.

Vývoj velkoobchodních a maloobchodních cen od září 1938 do ledna 1939.

Klidný vývoj naší hladiny cenové uprostřed převratných událostí loňského podzimu. Zatím převládá tendence mírně vzestupná, která je v souhlasu v celku i se světovým pohybem cenovým.

Bylo možno se obávati, aby za prudkého spádu událostí, které tak osudově postihly náš stát na podzim loňského roku, nebyla i naše hladina cenová podrobena prudkým otřesům a to zejména ve směru příkře vzestupném. Nicméně — zatím alespoň — se obavy tyto nesplnily a naše ceny velkoobchodní i maloobchodní se dosud vyvíjejí velmi klidně.

Velkoobchodní ceny kolísaly u nás od počátku roku 1938 kolem 730 bodů (základem jsou ceny z července 1914 = 100; i všechna ostatní

indexní čísla se rozumí při tomto základu, pokud ovšem nebude uvedeno něco jiného). Uplatňovaly se v nich poměrně nejvíce cenové pohyby na světovém trhu, které v r. 1938 postrádaly výrazné tendence. Velký pokles světových cen, který vystřídal konjunkturální vlnu, vyvrcholivší na jaře r. 1937, se počátkem r. 1938 sice zastavil, avšak nové oživení hospodářství bylo tlumeno politickou nejistotou a obavami před evropskou válečnou srážkou. Ceny na světovém trhu také nervosně kolísaly oběma směry, střídavě podle toho, jak se uplatňovaly různé haussovní či baissovní motivy.

Rok, měsíc	Velkoobchodní indexy[1]) Úhrnný index	Potraviny a poživatiny	Píce	Potraviny, poživatiny a píce	Průmyslové látky a výrobky	Zboží dovážené	Zboží domácí	Index citlivých cen[2])	Indexy živ. nákladů v Praze[3]) rodiny dělnické	rodiny úřednické	Index potravinový[3])
	Základ VII. 1914 = 100										
1929	913	855	831	854	977	919	919	.	744[4])	727[4])	897[4])
1930	811	752	562	741	887	784	829	.	746	719	858
1931	736	705	616	700	774	649	771	.	713	686	780
1932	680	657	600	654	709	602	711	.	700	673	728
1933	659	650	432	638	681	617	677	.	692	667	701
1934	676	680	574	674	678	643	690	.	684	659	668
1935	705	724	653	720	688	662	722	.	704	683	697
1936	707	712	419	695	720	678	721	.	710	694	712
1937	749	718	366	699	804	769	748	.	720	712	709
1938	742	731	542	720	765	721	756	.	.	.	.
1937: VII.	763	732	370	711	818	787	759	788	723	714	717
VIII.	759	722	343	701	822	787	754	775	720	713	702
IX.	755	724	365	704	810	780	752	768	724	718	701
X.	749	718	370	699	803	766	748	707	721	724	702
XI.	744	724	376	705	786	738	751	687	723	726	704
XII.	732	718	376	699	767	718	742	676	725	728	710
1938: I.	733	716	426	700	769	718	745	682	738	741	715
II.	733	717	426	701	768	720	745	666	739	741	715
III.	730	709	452	695	768	720	741	666	741	743	710
IV.	727	714	452	700	757	710	741	653	744	746	713
V.	731	719	542	710	754	704	747	655	745	748	723
VI.	731	716	695	714	749	694	750	621	751	752	734
VII.	734	728	493	715	754	712	747	614	748	750	724
VIII.	733	720	493	708	760	717	744	603	750	754	715
IX.	737	735	494	722	754	708	754	605	759	764	721
X.	753	750	586	741	766	727	769	615	765	770	726
XI.	757	747	598	739	777	747	770	636	770	775	732
XII.	764	754	707	752	777	752	776	629	778	780	.
1939: I.	772	764	686	760	786	756	777	638	.	.	.

K počátku září 1938 činil náš úhrnný index velkoobchodních cen 737 bodů, k počátku října vystoupil na 753 bodů (+ 2,2%), k počátku listopadu již jen nepatrně na 757 bodů (+ 0,5%). Na tomto vzestupu se účastnila dílčí skupina jak potravin, poživatin a píce, tak i látek a výrobků průmyslových, při čemž podíl této posléze jmenované skupiny byl poněkud intensivnější než skupiny prvé.

Dílčí index cen potravin, poživatin a píce stoupl od počátku září t. r. se 722 bodů na 739 bodů k počátku listopadu, t. j. o 2,4%. Zde působil především vzestup cen živočišných potravin, trvající již od léta 1938; k počátku září činil jejich index 688 bodů, od počátku října vystoupil na 747 bodů, k počátku listopadu již zase oslabuje na 730 bodů; je tedy k počátku listopadu proti počátku září vyšší o 6,1%. Zde stouply nejvíce ceny masa, zvláště vepřového, sádla, másla i vajec, u nichž je však vzestup cen obvyklý v každém podzimu. Ceny ostatních potravin ve velkém zůstaly velmi stabilní. Značně stoupl index cen píce se 494 bodů k počátku

[1]) K 1. dni každého měsíce. — [2]) Každý první čtvrtek v měsíci. — [3]) Střední týden měsíce. — [4]) Staré schema.

září na 598 bodů k počátku listopadu (+ 21,0%), což bylo dáno hlavně zvýšením cen sena (následkem zvýšené potřeby pro vojsko).

Dílčí index cen látek a výrobků průmyslových stoupl od září do listopadu se 754 na 777 bodů, t. j. o 3,1%. Zde působily především vlivy světové, o nichž budeme ještě mluviti; tak stouply na světovém trhu ceny mědi, zinku a olova, takže náš dílčí index cen kovů a nerostů se zvýšil ve svrchu udané době se 728 na 766 bodů. Podobně stouply ceny bavlny, mírněji i vlny a přírodního hedvábí. Z domácích surovin textilních byly pro poslední kvartál r. 1938 zvýšeny ceny lnu v průměru asi o 3½%. Se vzestupem cen surové bavlny stouply i ceny bavlněné příze; dílčí index cen textilií se takto zvýšil s 519 bodů k počátku září na 557 bodů k počátku listopadu, t. j. o 7,3%. Ceny ostatních surovin a výrobků, v podstatě domácího původu, zůstaly v naposled uvedené době celkem stabilní; to se týká zhruba surových koží a usní, některých lučebnin, nerostných olejů, skla, dříví, celulosy a papíru, stavebních hmot; malé zvýšení s 872 bodů k počátku října na 880 bodů k počátku listopadu nastalo hlavně zvýšením obratové daně u strojních olejů, v menší míře pak i u petroleje.

V čísle 7. (červencovém) „Statistického zpravodaje" jsme v článku „Vývoj cen zboží domácího a dováženého" ukázali, že v posledních dobách jsou to hlavně přesuny cen na světovém trhu, které mají vliv na pohyb našeho úhrnného indexu velkoobchodních cen, kdežto ceny domácího zboží jsou u nás značně stabilisovány jak zásahy moci veřejné (zvláště obilní monopol), tak i kartelovými úmluvami podnikatelů samých. A vskutku i při vzestupu našich velkoobchodních cen od počátku září do počátku listopadu r. 1938 stouply nejvíce ceny zboží dováženého na světovém trhu určované, mnohem mírněji pak ceny zboží domácího; zboží dovážené jeví v udané době zvýšení se 708 na 747 bodů (+ 5,5%), domácí však jen se 754 na 770 bodů (+ 2,1%). Třeba však zdůrazniti, že by zde bylo zatím při nejmenším předčasným mluviti o nějakém obecném a trvalém vzestupu cen na světovém trhu; jde tu spíše jen o kratší a málo významné vzestupné pohyby dnes těch, zítra zase jiných statků, po nichž následuje často po kratším čase pokles, rovněž nikoliv pronikavý. Zlepšená statistická posice, očekávání menší sklizně či produkce v budoucnu, větší nákupy průmyslu po předchozí reservě (spotřeba největšího konsumenta surovin, Spojených států amerických, v poslední době stoupá) jsou u jednotlivých statků obvykle hlavními důvody jejich menších a dočasných cenových vzestupů. Dokonce se tu uplatňují i zcela protichůdné tendence: zatím co ceny průmyslových surovin spíše stoupají, klesají prudce ceny obilnin, zvláště pšenice; od těchto fluktuací na světovém trhu je naše domácí zemědělství chráněno pevnými cenami obilního monopolu.

Tyto pohyby cen na světovém trhu se uplatňují arci i v indexech velkoobchodních cen různých jiných států; pokud máme příslušná data (zatím pro září — listopad r. 1938), vidíme, že lehký vzestup cenový ze září na říjen vykazují i indexy velkoobchodních cen Velké Britanie (Bord of Trade), Italie, Švýcarska, Švédska, Dánska a Francie.

Závěrem lze o vývoji našich velkoobchodních cen v období od počátku září do počátku listopadu 1938 říci, že úhrnný index jejich stoupl o 2,7%; k to-

mu přispělo v prvé řadě jisté zpevnění cen některých statků na světovém trhu. Z vlivů domácích tu působil nejvíce vzestup cen živočišných potravin (hlavně od září do října) a pak zvýšení cen sena.

Zatím co index velkoobchodních cen sleduje jejich vývoj po měsících, můžeme týdenní pohyby cen pozorovati podle indexu citlivých cen, byť i měl tento index jiné schéma a částečně i jiné úkoly než obecný index velkoobchodních cen. Náš index citlivých cen je vypočítáván od 1. září 1927 a indexní čísla při tomto základu vypočtená budou také v tomto odstavci vesměs citována. K 1. září 1938 činil tento index 65,6 bodů, poměrně živější pohyb nastal během října, kdy stoupl až na 68,7 bodů k 27. říjnu, aby pak průběhem listopadu zase oslabil až na 66,8 bodů k 1. prosinci. V celku je tedy úhrnný index citlivých cen k 1. prosinci proti 1. září t. r. vyšší o 1,8%. Z jednotlivých jeho skupin je skupina cen starého železa a starých kovů po přechodném vzestupu od konce října do počátku listopadu k 1. prosinci dokonce nižší než byla 1. září 67,3—63,7 bodů, — 5,3%). Silnější vzestup jeví za to skupina textilií representovaná přízí bavlněnou, vlněnou česanou a lněnou. K 1. IX. 1937 činil index 53,7 bodů, k 1. XII. 1937 62,2 bodů, činí tedy vzestup 15,8%. K polovici října vystoupil index cen textilních přechodně až do 65,4 bodů. Příčinou je jednak jisté zvýšení cen surovin na světovém trhu, jednak účinky územních ztrát, jež jsme utrpěli. V posledním týdnu listopadovém budí pozornost větší vzestup cen lněné příze. Surové kůže jeví jen malý vzestup (52,3 bodů 1. IX., 54,6 bodů 1. XII. + 4,4%). Ceny dříví zůstaly vůbec nezměněny.

Indexy životních nákladů stoupají mírně, ale vytrvale již několik let. Značně shodný vývoj s našimi životními náklady v posledních dobách vykazují na př. i Švýcarsko a Belgie. Úhrnný index činil: v polovici ledna 1938 u rodiny dělnické 738 bodů (průměr starých a nových bytů; základem všech indexních čísel jsou opět ceny z července 1914 = 100) a u rodiny úřednické 741 bodů. Do polovice srpna stoupl na 750 bodů u rodiny dělnické (+ 1,6%) a na 754 bodů u úřednické (+ 1,8%), do polovice listopadu na 770 bodů u rodiny dělnické a na 775 bodů u rodiny úřednické, což je proti polovici srpna vzestup o 2,7% u rodiny dělnické a o 2,8% u rodiny úřednické. Tento vzestup děje se u obou rodin v r. 1938 v celku rovnoměrně, není teď různých disparit, které se tu dříve zhusta objevovaly.

Omezíme-li se zase v podrobnějším sledování vývoje životních nákladů podle jednotlivých jejich hlavních složek na dobu tří měsíců od polovice srpna do polovice listopadu, zjistíme toto:

Náklady na výživu (t. j. ceny potravin) stouply u rodiny dělnické se 687 na 714 bodů, t. j. o 3,9%, u rodiny úřednické pak se 694 na 730 bodů, t. j. o 5,2%. Vzestup tento, který se týká hlavně cen masa a tuků, byl nejprudší v září, kdy ceny v malém, a to zejména u potravin, stoupaly též vlivem náhlých a velkých nákupů, konaných za účelem hromadění zásob; od této doby se stoupání cen zpomaluje; mezi polovicí října a listopadu činí jejich vzestup už jen 0,1% u rodiny dělnické a 0,6% u rodiny úřednické. Vzrůst nákladů na výživu je u rodiny úřednické vyšší než u dělnické, poněvadž nejvíce podražily živočišné potraviny, konsumované poměrně více rodinou úřednickou než dělnickou.

Náklady na topivo, svítivo, prostředky k čištění stouply u rodiny dělnické se 776 na 816 bodů, t. j. o 5,2%, u rodiny úřednické pak se 768 na 794 bodů, t. j. o 3,4%. Tento vzestup nastal opět až z října na listopad, kdy se počínalo konsumovati dražší hnědé uhlí, dovážené z obsazeného území. V polovici listopadu činilo zvýšení nákladů na hnědé uhlí plus 10,6%.

Náklady na šatstvo, prádlo, obuv stouply u rodiny dělnické s 852 na 883 bodů, t. j. o 3,6%, u rodiny úřednické s 856 na 900 bodů, t. j. o 5,1%. Zvýšily se ceny šatstva a prádla; vzestup cen byl opět největší mezi zářím a říjnem, kdy vedle reálních důvodů, jakými by mohlo býti jisté současné zpevnění cen ve velkoobchodu, působila i nervosita a nejistota o dalším vývoji. Z října na listopad stouply již ceny šatstva a prádla v malém jen o 1—1½%.

Ostatní náklady životní, zvláště činže, zůstaly v daném období beze změny.

Jako doplněk tohoto přehledu předkládáme ještě výsledky našich posledních cenových šetření za prosinec 1938 a k počátku ledna 1939.

A. Index velkoobchodních cen. K počátku prosince 1938 vykazoval tento index v úhrnu 764 bodů, což byl proti počátku listopadu vzestup o 0,9%. Nejvýznačnější cenové změny byly u těchto dvou druhů zboží:

1. Hnědé uhlí. Naše šetření k 1. prosinci zachycovalo průměrný stav platný v předchozím měsíci listopadu. V listopadu byla naše spotřeba hnědého uhlí kryta ještě převážně ze starých zásob prodávaných ve velkém na dřívější uzávěrky za staré ceny. Dodávky hnědého uhlí z obsazeného území, za něž je nutno platiti podstatně vyšší ceny, byly v listopadu poměrně ještě nepatrné; tím se stalo, že průměrné zdražení hnědého uhlí v listopadu činí v průměru starých cen uhlí prodávaného ze starých zásob a vyšších cen uhlí, dodaného nově z obsazeného území, zatím jen 5%.

2. Seno. Upozornili jsme již výše na vzrůst cen sena v průběhu loňského podzimu. K 1. prosinci stouply jeho ceny dále velmi silně, a to o 36,4% proti 1. listopadu. Tento další velký cenový vzestup je třeba již vykládati ztrátou pícninářských oblastí v obsazeném území. Z obdobného důvodu — ztráta vinorodých krajů hlavně na jihu Slovenska a Podkarpatské Rusi — stouply i ceny vína, proti 1. listopadu o 14,3%.

Jinak větších změn nebylo, vzestup cen masa a tuků již tak intensivně nepokračoval, ba spíše byl k počátku prosince vystřídán většinou poklesem cen.

K počátku ledna 1939 činí úhrnný index velkoobchodních cen 772 bodů, což je proti počátku prosince 1938 vzestup o 1%. Na tomto vzestupu se účastní celkem rovnoměrně skupina jak potravin a poživatin, tak i průmyslových látek a výrobků. Některá podražení u potravin jsou tu rázu sezonního, jako u brambor a u vajec; ceny masa v celku dále stouply, kdežto u tuků se vzestupy střídaly s poklesy. Největší vzestup cen pak máme u chmele, který činí z prosince na leden průměrně 28,3%; velké produkční oblasti jsme tu ztratili a zásoby ze sklizně na našem území byly trvající poptávkou pronikavě zmenšeny.

Nejdůležitější změnou v cenách průmyslových látek a výrobků je podstatné zdražení cen hnědého uhlí, které k počátku ledna t. r. se už plně projevilo.

V celku stouply ceny tohoto uhlí dodávaného z obsazeného území, po ztrátě mosteckého a falknovského revíru, o 40%. K počátku ledna se zvýšily i ceny kamenného uhlí o 6,8% a koksu o 3,3% proti počátku prosince 1938, ač se tu jedná o uhlí a koks těžené na našem území; k tomu je třeba na vysvětlenou uvésti tolik: ceny uhlí námi zjištěné představují cenový průměr všech přísl. dodávek za uplynulý měsíc. Zvýšení cen kamenného uhlí a koksu právě zmíněné, nevyplývá z efektivního zvýšení cen, nýbrž nastalo tím, že v prosinci se prováděly většinou drobnější dodávky (na př. i řadě odběratelů, kteří dříve odebírali hnědé uhlí), na něž nejsou prodejnami uhlí poskytovány tak velké rabaty jako největším odběratelům (na př. železnicím), čímž byl právě celkový průměr cen zvýšen.

Na světovém trhu nebyly v daném období cenové změny jednoznačné; proto také u dováženého zboží zastoupeného v našem indexním schematu pozorujeme u jednotlivých statků drobnější kolísání cenová oběma směry; pronikavě klesly jen ceny surového přírodního hedvábí, skoro o 17%.

Jinak ještě zasluhuje zmínky zvýšení cen domácích textilních surovin a to slovenské vlny o 7,4% a domácího lnu, u něhož nově stanovené ceny pro prvé čtvrtletí roku 1939 znamenají zvýšení skoro o 8%. Značné snížení cen, v důsledku nové úpravy jejich u skláren v obsazeném území, máme u tabulového skla, kde tato sleva činí skoro 16%.

B. Index citlivých cen (při základu ceny k 1. XI. 1927 = 100) se v průběhu prosince skoro vůbec nezměnil; nejdříve v prvém týdnu prosincovém lehce stoupl ze 66,8 na 67,9 bodů (hlavně zvýšením cen některých druhů starého železa), pak však již zůstal skoro úplně stabilním. Teprve v průběhu ledna se zase projevuje u citlivých cen vzestup — k 12. lednu vykazují 69,4 bodů — způsobený zase tím, že se uplatnily na našem trhu opětné dodávky některých druhů dováženého starého železa za vyšší ceny.

C. Indexy životních nákladů. Zde máme poslední výsledky ke střednímu týdnu prosince 1938; proti polovici listopadu tu stouply v průměru starých a nových bytů celkové životní náklady u rodiny dělnické o 1% a u rodiny úřednické o 0,6%. Toto zvýšení vyplývá hlavně ze zdražení uhlí; v jiných skupinách jsou jen nepatrné změny, na př. zdražení u piva po zvýšení daně.

V celkovém závěru lze říci, že od září do prosince 1938, příp. až do ledna 1939 stouply naše indexy:

Index velkoobchodních cen (od 1. IX. 1938 do 1. I. 1939) ve svém úhrnu o 4,8%; z toho zboží domácí o 3,1%, dovážené o 6,8%, potraviny a poživatiny o 3,9%, průmyslové látky a výrobky o 4,2%, relativně pak nejvíce píce o 38,9%;

Index citlivých cen (od 1. IX. 1938 do 12. I. 1939) ve svém úhrnu o 5,5%, z toho nejvíce stouply ceny přízí o 16,5%, surových koží o 5,9%, starého železa a kovů o 4%.

Indexy životních nákladů (od polovice září do polovice prosince 1938) ve svém úhrnu u rodiny dělnické o 2,5% a u rodiny úřednické o 2,1%; zde nejvíce stouply náklady na topivo a to o 16,5% u rodiny dělnické a o 12% u rodiny úřednické, dále náklady na šatstvo, prádlo a obuv o 3,6% u dělnické a o 5,1% u úřednické rodiny; náklady na výživu se zvýšily u obou rodin o cca 1½%. Rž.

Vyžaduje prosperita stoupajících cen nebo klesajících?

Setkáváme se tu s názory sobě odporujícími. Jedni tvrdí, že prosperita vyžaduje stoupajících cen, druzí míní, že předpokladem prosperity jsou ceny klesající. Je podivné, jak málo je jasna v této otázce. Nejzajímavější při tom je, že oba názory se mohou dovolávat protichůdných zkušeností.

Nelze popírati, že stoupající ceny bývají podnětem k zvýšenému odbytu. Je-li obava, že zboží podraží, zájem o ně roste. To však bývá jen u některých statků. Jinde je tomu naopak. Veliký rozmach automobilismu nastal právě za postupného zlevňování vozů. Podobně je tomu s ústředním topením, umělým ovzduším, chladicími zařízeními, s telefonem, radiem, cestováním, sporty, kožišinami, hedvábím a m. j. Rozkvět našeho průmyslu obuvnického byl v prvních letech poválečných také zahájen pronikavým sražením cen. Slevy se u něho pravidelně opakují ještě na sklonku každé sezony. A přece není obavy, že by tím utrpěl odbyt výrobků během sezony hlavní.

Zdá se tedy, že mají pravdu oba směry. Každý má kus pravdy. Jest jen otázka, za jakých okolností lze spíše přisvědčiti jednomu a za jakých druhému. Uvažme toto.

Obecenstvo nejeví ke všem druhům obchodovaných statků stejnou koupěchtivost. Jde-li o zboží, které spotřebitel nutně vyžaduje nebo na které je zvyklý, je situace zcela jiná, než běží-li o statek, který není tak nezbytný a jemuž ještě zákaznictvo nepřivyklo. Potraviny, palivo, potřebný oděv nebo nutný kus nábytku si zákazník opatřit musí za všech okolností. Má-li obavu, že zboží podraží, pospíchá s jeho koupí. Totéž platí o surovinách nutných k další průmyslové výrobě.

Naproti tomu u ostatních statků, které kryjí vyšší, méně naléhavé potřeby, nemá stoupání cen tohoto povzbuzujícího účinku; spíše se projevují účinky tlumící. Odbyt hotových předmětů vyšší, nikoli nezbytné potřeby, se vzmáhá ne zdražováním, nýbrž tím, že se stávají levnějšími a že se cenově přizpůsobují důchodům širších vrstev zákaznictva. Tímto pronikáním statků vyšší kulturní potřeby se zvedá životní úroveň. Vniká do rodin telefon, radio, auto, šíří se úpravnost atd. Zde je nesporně na místě politika nízkých cen. Vede k stupňování výkonu, šíření odbytu a kultury. Vyplatí se nakonec výrobcům i spotřebitelům.

Jak je tomu u předmětů denní spotřeby? Bez nich se člověk neobejde. Vzestup cen tu skutečně může na čas vésti k stoupajícímu odbytu. Avšak má to své pozadí. Po rychlém nasycení nastává zvrat. Odbyt vázne tím citelněji, čím výše ceny stouply. Je však ještě jeden důvod, který mluví pro to, aby se pěstovala politika levných cen nejen u statků vyšší potřeby, nýbrž pokud možno u všech statků bez rozdílu. Má-li stoupat kultura, je nutno, aby lidem po úhradě nejnutnějších nákladů životních vybylo z důchodu co nejvíce na krytí vyšších potřeb. Zdražují-li se předměty denní spotřeby, zůstává méně pro kulturu.

Ale jak se s tímto požadavkem všeobecné láce srovnává skutečnost, že největší klesání cen lze pozorovati právě v době chudnutí, při váznoucí činnosti hospodářské? Naopak zase doba vzestupu životní

úrovně bývá v období mírného, pozvolného zvedání cenové hladiny. Všimněme si, že **klesající ceny nemusí znamenati ceny zlevňující a že stoupající ceny nemusí být i cenami drahými. Záleží na poměru hladiny cenové k hladině důchodové.** Je-li málo práce a klesají-li výdělky, mohou býti snížené ceny stále ještě příliš drahé, za předpokladu, že důchody klesly ještě více. A naopak, když se všude pracuje na plno, když stoupají výdělky a důchody, může se i při mírném vzestupu cen pociťovati zlevnění, jestliže důchody stouply více než ceny.

Je mylné se domnívati, že necháme-li klesnout cenovou hladinu, nutně přijde zhroucení. Je též klamné doufati, že zvedneme-li ceny, půjde všeobecně nahoru i činnost hospodářská. Pohyby cenové bývají samy způsobovány vzestupem nebo poklesem poptávky po statcích, změnou úvěrových podmínek, výrobních nákladů. Pohyby cenové jsou spíše průvodním zjevem pohybů hospodářské činnosti, nikoli jedinou jejich příčinou; jsou spíše příznakem, než příčinou. A to se nesmí ztotožňovat. Záměna příznaku a příčiny to byla, jež spolupůsobila nejasno v otázce, zda prosperita vyžaduje cen stoupajících nebo klesajících. Správná odpověď zní: **Prosperita vyžaduje cen levných,** přiměřených důchodům.

Usilujeme-li o pokrok, nutno především zvedati důchody prací, která tvoří nové hodnoty. Za takových okolností nevadí, jdou-li ceny mírně nahoru. Jinak je tomu, nechají-li se ceny zvýšit tou měrou, že jejich vzestup předhoní hladinu důchodů, což se pociťuje jako drahota. Hospodářství, které se toho dopouští, nepokračuje, nýbrž couvá.

To musíme míti na mysli, když sledujeme řady cenové.

Stý.

Práce.

Trh práce.

Září, říjen a listopad 1938.

Situace na trhu práce oproti 1937 a 1936 podstatně zlepšena.

Přehled trhu práce:

	Září	Říjen	Listopad
Uchazeči	154.380	157.261	181.311
Přihlášená místa . . .	87.425	84.234	71.740
Obsazená místa	70.216	69.589	61.837
Na 100 přihlášených míst připadá uchazečů . .	176,6	186,7	252,7
Na 100 uchazečů připadá obsazených míst . . .	45,5	44,3	34,1
Volná místa koncem měsíce	11.024	7.031	5.200
Neumístění uchazeči koncem měsíce	61.697	77.331	103.685

Poněvadž četné veřejné zprostředkovatelny práce v zabraném území země České a Moravskoslezské nepředložily již výkazy o své činnosti za měsíc září 1938, byly v obou zemích za tento měsíc zpracovány výsledky činnosti jen těch veřejných zprostředkovatelen, jichž sídlo zůstalo na nynějším území. V přehledu uvedená data za měsíc září 1938 vztahují se tedy přibližně (přihlížíme-li ke změněným obvodům veřejných zprostředkovatelen práce podél nových hranic země České a Moravskoslezské) na územní oblast státu Česko-Slovenského po 10. říjnu 1938.

Ve výsledcích za měsíc říjen 1938 ze 77 veřejných zprostředkovatelen práce na Slovensku chybí data z obvodů 17 zprostředkovatelen (12 z postoupeného území Maďarsku, 5 z ostatních částí Slovenska).

Ucelený obraz o stavu trhu práce v nynějším Česko-Slovensku podává teprve shora uvedený přehled za měsíc listopad 1938.

K posouzení situace na trhu práce v tom kterém měsíci srovnáváme statistická data za tento měsíc jednak s daty téhož měsíce let minulých, jednak s daty měsíce předchozího toho roku. Porovnání absolutních dat v měsíci září, říjnu a listopadu 1938 s daty týchž měsíců let minulých jest stíženo tím, že tato data vztahují se na územní oblast, která je po záboru značně menší. Zpracování statistického materiálu za léta minulá tak, aby odpovídalo dnešnímu území, vyžádalo by si nesmírné práce a přesto bylo by jen přibližné, ježto obvody veřejných zprostředkovatelen práce, mající své sídlo podél nových hranic, se změnily. Z toho důvodu byla zpracována zatím data o počtu neumístěných uchazečů za rok 1936 a 1937.

Na nynějším státním území bylo neumístěných uchazečů koncem měsíce

	roku		
	1936	1937	1938
září . . .	192.344	93.091	55.331
října . . .	191.824	91.782	77.331
listopadu .	243.248	148.433	103.685

Počet neumístěných uchazečů v září, říjnu a listopadu 1938 je podstatně nižší nežli v obou letech předchozích. Uvážíme-li, že v měsíci listopadu 1938, kdy demobilisace již silně pokročila a narukování nováčků bylo odloženo, takže úbytek uchazečů na trhu práce o vojíny, kteří ještě následkem mobilisace konali činnou službu vojenskou, byl oproti předchozím letům vyvážen přírůstkem uchazečů o nováčky, jichž nástup do činné služby vojenské byl odložen, a uvážíme-li dále, že v počtu neumístěných uchazečů v listopadu 1938 jsou zahrnuti i uprchlíci ze zabraného území, kteří se hlásili u veřejných zprostředkovatelen o práci a koncem měsíce zůstali neumístěni, lze snadno dojíti k závěru, že se **situace na trhu práce v listopadu 1938 oproti předchozím dvěma rokům velmi zlepšila.**

V listopadu 1938 oproti říjnu téhož roku se poměry na trhu práce zhoršily. Trh práce byl zatížen větším počtem uchazečů o práci o 24.050 osob, naproti tomu počet přihlášených míst, vyjadřujících poptávku po pracovních silách, klesl o 12.494. Podíl, udávající kolik uchazečů připadá na 100 přihlášených míst — v listopadu 1938 252,7, v říjnu téhož roku 186,7 — výstižně charakterisuje listopadové zhoršení, které je pravidelným každoročním zjevem, jehož příčinou jsou vlivy sezonní. Z dat, která jsou po ruce, možno si

toto tvrzení ověřiti na vzestupu počtu neumístěných uchazečů v posledních třech letech. Tak počet neumístěných uchazečů z konce měsíce října se zvýšil koncem měsíce listopadu

v roce 1936 o 51.424 osob,
v roce 1937 o 56.651 osob a
v roce 1938 o 26.354 osob.

Přesto, že k vlivům sezonním přibyly v listopadu 1938 ještě další vlivy, jako pokračující demobilisace, odložený nástup nováčků do činné služby vojenské, přibývání počtu uprchlíků atd., je vzrůst počtu neumístěných uchazečů oproti posledním dvěma letům poloviční.

Z celkového počtu 103.685 neumístěných uchazečů koncem listopadu 1938, připadá největší počet na tyto třídy povolání:

1. Nádeníci	28.542, t. j.	27,5%
2. Živnosti stavební	10.921, t. j.	10,5%
3. Kovoprůmysl	9.233, t. j.	8,9%
4. Průmysl textilní	8.035, t. j.	7,7%
5. Zaměstnanci obchodní . . .	6.796, t. j.	6,6%
6. Zaměstnanci v různé výrobě (převážně strojníci, topiči, šoféři a nekvalifikované dělnictvo tovární)	6.427, t. j.	6,2%
7. Sklářství	5.038, t. j.	4,9%
8. Zemědělství a lesnictví . . .	3.818, t. j.	3,7%
9. Průmysl dřevařský	3.756, t. j.	3,6%
10. Průmysl oděvní	3.681, t. j.	3,6%
11. Služebnictvo domácí	3.634, t. j.	3,5%

Ftr.

Zaměstnanost.

I. Ústřední sociální pojišťovna.

(Průměr v září, říjnu a listopadu 1938.)

Zaměstnanost citlivě reagovala na vývoj mezinárodních vztahů. — V období jejich kritického vypětí octla se zcela pod jejich vlivem. — Z technických příčin se důsledky, způsobené změnou hranic, projevily v datech o pojištěnosti zdánlivě paradoxně, totiž o měsíc dříve, ježto zpravodajská služba nemohla po záborech již vystihnouti údaje za září, pro které platily ještě původní hranice.

Jako v celém hospodářském životě, zasáhly územní změny, k nimž byl náš stát donucen mnichovským rozhodnutím, velmi radikálně i do zaměstnanostních poměrů a to jak v početnosti námezdně činných osob, tak v jejich složení. Tyto důsledky možno prozatím měřiti jen zcela přibližně, poněvadž na pohyb počtu pojištěnců, jímž vyjadřujeme vývoj zaměstnanosti, měly v podzimních měsících právě uplynulého roku vliv i další okolnosti, plynoucí z mimořádných poměrů politických. Z nich citelně zapůsobila především všeobecná mobilisace, vyhlášená na počátku podzimu, neboť vyřadila z pojištění značnou část pojištěných mužů; poněvadž pak k demobilisaci bylo možno přikročovati jen pozvolna a etapově, projevil se takto způsobený úbytek v pojištěnosti v datech od září až do prosince 1938. Mimořádné letošní nepovolání nováčků do presenční služby projevilo se ve vývoji pojištěnosti naproti tomu zajisté opačným směrem, avšak nepoměrně méně výrazně.

V posuzování dat o pojištěnosti nutno si připamatovat některé další skutečnosti. Po celý měsíc září 1938 se svrchovanost našeho státu vztahovala na území v jeho původních hranicích. Poněvadž však k německému záboru docházelo postupně ihned na začátku října 1938, nebylo technicky možno zachytiti faktický zářijový stav, nýbrž vlastně jen území Česko-Slovenska, zmenšeného o kraje odstoupené v říjnu 1938 Německé říši a Polsku. Obdobně data o pojištěnosti za říjen 1938 měla by se vztahovati na původní území Slovenska a Podkarpatské Rusi; poněvadž podle vídeňského rozhodnutí o maďarském záboru nastalo postupné obsazování odstoupených krajů na počátku listopadu 1938, nebylo možno pro ně opatřiti příslušná čísla za měsíc říjen, takže výsledky za říjen 1938 se ve skutečnosti přimykají zhruba (až na konečné menší hraniční úpravy) na nynější území Česko-Slovenské republiky.

Při tom nelze zapomínati na další komplikace. V krajích nového pohraničí mohlo dojíti v některých případech k tomu, že sídlo nemocenské pojišťovny se octlo za okupační čarou, část jejího obvodu však zůstala na našem území — pak ovšem počet pojištěnců v tomto zlomku území nemohl být přechodně pojat do statistiky; naproti tomu nastaly ovšem i případy opačné, že totiž nemocenská pojišťovna, zůstavší na našem území, uvedla samozřejmě i počet pojištěnců z části svého obvodu, která byla odstoupena.

Ze všech těchto příčin nejsou tedy čísla, vyjadřující pojištěnost a tím i zaměstnanost, v měsíci září, říjnu a listopadu 1938 vzájemně srovnatelná a nebudou srovnatelná ani s daty za prosinec 1938. Nelze je ovšem srovnávati ani s obdobnými čísly z předchozí doby (až do srpna 1938 včetně), ani s čísly z příštího roku a nutno je proto pouze považovati za údaje přechodné stejně tak, jako přechodnou byla neklidná doba, jejíž sociální poměry naznačují. Přesuny obyvatelstva mezi odstoupeným a nynějším územím našeho státu, které rovněž vtiskly zvláštní ráz trhu práce, budou patrně pokračovat i v měsících roku 1939. Bude-li tedy možno od ledna 1939 považovati data o pojištěnosti za očištěná od radikálních zásahů záborových, nepřestanou ještě po delší dobu býti pod vlivem jejich dozvuků.

Data o pojištěnosti za měsíc září, říjen a listopad 1938 se proto uvádějí jen co nejstručněji. Poněvadž pak důsledky mobilisace se v zářijových datech projevily nepříliš pronikavě — neboť v průměru, vypočteném z denních stavů, nemohly při zákonné šestidenní odhlašovací lhůtě zanechati zvlášť nápadných stop — mohou zhruba ukázati, do jaké míry zapůsobil německý a polský zábor v okruhu pojištěných. Data za měsíc říjen a listopad 1938 však — z důvodů svrchu podaných — nelze v tom ohledu ani přibližně považovati za průkazná.

V měsíci září 1938 bylo u nemocenských pojišťoven, podléhajících dozoru Ústřední sociální pojišťovny, průměrně pojištěno pro případ nemoci podle zákona č. 221/1924 (i s dobrovolnými pojištěnci, avšak bez domáckých dělníků) celkem 1,705.426 osob, t. j. o 740.715 (30,3%) méně než v srpnu 1938 a o 692.101 (28,9%) méně než v září 1937. Místo 295 dříve docházejících zpráv došla v září 1938 pouze 203 hlášení.

Za všech vpředu podaných výhrad podává se přehled o pojištěnosti podle zemí ve srovnání s předchozím měsícem a minulým rokem (v tisících):

Země	Září 1938	Srpen 1938	Září 1937
Čechy	857*)	1,375	1,370
Morava a Slezsko . .	449*)	644	633
Slovensko	362	389	359
Podkarp. Rus . . .	37	38	36
Č. S. R. . . .	1,705	2,446	2,398

Na 100 mužů v září 1938 připadalo 54,0 žen, kdežto v srpnu 1938 byl obdobný poměr 57,2, v září 1937 rovněž 57,2 a v září 1929, kdy byla zjištěna v posledních deseti letech nejnižší zářijová kvota žen, 54,1.

Pojištěnců, na něž se vztahuje zákon č. 117/1926 (t. j. zaměstnanců, podléhajících pensijnímu pojištění, pokud byli pro případ nemoci pojištěni u t. zv. dělnických nemocenských pojišťoven), bylo v září 1938 celkem 125.826, t. j. o 63.844 (33,7%) méně než v srpnu 1938 a o 61.150 (32,7%) méně než v září 1937.

V měsíci **ř í j n u** 1938 došlo hlášení 195 nemocenských pojišťoven. Podle zákona č. 221/1924 bylo pojištěno průměrně 1,304.008 osob, při čemž na 100 mužů připadalo 66,3 žen; tato kvota žen ve srovnání s obdobným číslem na př. ze září 1938 (54,0) nasvědčuje, jak mocně byl počet pojištěnců ovlivněn mobilisací.

V jednotlivých zemích bylo pojištěných osob (v tisících):

v Čechách	706
na Moravě a ve Slezsku . .	360
na Slovensku	228
na Podkarp. Rusi	10

Poněvadž tato říjnová čísla jsou — jak svrchu poznamenáno — výslednicí tolika vlivů, které ztěžují jakékoliv srovnání s dřívějšími daty, nelze činiti závěrů. Jedině snad možno poukázati na vzájemný poměr čísel mezi jednotlivými zeměmi, ač i ten je ovlivněn mobilisací, která ve všech zemích našeho státu nezapůsobila rovnoměrně. Ze 100 pojištěnců připadalo na

	v říjnu 1938**)	v srpnu 1938	v říjnu 1937
Čechy	54,1	56,2	56,8
Moravu a Slezsko . .	27,6	26,3	26,4
Slovensko	17,5	15,9	15,2
Podkarp. Rus	0,8	1,6	1,6
Č. S. R. . . .	100,0	100,0	100,0

Předchozí přehled by nasvědčoval, že v celostátním rámci nastal proti roku 1937 přesun ve prospěch Slovenska a země Moravskoslezské a to zejména na úkor země České, neboť poměrně značný pokles kvoty pro Podkarpat. Rus (na polovinu) nastal především dislokací nemocenských pojišťoven v této zemi (před záborem v ní byly v činnosti tři, nyní pouze jedna). Tyto vzájemné poměry mezi jednotlivými zeměmi mají ovšem pouze předběžnou platnost; jejich potvrzení může nastati, až se pohyb pojištěnců očistí od vlivů, které přináší mimořádná doba.

*) Data odpovídají rozloze po říjnovém záboru.

**) Ve smyslu předchozích poznámek po záboru německém, polském a maďarském.

Pojištěnců, na něž se vztahuje zákon č. 117/1926, bylo v říjnu 1938 pro případ nemoci u dělnických pojišťoven pojištěno celkem 115.666 osob.

V měsíci **l i s t o p a d u** 1938 bylo u 195 nemocenských pojišťoven, podléhajících dozoru Ústřední sociální pojišťovny, pojištěno podle zákona č. 221/1924 průměrně 1,404.491 osob, t. j. o 100.483 více než v měsíci předchozím. Podle zkušeností z dřívějších let dochází od října do listopadu za normálních poměrů na trhu práce pravidelně k mírnému, přibližně k 1¼%nímu sezonnímu poklesu pojištěnosti. Loňský silný vzestup je arci produktem mimořádné doby. Z valné části byl způsoben postupným návratem záložníků do občanského života (jak prozrazuje i poměr pojištěných žen k počtu pojištěných mužů, který od října 1938 klesl s 66,3% na 57,8%, byl však vyšší než 54,0% v září 1938 a téměř se kryl s kvotou z listopadu 1937, kdy byla 57,6%), avšak podle některých symptomů prozrazuje i jisté uvolnění v hospodářském životě, pro něž byly dány předpoklady zlepšením vnitřních i mezinárodních politických poměrů.

V jednotlivých zemích bylo pojištěno (v tisících):

v Čechách	782
na Moravě a ve Slezsku . .	388
na Slovensku	223
na Podkarpat. Rusi . . .	11

Srovnání vztahů těchto čísel mezi jednotlivými zeměmi v listopadu 1938 s obdobnými poměry v listopadu 1937 posilují domněnku, vyslovenou při rozboru dat za měsíc říjen 1938, neboť ze 100 pojištěnců připadalo na

	v listopadu 1938	v listopadu 1937
Čechy	55,7	56,8
Moravu a Slezsko . .	27,6	26,5
Slovensko	15,9	15,0
Podkarp. Rus . . .	0,8	1,7

Pojištěnců, na něž se vztahuje zákon č. 117/1926, bylo v listopadu 1938 pro případ nemoci u dělnických pojišťoven pojištěno 117.192 osob.

II. Celková zaměstnanost.

(Průměr v srpnu 1938.)

Průměrný měsíční počet pojištěnců všech odvětví veřejnoprávního nemocenského pojištění a tím i pro všechny kategorie zaměstnanců — v zásadě pouze počet aktivních pojištěnců povinných, tedy bez dobrovolných a důchodců — je v tabulce otištěn za červenec a srpen 1938 ve srovnání se stejnojmennými měsíci let 1935—1937 a s červencem 1938.

Průměrná zaměstnanost (v tisících osob) ve službách

		soukromých				veřejných			
Rok	měsíc	dělnictvo a)	dělnictvo b)	vyšší služby	celkem	státní podniky	veřejná správa	celkem	úhrnem
1935:	VII.	2,049	97	385	2,531	200	212	412	2,943
	VIII.	2,033	97	386	2,517	202	213	415	2,932
1936:	VII.	2,176	99	407	2,682	202	219	421	3,103
	VIII.	2,178	99	410	2,687	208	219	427	3,114
1937:	VII.	2,396	110	438	2.944	214	224	438	3,392
	VIII.	2,397	111	441	2,949	224	224	448	3,397
1938:	VI.	2,397	113	465	2,975	225	231	456	3,831
	VII.	2,424	113	463	3,000	225	233	458	3,458
	VIII.	2,416	113	464	2,993	229	236	465	3,458

a) Ú. S. P. — b) revírní bratrské pokladny.

Za další měsíce, zářím 1938 počínajíc, jsou prozatím známa data jen od několika druhů nositelů nemocenského pojištění, neboť územní změny vnesly do jejich evidence výkyvy, které se ve statistických datech různých odvětví nemocenského pojištění projevují různorodě. Nelze tedy dosud příslušná data klásti vedle sebe, ani je sčítat nebo odhadovati pravděpodobnou celkovou zaměstnanost. Je nutno vyčkati doby, v níž nastane stabilita v rozhraničení jednotlivých sociálně-pojišťovacích ústavů i v jejich evidenci.

Kromě toho nelze přehlížeti, že některá čísla o pojištěnosti v podzimních měsících 1938 nevystihují zaměstnanost v žádoucí míře; v tom ohledu proti dřívější době utrpěla zejména representativnost dat o pojištěnosti ve veřejné správě a ve státních podnicích, neboť uprchlíci z obsazeného území, náležející do okruhu těchto odvětví nemocenského pojištění, zůstávají sice pojištěni, mnozí z nich však zaměstnáni nejsou.

Proti předchozímu měsíci se celková zaměstnanost v červenci 1938 zvýšila jen o 27.000; toto zvýšení bylo způsobeno výlučně zvýšením počtu dělníků pojištěných u nemocenských pojišťoven, podléhajících dozoru Ústřední sociální pojišťovny, neboť počet dělnictva u revírních bratrských pokladen se nezměnil, stejně jako počet zaměstnanců státních podniků a pravidelný prázdninový úbytek v počtu zaměstnanců ve vyšších službách soukromých (v roce 1938 z posledních čtyř let nejnižší) byl vyrovnán vzestupem v počtu zaměstnanců veřejné správy (jenž se v předchozích třech letech v tomto mezidobí nezměnil). Obdobný měsíční přírůstek, resp. úbytek celkové pojištěnosti byl v roce

1935	+ 28.000
1936	+ 32.000
1937	— 4.000

Meziroční vzestupy (v tisících) v červenci 1938 byly proti červenci roku

	v úhrnu	z toho ve službách soukromých	veřejných
1935 . . .	515	469	46
1936 . . .	355	318	37
1937 . . .	76	56	20

V měsíci srpnu 1938 zůstala celková průměrná zaměstnanost zcela na úrovni červencové; v dřívějších letech nebylo jednotné směrnice pro vývoj od července do srpna, neboť v roce 1935 nastal mírný pokles (o 11.000 osob), v roce 1936 a 1937 nepatrný vzestup (o 11.000, resp. o 15.000 osob).

Mezinárodní vzestupy (v tisících) v srpnu 1938 byly proti srpnu roku

	v úhrnu	z toho ve službách soukromých	veřejných
1935 . . .	526	476	50
1936 . . .	344	306	38
1937 . . .	61	44	17

Při uzávěru dat o celkové průměrné zaměstnanosti v původních hranicích našeho státu budiž podán přehled o tom, jaké výše dosáhla v jednotlivých měsících roku 1938 vzhledem k době předkrisové, představované prvním rokem jejího systematického sledování, jímž byl rok 1935, a jak vystoupila proti loňsku:

Celková zaměstnanost (v tisících osob) byla vyšší

v měsíci	než v r. 1935	než v r. 1937
lednu	491	166
únoru	546	204
březnu	607	212
dubnu	597	154
květnu	568	112
červnu	520	45
v I. pololetí	557	151
červenci	515	76
srpnu	526	61

Průměrný celkový počet pojištěnců v měsíci srpnu 1938, který je posledním údajem o úhrnné zaměstnanosti v původních hranicích Česko-Slovenska, je současně nejvyšším měsíčním průměrem ze všech měsíců a let trvání instituce veřejnoprávního nemocenského pojištění v našem státě. jh.

Mzdy v září, říjnu a listopadu 1938.

Podzimní mezinárodní události způsobily přesuny ve výdělkových poměrech pojištěnců.

Jak bylo vyloženo v I. části kapitoly o zaměstnanosti, lze čísla, odvozená z pohybu počtu pojištěnců, za měsíc září 1938 srovnávati s daty z dřívější doby jen s velkými výhradami, data za říjen a listopad 1938 se pak jakémukoliv časovému srovnávání vymykají. Jestliže je nutno míti tyto okolnosti na mysli při uvažování vývoje okruhu pojištěnosti, pak jest je ve zvýšené míře míti na paměti při sledování kvalitativního složení dat o pojištěnosti.

Odezíráme-li od důsledků, jež v řadách pojištěnců způsobila všeobecná mobilisace, neboť — jak na cit. místě poznamenáno — neměly v měsíci září 1938 tak pronikavé síly jako v měsících příštích, pak můžeme ukázati, do jaké míry se projevil německý a polský zábor v historických zemích v číslech, udávajících výdělkové poměry v celém státě; průměrně v září 1938 byli pojištěnci nemocenského pojištění (dělnické kategorie), podléhající dozoru Ústřední sociální pojišťovny, zařaděni do mzdových tříd (ve srovnání s předchozím měsícem a zářím předchozího roku, v procentech):

Třída	Září 1938	Srpen 1938	Září 1937
1. . . .	11,68	10,92	11,14
2. . . .	19,25	18,10	19,64
3. . . .	13,76	14,12	13,91
4. . . .	10,87	12,33	12,03
5. . . .	10,83	11,28	11,78
6. . . .	7,57	7,77	7,66
7. . . .	4,60	5,12	4,93
8. . . .	3,82	3,98	3,69
9. . . .	3,47	3,44	3,41
10. . . .	14,15	12,94	11,81
1.—10. . . .	100,00	100,00	100,00

Předchozí tabulka prozrazuje, že ve složení pojištěnců podle výše mzdy nenastalo záborem zvláštních výkyvů. Prokazuje to též průměrná denní započitatelná mzda (v Kč), vypočtená na základě tohoto rozvrstvení pojištěnců do jednotlivých třídních mzdových pásem:

měsíc	muži	ženy	dohromady
září 1938 . . .	21,25	12,00	18,01
srpen 1938 . . .	21,33	12,29	18,04
září 1937 . . .	20,67	12,28	17,62
srpen 1937 . . .	20,40	12,37	17,44

Poměrně největší změna nastala ve mzdě pojištěnek, která je o 2% nižší jak proti předchozímu měsíci, tak proti předchozímu roku.

Za měsíc říjen 1938 se podává relativní zařadění pojištěnců do mzdových tříd bez konfrontace s obdobnými čísly z dřívější doby, neboť pro kombinaci několika význačných vlivů by srovnání zavádělo k mylným závěrům.

S všeobecného hlediska jest uvážiti, že výše výdělku je závislá na druhu povolání, na průmyslovém odvětví, v němž je vykonáváno, současně pak na hospodářském rázu kraje, v němž je pracovní příležitost umístěna, na velikosti a technickém vybavení závodů, na kvalifikaci a věku zaměstnance. V tom ohledu způsobily dvě hlavní události — totiž mobilisace a zábor — do složení pojištěnců pronikavý zásah. Poněvadž pak působily současně, nelze ve statistických datech vymeziti míru vlivu každé z nich.

Povolání záložníků nebylo podle věku rovnoměrné a rovnoměrné nemohlo být ani v jednotlivých povoláních a územních oblastech jednak pro nestejnou důležitost jednotlivých pracovních výkonů s hlediska obrany státu (proto možno předpokládat, že zejména nekvalifikované pomocné síly byly povolány poměrně četněji), jednak pro nestejnoměrné populační a zdravotní poměry obyvatelstva.

Odstoupením krajů nastala pak také porucha nejen ve kvantitě, nýbrž i ve složení pojištěnosti, neboť nelze soudit, že by zúžení počtu pojištěnců bylo rovnoměrné v jednotlivých věkových skupinách nebo v třídách povolání, nehledíc k tomu, že i po ostatních stránkách byl na př. zábor v zemědělské Podkarpat. Rusi odlišný od záboru v průmyslových severních Čechách.

V jednotlivých mzdových třídách bylo pojištěno procent:

Třída	Říjen 1938	Třída	Říjen 1938
1. . . .	13,03	6. . . .	6,97
2. . . .	20,18	7. . . .	4,20
3. . . .	14,55	8. . . .	3,49
4. . . .	9,94	9. . . .	3,33
5. . . .	9,85	10. . . .	14,46
		1.—10. . . .	100,00

Průměrná denní započitatelná mzda, vypočtená pro měsíc říjen 1938, byla Kč 21,23 pro muže, Kč 12,13 pro ženy, Kč 17,60 pro úhrn pojištěnců. Nahlédnutím do čísel, svrchu vyjadřujících průměrnou denní mzdu v srpnu a září 1938, možno zjistiti, že ani v říjnu 1938 se pro jednotlivá pohlaví příliš neodlišuje; zato mzdový průměr pro úhrn všech pojištěnců znatelně poklesl — je to zřetelný důkaz zvýšené kvoty žen v souboru pojištěnců tohoto měsíce.

Zařadění pojištěnců do mzdových tříd v listopadu 1938 bylo (v procentech):

Třída	Listopad 1938	Třída	Listopad 1938
1. . . .	12,05	6. . . .	7,37
2. . . .	18,23	7. . . .	4,61
3. . . .	13,74	8. . . .	3,93
4. . . .	10,41	9. . . .	3,71
5. . . .	10,68	10. . . .	15,27
		1.—10. . . .	100,00

V listopadovém rozvrstvení pojištěnců do mzdových tříd je v roce 1938 nejpozoruhodnější vysoké procento v 10. třídě; této výše nebylo předtím vůbec dosaženo, neboť v listopadu 1937 bylo v této nejvyšší třídě celkem 12,25%, v listopadu 1929 15,12% a maximum pro tuto třídu se v původních hranicích našeho státu vyskytlo v říjnu 1929, kdy vystoupilo na 15,17%.

Jak výše poznamenáno, nelze prozatím určiti, který vliv na tento výkyv zapůsobil nejmocněji; v listopadu 1938 se zaměstnanostní poměry nadto dále zkomplikovaly postupnou demobilisací. Předem však nutno odmítnout domněku, že by snad došlo ke zvýšení výdělků.

Výši zmíněného procenta určilo zařadění mužů, jichž bylo v listopadu 1938 v 10. třídě 23,69%, kdežto v listopadu 1937 jen 18,99%, v listopadu 1929 pak 22,79% a dosud nejvyšší procento vůbec bylo v říjnu 1930 (23,14%); žen bylo v listopadu 1938 v této nejvyšší třídě 0,70% proti 0,53% v listopadu 1937 a 1,00% v listopadu 1929.

Vysoké obsazení 10. třídy také přirozeně zvýšilo průměrnou započitatelnou mzdu. Její denní výše v listopadu 1938 byla Kč 21,83 pro muže, Kč 12,20 pro ženy a Kč 18,30 pro všechny pojištěnce. Mzda mužů je vyšší nejen proti stavu před rokem, nýbrž zejména i proti všem měsícům roku 1938, naproti tomu mzda žen se od úrovně z předchozích měsíců a z předchozího roku příliš neodchýlila. Mzdový průměr pro všechny pojištěnce je v listopadu 1938 nejvyšším nejen v roce 1938, nýbrž od roku 1931. jh.

Hromadné propouštění dělníků a zastavení závodů v roce 1937.

První celoroční statistika ukazuje poměrně nevelký rozsah hromadného propouštění dělnictva a zastavování závodů. — Zásahy sociálních institucí ve prospěch udržení dělnictva v práci byly účinné.

Československé veřejnosti dostává se po prvé úhrnných celoročních cifer všech vyřízených případů hromadného propouštění dělníků a zastavení závodů. První zákonná úprava, spojená s povinnostmi oznámiti zastavení a hromadné propuštění ministerstvu sociální péče event. živnostenskému inspektorátu, pochází sice již z r. 1934, statistické zachycování případů bylo však organisováno později na základě oznámení o zastavení či hromadném propuštění. Dat vyřízených případů za celý rok dostává se nám teprve nyní. Je škoda, že je nelze srovnati se statistikou závodů, pro něž data z roku 1937 neexistují, aby bylo možno

přesně ukázati, které obory výroby jevily největší krisi ve světle dat o hromadném propuštění.

Shrneme-li výsledky všech tří opatření (t. j. zastavení závodů na dobu kratší než 3 měsíce, zastavení závodů delší než 3 měsíce a hromadné propuštění), která vesměs znamenají omezení výrobního procesu na území státu, zjistíme, že celkem 273 závodů mělo v úmyslu přistoupiti k některému ze zmíněných opatření. Působením ministerstva soc. péče a živnostenských inspektorátů byl tento počet snížen na 243 závody, které zamýšlené opatření uskutečnily. Úspěch státních orgánů vypadá příznivěji v počtu dělníků: mělo býti propuštěno 24.924 dělníků, bylo však propuštěno pouze 10.504 dělníků a 3.986 dělníků se v práci střídalo. Tyto celkové cifry ukazují, že rozsah hromadného propouštění a zastavení nebyl v roce 1937 se zřetelem na celkový počet závodů a dělnictva nikterak veliký.

Pohleďme nyní, jak se tato tři opatření jevila v jednotlivých oborech výroby. Shrneme-li opět data za všechna tři opatření, shledáme největší počet závodů, které některé opatření uskutečnily, v průmyslu dřevařském (58 závodů), pak v průmyslu kamene a zemin (48 závodů) a v průmyslu textilním (44 závody). Počet závodů v ostatních oborech výroby je menší (sklářský průmysl 12, kovoprůmysl 24, chemický průmysl 14, kožařský průmysl 5, potravinářský průmysl 17, průmysl oděvní a obuvnický 12).

V počtu dělníků vede průmysl textilní, který propustil 2.920 dělníků, pak průmysl kamene a zemin, propustivší 1.923 dělníků, průmysl dřevařský, propustivší 1.555 dělníků a průmysl chemický, propustivší 1.132 dělníků. Ostatní průmyslové třídy vykazují méně než 1.000 propuštěných dělníků.

Kromě těchto průmyslových tříd, v nichž některé závody provedly všecka tři opatření, nalézáme ještě 2 závody průmyslu papírenského, které zastavily na dobu delší než 3 měsíce a 5 závodů, které zastavily na dobu kratší než 3 měsíce, 1 závod grafický, který zastavil na dobu delší než 3 měsíce a 1 závod hudebních nástrojů, který propustil hromadně dělnictvo. O. M.

Stávky v měsíci listopadu a prosinci 1938.

Značný pokles stávkového hnutí proti listopadu a prosinci 1937. Žádné stávky na Slovensku a Podkarpatské Rusi. Těžiště listopadových stávek je ve stávkách politicko-demonstračních.

V měsíci listopadu 1938 bylo na nynějším území ČSR 5 stávek, z toho 4 jednotlivé a 1 hromadná, ve 23 závodech. V postižených závodech bylo 15.581 zaměstnanců, z nichž 11.132 stávkovalo. Stávkou nepřímo postižených, t. j. nepracujících v důsledku stávky nebylo. Stávkující zameškali 11.787 pracovních dnů a na mzdě ztratili 500.794 Kč.

Podle průmyslů a postižených živností připadají 3 stávky na hornictví, 1 na průmysl kamene a zemin a 1 na průmysl kožařský. Z hornických stávek vyskytly se 2 na Ostravsku a 1 na Rakovnicku. Jen tato posledně uvedená stávka byla vedena pro zvýšení mezd a příděl deputátního uhlí, kdežto obě stávky na Ostravsku byly z důvodů politických a protestních. První z nich vznikla 4. listopadu na dole, jemuž hrozil zábor Polskem a jehož osazenstvo proti tomuto záboru protestovalo stávkou. Druhý den připojilo se k této stávce dalších 14 dolů, 1 koksovna a 3 elektrárny. Téhož dne byla stávka ukončena, když bylo dělnictvu přislíbeno, že budou podniknuty všechny kroky, aby důl byl ČSR zachován. Touto hromadnou stávkou bylo z celkového počtu 14.118 postiženo 10.713 horníků a jiných zaměstnanců a ti zameškali 11.043 pracovních směn a na mzdě ztratili 473.222 Kč. Úbytek těžby činil 150.548 q kamenného uhlí a 6.000 q briket a bulet. Protože nebezpečí záboru trvalo, došlo dne 9. listopadu k nové stávce, která zůstala omezena jen na 1 důl a skončila dne 10. listopadu. Tato stávka postihla 307 horníků, kteří zameškali 561 směn a na mzdě ztratili 23.923 Kč. Úbytek těžby kamenného uhlí při této stávce činil 9.800 q. Důl zabrán nebyl.

V továrně na kožené zboží ve východních Čechách došlo k 4denní stávce pro požadavek uzavření kolektivní smlouvy a zvýšení mezd o 20%. Stávkou bylo postiženo 22 dělníků z celkového počtu 32; zameškali 88 pracovních dnů a na mzdě ztratili 1.573 Kč. Dosáhli částečného splnění svých požadavků: mzdy byly jim zvýšeny o 15%, ale smlouva zatím nepodepsána.

V průmyslu kamene a zemin došlo k 1 stávce v jihovýchodních Čechách. 70 dělníků stávkovalo pro nedodržování kolektivní smlouvy a propuštění důvěrníků. Podle předběžné zprávy dosáhli plného úspěchu.

Podle požadavků týkaly se listopadové stávky v 1 případě zvýšení mezd (60 pracovních dnů, 1.434 Kč ztracené mzdy), ve 2 případech kolektivní smlouvy (123 dnů, 2.215 Kč), ve 2 případech politiky a demonstrace (11.604 dnů, 497.145 Kč).

Výsledky stávek pro zaměstnance v tomto měsíci byly ve 3 případech kladné (656 dnů, 25.999 Kč) a ve 2 částečné (11.131 dnů a 474.795 Kč).

Podle zemí připadají 3 stávky na Čechy a 2 na Moravu a Slezsko. Ze Slovenska a Podkarpatské Rusi stávky hlášeny nebyly.

V prosinci 1938 se vyskytla na celém území ČSR pouze 1 stávka v kamenouhelném dole na Rakovnicku. Touto stávkou bylo zameškáno asi 300 pracovních směn.

Výluky se v listopadu ani v prosinci nevyskytly. M. K.

Různé.

Statistikové do nové práce.

Bylo-li již za prvé republiky příkazem pečovati o důkladnou statistickou orientaci, je toho tím více třeba v druhé republice, jejíž státní život stal se mnohem složitější a podmínky existence nesnadnější. Budeme musit co nejdříve vystihnout individualitu našeho hospodářství v novém vlastním útvaru a za změněných mezinárodních vztahů, neboť ani jeden stát nepodobá se druhému tak dokonale, aby mohl upravovati své hospodářství podle cizího vzoru, aniž přezkoušel, do jaké míry jsou dány podmínky a předpoklady zásahů, které se osvědčily jinde.

Stačí si uvědomit, že často tytéž konjunkturální změny mají v rámci rozdílných hospodářských soustav protichůdné účinky, abychom si ujasnili, jak na-

léhavě je zapotřebí důkladné znalosti vlastních poměrů. Právem upozorňuje prof. Wagemann*) na to, že k hlavním slabinám hospodářské politiky, řídící se klasickou teorií národohospodářskou, náleží, že se při zasahování do hospodářství počítá se soustavou, jaká ve skutečnosti neexistuje. Nová struktura našeho státu povede k různému vývoji jednotlivých zemí. Snaha učiniti opatření, která by co nejlépe přiléhala složení, povaze i výkonnosti autonomních složek státu, přinese i mnohé složité úkoly, které nad to bude třeba promýšleti i s hlediska celostátního. Tím se stává složitější i potřeba poznávat posavadní vývoj a dnešní složení našeho hospodářského ústrojí a jeho funkcí. Před národohospodáři a statistiky leží tu veliké úkoly, které musejí býti rychle a důkladně promyšleny a zdolány, jinak by mohlo dojíti k těžkým chybám a k nenahraditelným ztrátám hospodářským i kulturním.

Dr. Kr.

Národní důchod česko-slovenský.

I. První obšírnější odhad národního důchodu v Česko-Slovensku sestavil Dr. Hotowetz ve Sbírce přednášek, pořádaných Českou společností národohospodářskou v období 1926/1927, sv. VII, str. 14—22. Hotowetz páčil národní důchod z výroby a obchodu na 76 až 83 miliardy Kč. Do této částky nečítal příjmy veřejných zaměstnanců mimopodnikových, příjmy z volných povolání, z osobních a domácích služeb, z domovního majetku atd. Vezme-li se i k nim zřetel, možno pro poslední leta předkrisová opatrně páčit celkový důchod na 90 miliard Kč (Dr. Smutný v Statistickém obzoru XII, str. 50, XIX, str. 337).

Jak se tento důchod měnil v následujících letech, o tom získáme představu z indexů cen, z indexů výroby, z výsledků sklizně, ze zahraničního obchodu, ze zaměstnanosti, z pohybu mezd a platů a j. Podle těchto známek byl v Česko-Slovensku národní důchod

roku	miliard Kč
1929	90,0
1930	79,2
1931	68,4
1932	58,1
1933	53,6
1934	56,2
1935	58,4
1936	59,6
1937	66,7

Roku 1938 došlo k velikým územním i hospodářským změnám. Kolik činil loňského roku náš důchod národní, nelze s bezpečností trvdit. Možno jen tolik říci, že národní důchod bude nyní na území zmenšeného státu asi o 35% menší než dříve, t. j. podle výsledků posledního roku 1937 přibližně 43,4 miliard Kč. Zmenší se tedy pod polovinu roku 1929. Do jaké míry toto zúžení základny národního důchodu znamená jeho snížení na obyvatele, bude možno posouditi, až seznáme nynější složení obyvatelstva. Tím úzkostlivěji pak nutno dbát, aby se prostředky odčerpávané k veřejným účelům vracely do hospodářství k co největšímu prospěchu všeobecnému.

*) „Wirtschaftspolitische Strategie", str. 67.

II. Správnost čísel našeho národního důchodu si můžeme ověřit podle Wagemanna tím, když je přirovnáme k oběživu (viz nejnovější jeho spis „Die Zahl als Detektiv"; Zur Moral der Genauigkeit). Budeme vycházeti z této úvahy:

Kdyby všichni výdělečně činní dostávali a spotřebovali plat každého dne pracovního, stačila by menší částka oběživa a jeho obrat by byl rychlý. Poměr oběživa k úhrnu čistých příjmů, čili k národnímu důchodu, by byl okrouhle 1 : 300. Kdyby naopak všichni výdělečně činní brali veškeren plat jen jednou za rok a během roku jej postupně spotřebovávali, bylo by třeba k obstarání tohoto jednoročního platu velikého množství oběživa, které by se obrátilo jen jedinkrát za rok. Poměr oběživa k národnímu důchodu by byl 1 : 1. Na snížení poměru oběživa k národnímu důchodu působí též používání plateb bez hotových, prostřednictvím šekových účtů a j.

V naší hospodářské soustavě přijímají drobní obchodníci a řemeslníci hotové peníze denně a také je denně vydávají na zaplacení účtů, na osobní útratu, na vklady u peněžních ústavů a j. Naproti tomu důchod velkých podnikatelů prochází účtem šekovým. Potřeba hotových peněz u nich není poměrně tak značná. Je tu však ještě třetí a snad nejrozhodnější skupina důchodů: týdenní mzdy a měsíční platy ostatních zaměstnanců. Při zvýšení činnosti hospodářské rostou hotově vyplácené týdenní mzdy a měsíční platy. Avšak současně se ještě více zvyšují důchody podnikatelské přes šekový účet, tedy bez hotových. Tím stoupá celkový důchod národní rychleji než oběživo. Proto se za stupňované činnosti hospodářské poměr národního důchodu k oběživu zvyšuje, oběh peněz se zrychluje; při klesající činnosti hospodářské se poměr národního důchodu k oběživu snižuje, oběh peněz se zvolňuje. To by tak asi byl vztah mezi národním důchodem a oběživem. Nesmíme ovšem zapomenout, že tento vztah může být rušen thesaurací s jedné strany a inflací se strany druhé.

III. A nyní se podívejme na národní důchod česko-slovenský se stránky jeho poměru k množství oběživa a postavme jej vedle obdobných čísel z Německa. Oběživem tu rozumíme bankovky spolu se státovkami, drobnými penězi papírovými i kovovými v průměrném množství za příslušný rok.

Roku	Naše oběživo miliard Kč	Národní důchod v poměru k oběživu (= 1) v Česko-Slovensku	v Německu
1929 . . .	7,3	12,3	12,7
1930 . . .	7,0	11,3	11,9
1931 . . .	6,8	10,1	9,9
1932 . . .	6,8	8,5	7,8
1933 . . .	6,8	7,9	8,6
1934 . . .	6,4	8,8	9,6
1935 . . .	6,4	9,1	10,1
1936 . . .	6,5	9,2	10,2
1937 . . .	6,9	9,7	10,2

S počátku má průmyslově vyspělé Německo čísla celkem stejná jako Česko-Slovensko, spíše o něco vyšší (75.9 miliard marek národního důchodu proti 6,0 miliardám marek oběživa roku 1929). Další léta

přinesla v obou státech pokles, v Německu prudší, u nás poněkud mírnější. V Německu byl největší sestup roku 1932 (na 45,2 miliard marek národního důchodu proti 5,8 miliardám marek oběživa), v Česko-Slovensku jsme měli nejnižší čísla roku 1933. Pak nastává vzestup, v Německu od roku 1933 větší (na 68,5 miliard marek národního důchodu proti 6,7 miliard marek oběživa roku 1937), u nás od roku 1934 menší.

Souběžnost řad v Česko-Slovensku a v Německu je téměř úplná. Potvrzuje se jí souvislost mezi výší národního důchodu a množstvím oběživa. Zároveň se však též ukazuje zcela jasně, že naše čísla o česko-slovenském národním důchodu snesou — co do spolehlivosti — zcela dobře srovnání s čísly německými, kde se opírají o nespornou průpravu, dlouholetou zkušenost a vědeckou váhu. Stý.

Kolik nám zbylo kinematografů.

Podle výpočtů Ing. J. Havelky, uveřejněných ve Filmovém kurýru dne 13. ledna, ztratili jsme záborem v historických zemích podle stavu z 1. ledna 1938 celkem 497 českých a německých kinematografů se 172.449 sedadly (t. j. 30 resp. 32%), takže nám zbylo 1.145 kin s 362.842 sedadly. Do těchto kin je investováno 190 mil. Kč a zaměstnávají 4.250 osob (spolu s členy rodin zaměstnanců živí celkem 8.580 osob).

Uvedený časopis odhaduje též hrubý příjem kinematografů (který roku 1937 činil 303 mil. Kč), a to v roce 1938 na 270,5 a v roce 1939 na 189,5 mil. Kč za předpokladu, že dosavadní stav návštěvy bude uchován. Pokud jde o dávku ze zábav, jejíž výnos v roce 1937 činil 49,8 mil. Kč, počítá se v roce 1938 s výnosem 44,2 mil. Kč a v roce 1939 s výnosem 31,3 mil. Kč. bvk.

Statistický zpravodaj vychází 12krát do roka vždy každého 8. dne v měsíci. — Předplatné na 12 čísel 50 Kč. — Redakce Praha VII., Bělského třída 2. — Telefon 730-19, 721-51-5. — Odpovědný redaktor Dr. Karel Tříska. — Administrace Státní tiskárna Praha III., Karmelitská ulice č. 6, telefon 474-51. — Novinová sazba povolena výnosem ředitelství pošt a telegrafů čís. 346622-IIIa 1937. — Dohlédací poštovní úřad Praha 8. — Tiskem Státní tiskárny v Praze.

1938 STATISTICKÝ ZPRAVODAJ
ČÁST TABULKOVÁ
Číslo 11–12

Před použitím dat neopomeňte si uvědomiti připomínky v textové části.

1. Plochy osevu roku 1938 v původních i nových hranicích republiky.

Orná půda podle druhů nasetých (nasázených) plodin	Česko-Slovensko				Čechy, Morava a Slezsko					Slovensko					Podkarp. Rus (Karp. Ukrajina)				
	v bývalých hranicích	ztráta		v nových hranicích	v bývalých hranicích	ztráta		v nových hranicích		v bývalých hranicích	ztráta		v nových hranicích		v bývalých hranicích	ztráta		v nových hranicích	
		absol.	v %			absol.	v %	absol.	v % sl. 5		absol.	v %	absol.	v % sl. 5		absol.	v %	absol.	v % sl. 5
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
	ha	ha	%	ha	ha	ha	%	ha	%	ha	ha	%	ha	%	ha	ha	%	ha	%
1 Pšenice ozimá	860.590	283.866	33,0	576.724	455.364	100.569	22,1	354.795	61,5	368.094	160.392	43,6	207.702	36,0	37.132	22.905	61,7	14.227	2,5
2 Pšenice jarní	37.093	13.973	37,7	23.120	28.416	9.780	34,4	18.636	80,6	7.894	3.905	49,5	3.989	17,3	783	288	36,8	495	2,1
3 Žito ozimé	998.323	326.887	32,7	671.436	756.405	261.031	34,5	495.374	73,8	213.416	58.308	27,3	155.108	23,1	28.502	7.548	26,5	20.954	3,1
4 Žito jarní	17.335	10.606	61,2	6.729	12.364	9.784	79,1	2.580	38,3	3.180	788	24,8	2.392	35,6	1.791	34	1,9	1.757	26,1
5 Ječmen ozimý	8.986	3.727	41,5	5.259	6.536	1.881	28,8	4.655	88,5	1.877	1.393	74,2	484	9,2	573	453	79,1	120	2,3
6 Ječmen jarní	650.989	191.636	29,4	459.353	362.967	109.503	30,2	253.464	55,2	285.632	80.611	28,2	205.021	44,6	2.390	1.522	63,7	868	0,2
7 Oves	769.642	244.693	31,8	524.949	574.850	209.141	36,4	365.709	69,7	165.806	25.163	15,2	140.643	26,8	28.986	10.389	35,8	18.597	3,5
8 Sourež	5.454	1.203	22,1	4.251	4.456	822	18,4	3.634	85,5	659	120	18,2	539	12,7	339	261	77,0	78	1,8
9 Kukuřice	109.638	63.244	57,7	46.394	14.428	5.544	38,4	8.884	19,1	87.135	55.046	63,2	32.089	69,2	8.075	2.654	32,9	5.421	11,7
10 Směs kukuřice a fazolí	31.341	16.107	51,4	15.234	—	—	—	—	—	22.258	14.539	65,3	7.719	50,7	9.083	1.568	17,3	7.515	49,3
11 Směs kukuř., slun. a fazolí	29.722	7.156	24,1	22.566	—	—	—	—	—	2.603	1.921	73,8	682	3,0	27.119	5.235	19,3	21.884	97,0
12 Směs kukuřice a slunečnice	4.681	1.636	34,9	3.045	—	—	—	—	—	837	703	84,0	134	4,4	3.844	933	24,3	2.911	95,6
13 Směs kukuř., dyní a melounů	5.552	2.147	38,7	3.405	—	—	—	—	—	2.399	1.518	63,3	881	25,9	3.153	629	19,9	2.524	74,1
14 Proso	2.289	1.073	46,9	1.216	674	196	29,1	478	39,3	1.370	829	60,5	541	44,5	245	48	19,6	197	16,2
15 Pohanka	1.774	71	4,0	1.703	770	53	6,9	717	42,1	888	9	1,0	879	51,6	116	9	7,8	107	6,3
16 Obilniny	3,533.409	1,168.025	33,1	2,365.384	2,217.230	708.304	31,9	1,508.926	63,8	1,164.048	405.245	34,8	758.803	32,1	152.131	54.476	35,8	97.655	4,1
17 Fazole k jídlu	5.196	1.532	29,5	3.664	830	322	38,8	508	13,9	3.651	1.083	29,7	2.568	70,1	715	127	17,8	588	16,0
18 Hrách	12.618	3.797	30,1	8.821	8.955	2.424	27,1	6.531	74,0	3.567	1.330	37,3	2.237	25,4	96	43	44,8	53	0,6
19 Čočka	4.624	2.220	48,0	2.404	3.898	2.016	51,7	1.882	78,3	708	193	27,3	515	21,4	18	11	61,1	7	0,3
20 Vikev	21.245	8.380	39,4	12.865	12.000	3.888	32,4	8.112	63,1	8.015	3.454	43,1	4.561	35,4	1.230	1.038	84,4	192	1,5
21 Soja	748	565	75,5	183	42	22	52,4	20	10,9	698	539	77,2	159	86,9	8	4	50,0	4	2,2
22 Bob koňský	3.153	781	24,8	2.372	2.151	462	21,5	1.689	71,2	808	317	39,2	491	20,7	194	2	1,0	192	8,1
23 Lupina	304	151	49,7	153	267	137	51,3	130	85,0	33	12	36,4	21	13,7	4	2	50,0	2	1,3
24 Peluška	3.992	1.127	28,2	2.865	3.939	1.123	28,5	2.816	98,3	51	2	3,9	49	1,7	2	2	100,0	—	—
25 Jiné luštěniny	652	290	44,5	362	510	208	40,8	302	83,4	140	82	58,6	58	16,0	2	—	—	2	0,6
26 Směs na vyzrání	63.324	17.427	27,5	45.897	58.454	16.046	27,4	42.408	92,4	4.711	1.300	27,6	3.411	7,4	159	81	50,9	78	0,2
27 Luštěniny a směsky	115.856	36.270	31,3	79.586	91.046	26.648	29,3	64.398	80,9	22.382	8.312	37,1	14.070	17,7	2.428	1.310	53,9	1.118	1,4
28 Řepka a řepice	8.544	3.131	36,6	5.413	4.738	801	16,9	3.937	72,7	3.791	2.315	61,1	1.476	27,3	15	15	100,0	—	—
29 Slunečnice	363	135	37,2	228	29	13	44,8	16	7,0	65	35	53,8	30	13,2	269	87	32,3	182	79,8
30 Mák	14.492	3.595	24,8	10.897	10.744	2.215	20,6	8.529	78,3	3.700	1.350	36,5	2.350	21,6	48	30	62,5	18	0,1
31 Len	15.992	9.107	56,9	6.885	11.990	8.088	67,5	3.902	56,7	3.707	1.007	27,2	2.700	39,2	295	12	4.1	283	4,1
32 Konopí	7.285	1.697	23,3	5.588	101	40	39,6	61	1,1	5.488	1.234	22,5	4.254	76,1	1.696	423	24,9	1.273	22,8
33 Hořčice na semeno	303	40	13,2	263	254	22	8,7	232	88,2	46	15	32,6	31	11,8	3	3	100,0	—	—
34 Chmel	11.552	7.407	64,1	4.145	11.536	7.398	64,1	4.138	99,8	16	9	56,2	7	0,2	—	—	—	—	—
35 Tabák	9.456	7.833	82,8	1.623	—	—	—	—	—	6.545	5.683	86,8	862	53,1	2.911	2.150	73,9	761	46,9
36 Kmín	261	40	15,3	221	249	38	15,3	211	95,5	12	2	16,7	10	4,5	—	—	—	—	—
37 Obchodní a průmysl. plodiny	68.248	32.985	48,3	35.263	39.641	18.615	47,0	21.026	59,6	23.370	11.650	49,8	11.720	33,2	5.237	2.720	51,9	2.517	7,2
38 Brambory rané	41.096	13.434	32,7	27.662	23.636	7.967	33,7	15.669	56,6	14.704	4.855	33,0	9.849	35,6	2.756	612	22,2	2.144	7,8
39 Brambory pozdní	722.259	186.891	25,9	535.368	480.920	148.633	30,9	332.287	62,1	199.466	31.874	16,0	167.592	31,3	41.873	6.384	15,2	35.489	6,6
40 Čekanka	3.571	545	15,3	3.026	3.237	233	7,2	3.004	99,3	310	288	92,9	22	0,7	24	24	100,0	—	—
41 Cukrovka	165.200	28.175	17,1	137.025	134.159	18.007	13,4	116.152	84,8	30.943	10.070	32,5	20.873	15,2	98	98	100,0	—	—
42 Krmná řepa	147.458	59.869	40,6	87.589	104.146	40.896	39,3	63.250	72,2	41.741	17.858	42,8	23.883	27,3	1.571	1.115	71,0	456	0,5
43 Krmná mrkev	3.027	620	20,5	2.407	2.733	507	18,6	2.226	92,5	271	108	39,8	163	6,8	23	5	21,7	18	0,7
44 Tuřín	8.946	5.398	60,3	3.548	8.825	5.361	60,7	3.464	97,6	50	2	4,0	48	1,4	71	35	49,3	36	1,0
45 Vodnice	587	377	64,2	210	403	285	70,7	118	56,2	78	22	28,2	56	26,7	106	70	66,0	36	17,1
46 Krmná brukev	1.022	902	88,3	120	927	874	94,3	53	44,2	79	26	32,9	53	44,2	16	2	12,5	14	11,6
47 Okopaniny	1,093.166	296.211	27,1	796.955	758.986	222.763	29,3	536.223	67,3	287.642	65.103	22,6	222.539	27,9	46.538	8.345	17,9	38.193	4,8
48 Zelí	21.904	6.101	27,8	15.803	11.717	4.499	38,4	7.218	45,7	8.524	1.166	13,7	7.358	46,5	1.663	436	26,2	1.227	7,8
49 Okurky	4.611	2.449	53,1	2.162	3.502	2.098	59,9	1.404	64,9	946	307	32,4	639	29,6	163	44	27,0	119	5,5
50 Cibule	3.444	1.113	32,3	2.331	2.151	655	30,4	1.496	64,2	1.006	375	37,3	631	27,1	287	83	28,9	204	8,7
51 Česnek	1.240	578	46,6	662	370	126	34,0	244	36,9	762	425	55,8	337	50,9	108	27	25,0	81	12,2
52 Mrkev jedlá	1.975	473	23,9	1.502	1.183	221	18,7	962	64,1	678	215	31,7	463	30,8	114	37	32,5	77	5,1
53 Paprika	1.197	923	77,1	274	—	—	—	—	—	1.154	891	77,2	263	96,0	43	32	74,4	11	4,0
54 Zeleniny	34.371	11.637	33,9	22.734	18.923	7.599	40,2	11.324	49,8	13.070	3.379	25,8	9.691	42,6	2.378	659	27,7	1.719	7,6
55 Jeteliny	806.150	267.720	33,2	538.430	597.371	204.607	34,2	392.764	73,0	192.636	56.848	29,5	135.788	25,2	16.143	6.265	38,8	9.878	1,8
56 Zelené krmivo	92.539	44.918	48,5	47.621	66.003	27.651	41,9	38.352	80,6	25.537	16.718	65,5	8.819	18,5	999	549	54,9	450	0,9
57 Louky dočasné	28.018	15.702	56,0	12.316	20.815	15.212	73,1	5.603	45,5	3.376	373	11,0	3.003	24,4	3.827	117	3,1	3.710	30,1
58 Pícniny	926.707	328.340	35.4	598.367	684.189	247.470	36,2	436.719	73,0	221.549	73.939	33,4	147.610	24,7	20.969	6.931	33,0	14.038	2,3
59 Cukrovka na semeno	2.692	523	19,4	2.169	2.215	323	14,6	1.892	87,2	477	200	41,9	277	12,8	—	—	—	—	—
60 Krmná řepa na semeno	1.186	395	33,3	791	769	182	23,7	587	74,2	392	196	50,0	196	24,8	25	17	68,0	8	1,0
61 Jiné plodiny	10.628	4.699	44.2	5.929	5.655	1.502	26,6	4.153	70,1	4.397	2.954	67,2	1.443	24,3	576	243	42,2	333	5,6
62 Ostatní plodiny	14.506	5.617	38,7	8.889	8.639	2.007	23,2	6.632	74,6	5.266	3.350	63,6	1.916	21,6	601	260	43,3	341	3,8
63 Úhor	70.976	28.142	39,6	42.834	26.515	20.286	76,5	6.229	14,5	32.285	5.312	16,4	26.973	63,0	12.176	2.544	20,9	9.632	22,5
64 Orná půda	5,857.239	1,907.227	32,6	3,950.012	3,845.169	1,253.692	32,6	2,591.477	65,6	1,769.612	576.290	32,6	1,193.322	30,2	242.458	77.245	31,9	165.213	4,2

2. Kultury roku 1938 v původních a nových hranicích republiky.

Druhy kultur	Česko-Slovensko: v bývalých hranicích	Česko-Slovensko: ztráta absol.	Česko-Slovensko: ztráta v %	Česko-Slovensko: v nových hranicích	Čechy, Morava a Slezsko: v bývalých hranicích	Čechy, Morava a Slezsko: ztráta absol.	Čechy, Morava a Slezsko: ztráta v %	Čechy, Morava a Slezsko: v nových hranicích absol.	Čechy, Morava a Slezsko: v nových hranicích v % sl. 5
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	ha	*ha*	%	*ha*	*ha*	*ha*	%	*ha*	%
Orná půda (i s chmelnicemi)	5,857.239	1,907.227	*32,6*	3,950.012	3,845.169	1,253.692	*32,6*	2,591.477	*65,6*
Louky trvalé	1,265.296	426.716	*33,7*	838.580	742.309	333.856	*45,0*	408.453	*48,7*
Zahrady užitkové a obchodní	103.483	28.366	*27,4*	75.117	74.779	21.396	*28,6*	53.383	*71,1*
Vinice	26.677	15.936	*59,7*	10.741	7.938	5.292	*66,7*	2.646	*24,6*
Pastviny	1,060.882	240.281	*22,6*	820.601	316.105	121.468	*38,4*	194.637	*23,7*
Vrbovny (prutníky)	9.223	3.036	*32,9*	6.187	3.080	1.377	*44,7*	1.703	*27,5*
Lesní půda	4,584.534	1,191.717	*26,0*	3,392.817	2,353.107	997.316	*42,4*	1,355.791	*40,0*
Rybníky používané k chovu ryb	46.481	8.697	*18,7*	37.784	46.103	8.659	*18,8*	37.444	*99,1*
Ostatní vodní plochy	85.831	30.197	*35,2*	55.634	32.826	10.798	*32,9*	22.028	*39,6*
Parky a okrasné zahrady	36.091	10.931	*30,3*	25.160	28.749	9.127	*31,7*	19.622	*78,0*
Plocha zastavěná a plocha dvorů	193.798	62.677	*32,3*	131.121	104.659	35.827	*34,2*	68.832	*52,5*
Ostatní plochy neplodné	641.523	185.976	*29,0*	455.547	293.874	112.790	*38,4*	181.084	*39,8*
Plochy dosud nevyšetřené)*	*138.889*	*32.138*	*23,1*	*106.751*	*37.972*	*14.085*	*37,1*	*23.887*	*22,4*
Celková plošná výměra	14,049.947	4,143.895	*29,5*	9,906.052	7,886.670	2,925.683	*37,1*	4,960.987	*50,1*
Z toho: Orná půda, louky, zahrady a vinice	7,252.695	2,378.245	*32,8*	4,874.450	4,670.195	1,614.236	*34,6*	3,055.959	*62,7*

Druhy kultur	Slovensko: v bývalých hranicích	Slovensko: ztráta absol.	Slovensko: ztráta v %	Slovensko: v nových hranicích absol.	Slovensko: v nových hranicích v % sl. 5	Podk. Rus (Karp. Ukrajina): v bývalých hranicích	Podk. Rus: ztráta absol.	Podk. Rus: ztráta v %	Podk. Rus: v nových hranicích absol.	Podk. Rus: v nových hranicích v % sl. 5
1	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
	ha	*ha*	%	*ha*	%	*ha*	*ha*	%	*ha*	%
Orná půda (i s chmelnicemi)	1,769.612	576.290	*32,6*	1,193.322	*30,2*	242.458	77.245	*31,9*	165.213	*4.2*
Louky trvalé	377.542	79.229	*21,0*	298.313	*35,6*	145.445	13.631	*9,4*	131.814	*15,7*
Zahrady užitkové a obchodní	21.755	5.557	*25,5*	16.198	*21,5*	6.949	1.413	*20,3*	5.536	*7,4*
Vinice	14.038	7.298	*52,0*	6.740	*62,8*	4.701	3.346	*71,2*	1.355	*12,6*
Pastviny	575.882	100.296	*17,4*	475.586	*58,0*	168.895	18.517	*11,0*	150.378	*18,3*
Vrbovny (prutníky)	4.551	1.414	*31,1*	3.137	*50,7*	1.592	245	*15,4*	1.347	*21,8*
Lesní půda	1,644.311	174.741	*10,6*	1,469.570	*43,3*	587.116	19.660	*3,3*	567.456	*16,7*
Rybníky používané k chovu ryb	338	25	*7,4*	313	*0,8*	40	13	*32,5*	27	*0,1*
Ostatní vodní plochy	42.160	16.268	*38,6*	25.892	*46,5*	10.845	3.131	*28,9*	7.714	*13,9*
Parky a okrasné zahrady	6.764	1.584	*23,4*	5.180	*20,6*	578	220	*38,1*	358	*1,4*
Plocha zastavěná a plocha dvorů	77.609	23.245	*30,0*	54.364	*41,5*	11.530	3.605	*31,3*	7.925	*6,0*
Ostatní plochy neplodné	299.406	66.003	*22,0*	233.403	*51,2*	48.243	7.183	*14,9*	41.060	*9,0*
Plochy dosud nevyšetřené)*	*60.617*	*13.191*	*21,8*	*47.426*	*44,4*	*40.300*	*4.862*	*12,1*	*35.438*	*33,2*
Celková plošná výměra	4,894.585	1,065.141	*21,8*	3,829.444	*38,6*	1,268.692	153.071	*12,1*	1,115.621	*11,3*
Z toho: Orná půda, louky, zahrady a vinice	2,182.947	668.374	*30,6*	1,514.573	*31,1*	399.553	95.635	*23,9*	303.918	*6,2*

*) Plochy nevyšetřené známe pouze pro původní území jednotlivých zemí republiky; pro území postoupené a pro území v nových hranicích získali jsme uvedená zde data výpočtem, při němž jsme postupovali na základě předpokladu, že procento ztráty u nevyšetřené plochy se rovná procentu ztráty celkové výměry v každé jednotlivé zemi. Celostátní úhrn nevyšetřených ploch v postoupeném a zbývajícím území jsme vypočítali součtem příslušných zemských položek, při čemž celostátní procento ztráty bylo získáno výpočtem z absolutních čísel.

3. Sklizeň obilnin, luštěnin a polní i luční píce r. 1938 v původních i nových hranicích západních zemí republiky a Slovenska.

Plochy sklizně

Druh plodin a louky trvalé	Čechy, Morava a Slezsko: v bývalých hranicích	Čechy, Morava a Slezsko: ztráta absol.	Čechy, Morava a Slezsko: ztráta v %	Čechy, Morava a Slezsko: v nových hranicích	Slovensko: v bývalých hranicích	Slovensko: ztráta absol.	Slovensko: ztráta v %	Slovensko: v nových hranicích
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	ha	*ha*	%	*ha*	*ha*	*ha*	%	*ha*
1. Pšenice ozimá[1])	454.536	100.540	*22,1*	353.996	367.967	160.292	*43,6*	207.675
2. Pšenice jarní	28.387	9.777	*34,4*	18.610	7.894	3.905	*49,5*	3.989
3. Žito ozimé	753.425	260.781	*34,6*	492.644	211.688	57.128	*27,0*	154.560
4. Žito jarní	12.357	9.783	*79,2*	2.574	3.154	767	*24,3*	2.387
5. Ječmen ozimý	6.511	1.881	*28,9*	4.630	1.870	1.393	*74,5*	477
6. Ječmen jarní	362.535	109.492	*30,2*	253.043	285.502	80.602	*28,2*	204.900
7. Oves	569.193	208.524	*36,6*	360.669	165.200	25.151	*15.2*	140.049
8. Sourež	4.444	810	*18,2*	3.634	656	118	*18,0*	538
9. Kukuřice: a)	14.102	5.402	*38,3*	8.700	86.692	54.748	*63,2*	31.944
10. b)	—	—	—	—	28.059	18.679	*66,6*	9.380
11. Proso	620	175	*28,2*	445	1.357	827	*60,9*	530
12. Pohanka	754	49	*6,5*	705	886	9	*1,0*	877
13. Fazole k jídlu: a)	807	302	*37,4*	505	3.651	1.083	*29,7*	2.568
14. b)	—	—	—	—	27.231	17.976	*66,0*	9.255
15. Hrách	8.665	2.338	*27,0*	6.327	3.565	1.330	*37,3*	2.235
16. Čočka	3.893	2.016	*51,8*	1.877	708	193	*27,3*	515
17. Vikev	10.581	3.589	*33,9*	6.992	7.162	3.054	*42,6*	4.108
18. Bob koňský	2.087	456	*21,8*	1.631	804	317	*39,4*	487
19. Lupina	230	119	*51,7*	111	31	12	*38,7*	19
20. Peluška	3.260	1.052	*32,3*	2.208	43	2	*4,7*	41
21. Soja	28	17	*60,7*	11	693	539	*77,8*	154
22. Jiné luštěniny	230	95	*41,3*	135	120	79	*65,8*	41
23. Směsky na vyzrání	46.701	14.399	*30,8*	32.302	4.287	1.156	*27,0*	3.131
24. Jeteliny píce	583.582	200.844	*34,4*	382.738	190.921	56.002	*29,3*	134.919
25. Louky dočasné	20.815	15.212	*73,1*	5.603	3.376	373	*11,0*	3.003
26. Ostatní zelené krmivo	81.307	30.124	*37,0*	51.183	29.241	18.847	*64,5*	10.394
27. Louky trvalé	742.279	333.856	*45,0*	408.423	377.542	79.229	*21,0*	298.313

Zboží tržní i netržní dohromady po 1 ha

Druh plodin a louky trvalé	Čechy, Morava a Slezsko: v bývalých hranicích	Čechy, Morava a Slezsko: v postoup. území	Čechy, Morava a Slezsko: v nových hranicích	Slovensko: v bývalých hranicích	Slovensko: v postoup. území	Slovensko: v nových hranicích
1	10	11	12	13	14	15
	q	*q*	*q*	*q*	*q*	*q*
1. Pšenice ozimá[1])	*22,8*	*21,8*	*23,0*	*18,0*	*18,8*	*17,4*
2. Pšenice jarní	*19,7*	*18,9*	*20,2*	*14,1*	*14,6*	*13,6*
3. Žito ozimé	*20,2*	*19,3*	*20,6*	*15,4*	*15,5*	*15,4*
4. Žito jarní	*14,3*	*14,1*	*14,9*	*11,9*	*12,4*	*11,8*
5. Ječmen ozimý	*23,1*	*22,3*	*23,5*	*18,7*	*19,6*	*16,0*
6. Ječmen jarní	*22,8*	*21,4*	*23,4*	*16,8*	*18,4*	*16,2*
7. Oves	*20,4*	*18,8*	*21,3*	*12,3*	*15,3*	*11,7*
8. Sourež	*18,7*	*18,9*	*18,7*	*16,0*	*16,8*	*15,8*
9. Kukuřice: a)	*23,4*	*23,2*	*23,6*	*22,6*	*22,8*	*22,3*
10. b)	—	—	—	*17,8*	*18,7*	*16,0*
11. Proso	*14,2*	*12,6*	*14,9*	*11,4*	*12,1*	*10,3*
12. Pohanka	*9,8*	*12,6*	*9,6*	*10,2*	*8,6*	*10,2*
13. Fazole k jídlu: a)	*12,6*	*12,5*	*12,8*	*11,4*	*11,5*	*11,3*
14. b)	—	—	—	*3,2*	*3,1*	*3,2*
15. Hrách	*14,5*	*13,7*	*14,7*	*14,1*	*14,8*	*13,7*
16. Čočka	*6,9*	*6,6*	*7,2*	*8,6*	*7,6*	*9.0*
17. Vikev	*13,8*	*13,4*	*14,0*	*13,7*	*14,6*	*13,0*
18. Bob koňský	*18,4*	*16,9*	*18,8*	*15,7*	*14,4*	*16,6*
19. Lupina	*14,1*	*13,7*	*14,6*	*12,7*	*10,3*	*14,3*
20. Peluška	*14,7*	*13,8*	*15,1*	*12,5*	*13,5*	*12,4*
21. Soja	*13,0*	*13,2*	*12,7*	*12,3*	*12,1*	*13,0*
22. Jiné luštěniny	*13,1*	*13,4*	*12,9*	*10,6*	*9,6*	*12,5*
23. Směsky na vyzrání	*18,5*	*17,2*	*19,1*	*14,8*	*16,4*	*14,3*
24. Jeteliny píce	*51,7*	*50,9*	*52,2*	*48,2*	*45,2*	*49,5*
25. Louky dočasné	*45,1*	*44,9*	*45,5*	*44,8*	*45,7*	*44,7*
26. Ostatní zelené krmivo	*37,0*	*37,4*	*36,7*	*34,2*	*32,5*	*37,4*
27. Louky trvalé	*42,6*	*41,7*	*43,4*	*37,7*	*36,7*	*37,9*

Celkové výnosy zboží tržního i netržního dohromady

Druh plodin a louky trvalé	Čechy, Morava a Slezsko: v bývalých hranicích	Čechy, Morava a Slezsko: ztráta absol.	Čechy, Morava a Slezsko: ztráta v %	Čechy, Morava a Slezsko: v nových hranicích	Slovensko: v bývalých hranicích	Slovensko: ztráta absol.	Slovensko: ztráta v %	Slovensko: v nových hranicích
1	16	17	18	19	20	21	22	23
	q	*q*	%	*q*	*q*	*q*	%	*q*
1. Pšenice ozimá[1])	10,346.911	2,189.649	*21,2*	8,157.262	6,623.247	3,008.142	*45,4*	3,615.105
2. Pšenice jarní	560.440	184.700	*33,0*	375.740	111.289	57.027	*51,2*	54.262
3. Žito ozimé	15,193.002	5.027.690	*33,1*	10,165.312	3,259.311	885.390	*27,2*	2,373.921
4. Žito jarní	176.350	138.029	*78,3*	38.321	37.654	9.491	*25,2*	28.163
5. Ječmen ozimý	150.681	41.931	*27,8*	108.750	34.980	27.342	*78,2*	7.638
6. Ječmen jarní	8,262.350	2,346.453	*28,4*	5,915.897	4,808.589	1,482.799	*30,8*	3,325.790
7. Oves	11,598.489	3,923.766	*33,8*	7,674.723	2,028.636	385.860	*19,0*	1,642.776
8. Sourež	83.300	15.331	*18,4*	67.969	10.492	1.986	*18,9*	8.506
9. Kukuřice: a)	330.594	125.374	*37,9*	205.220	1,962.042	1,248.930	*63,7*	713.112
10. b)	—	—	—	—	498.546	348.798	*70,0*	149.748
11. Proso	8.826	2.202	*24,9*	6.624	15.508	10.047	*64,8*	5.461
12. Pohanka	7.379	618	*8,4*	6.761	9.028	77	*0,9*	8.951
13. Fazole k jídlu: a)	10.205	3.761	*36,9*	6.444	41.505	12.426	*29,9*	29.079
14. b)	—	—	—	—	86.098	56.546	*65,7*	29.552
15. Hrách	125.344	32.089	*25,6*	93.255	50.268	19.731	*39,3*	30.537
16. Čočka	26.894	13.339	*49,6*	13.555	6.096	1.459	*23,9*	4.637
17. Vikev	146.350	48.245	*33,0*	98.105	98.089	44.699	*45,6*	53.390
18. Bob koňský	38.438	7.709	*20,1*	30.729	12.632	4.562	*36,1*	8.070
19. Lupina	3.250	1.630	*50,2*	1.620	395	124	*31,4*	271
20. Peluška	47.886	14.507	*30,3*	33.379	537	27	*5,0*	510
21. Soja	364	224	*61,5*	140	8.539	6.531	*76,5*	2.008
22. Jiné luštěniny	3.008	1.272	*42,3*	1.736	1.267	755	*59,6*	512
23. Směsky na vyzrání	864.939	248.026	*28,7*	616.913	63.621	18.938	*29,8*	44.683
24. Jeteliny píce	30,193.406	10,231.231	*33,9*	19,962.175	9,209.459	2,528.764	*27,5*	6,680.695
25. Louky dočasné	937.946	683.218	*72,8*	254.728	151.236	17.030	*11,3*	134.206
26. Ostatní zelené krmivo	3,007.192	1,127.361	*37,5*	1,879.831	1,001.337	612.855	*61,2*	388.482
27. Louky trvalé	31,615.463	13,907.732	*44,0*	17,707.731	14,225.002	2,909.937	*20,5*	11,315.065

[1]) V tom špalda. — a) čistá kultura, b) v různých směsích.

4. Hospodářské zvířectvo podle stavu 1. ledna 1938.

Země	Skot		Prasata		Ovce		Kozy
	úhrnem	z toho krávy	úhrnem	z toho plemen. prasnice	úhrnem	z toho bahnice	
Česko-Slovensko:							
v bývalých hranicích	4,938.133	2,559.998	3,612.166	518.202	643.530	531.895	1,114.310
ztráta absolutně	1,544.885	797.714	1,088.178	141.123	158.156	105.568	380.669
v procentech	*31,3*	*31,2*	*30,1*	*27,2*	*24,6*	*19,7*	*34,2*
v nových hranicích	3,393.248	1,762.284	2,523.988	377.079	485.374	427.327	733.641
Čechy, Morava a Slezsko:							
v bývalých hranicích	3,520.714	1,874.401	2,750.840	341.846	49.255	35.880	971.242
ztráta absolutně	1,209.677	653.841	801.806	74.406	24.035	16.945	358.362
v procentech	*34,4*	*34,9*	*29,1*	*21,8*	*48,8*	*47,2*	*36,9*
v nových hranicích	2,311.037	1,220.560	1,949.034	267.440	25.220	18.935	612.880
Slovensko:							
v bývalých hranicích	1,185.095	573.548	787.544	157.278	484.431	400.330	116.458
ztráta absolutně	287.040	122.404	258.142	60.580	119.016	79.124	21.043
v procentech	*24,2*	*21,3*	*32,8*	*38,5*	*24,6*	*19,8*	*18,1*
v nových hranicích	898.055	451.144	529,402	96.698	365.415	321.206	95.415
Podkarpatská Rus (Karp. Ukrajina):							
v bývalých hranicích	232.324	112.049	73.782	19.078	109.844	95.685	26.610
ztráta absolutně	48.168	21.469	28.230	6.137	15.105	8.499	1.264
v procentech	*20,7*	*19,2*	*38,3*	*32,2*	*13,8*	*8,9*	*4,7*
v nových hranicích	184.156	90.580	45.552	12.941	94.739	87.186	25.346

5. Strojená hnojiva.

Druh hnojiva	Zásoba u výrobců	Výroba	Ke spotřebě dodáno	Zásoba u výrobců	Zásoba u dovozců	Dovoz	Vývoz	Zásoba u dovozců	Úhrnná spotřeba*)
	1./V. 1937	1./V. 1937—30./IV. 1938		30./IV. 1938	1./V. 1937	1./V. 1937—30./IV. 1938		30./IV. 1938	1./V. 1937 30./IV. 1938
A. Dusíkatá hnojiva									
a) dusičňanová[1])	67.274	324.862	359.215	32.921	6	101.989	—	—	461.210
b) amoniakálná[2])	123.599	874.659	850.154	148.104	—	40.003	42.430	—	847.727
B. Fosforečná hnojiva									
a) vodou rozpustná[3])	416.130	1,578.612	1,562.672	432.070	—	102	3	—	1,562.771
b) jiná[4])	234.595	1,759.888	1,827.168	167.315	—	2.221	290.267	—	1,539.122
C. Draselná hnojiva									
a) kainit	—	—	—	—	—	254.752	—	—	254.752
b) draselná sůl 40%	—	—	—	—	—	633.216	—	—	633.216
c) síran draselný	—	—	—	—	—	7.249	—	—	7.249
d) síran hořečnato-draselný	—	—	—	—	—	17.598	13	—	17.585
D. Kombinovaná hnojiva[5])	11.166	176.070	142.897	44.339	—	—	15	—	142.882
E. Organická hnojiva[6])	1.423	9.570	10.128	865	—	80.196	254	—	90.070

*) Není to spotřeba hnojiv skutečně použitých v tomto období, ale jsou v ní i menší zásoby, které jsou na skladě v detailních prodejnách nebo u zemědělců.

[1]) Ledek sodný přírodní (chilský), ledek sodný umělý (synthetický), ledek vápenatý, ½ ledku ostravského a ¼ superledku semtínského.

[2]) Síran amonný, dusičňan amonný, amonné vápno, ½ ledku ostravského, ¾ superledku semtínského, dusíkaté vápno s Granazotem a močovinou.

[3]) Superfosfát kostní (animální) a superfosfát minerální.

[4]) Thomasova moučka, citrofosfát I., II., kostní moučky a difos.

[5]) Nitrofos, citrofosfát amonný, fosamon A. F., citramfoska I., II., a hortus.

[6]) Moučka rohová, kožní, z umělého rohu a odpadky z koželužen.

6. Zvláštní odvětví zemědělské výroby v r. 1937.

(Ovocnářství, včelařství, vinařství, chmelařství a pěstování tabáku.)

	ČSR				Čechy, Morava a Slezsko					Slovensko					Podkarp. Rus (Karp. Ukrajina)				
	v bývalých hranicích	ztráta		v nových hranicích	v bývalých hranicích	ztráta		v nových hranicích		v bývalých hranicích	ztráta		v nových hranicích		v bývalých hranicích	ztráta		v nových hranicích	
		absol.	v %			absol.	v %	absol.	v%/osl.5		absol.	v %	absol.	v%/osl.5		absol.	v %	absol.	v%/osl.5
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Ovocnictví.																			
A. *Ovocné stromy a keře:*																			
Jabloně	16,876.073	5,000.233	*29,6*	11,875.840	13,965.009	4,456.282	*31,9*	9,508.727	*80,1*	2,008.962	444.846	*22,1*	1,564.116	*13,2*	902.102	99.105	*11,0*	802.997	*6,7*
Hrušně	7,711.836	2,692.634	*34,9*	5,019.202	6,432.774	2,391.859	*37,2*	4,040.915	*80,5*	1,114.347	258.482	*23,2*	855.865	*17,1*	164.715	42.293	*25,7*	122.422	*2,4*
Třešně	6,938.846	1,786.530	*25,7*	5,152.316	6,140.453	1,570.178	*26,5*	4,570.275	*88,7*	705.234	195.607	*27,7*	509.627	*9,9*	93.159	20.745	*22,3*	72.414	*1,4*
Višně	1,247.718	354.991	*28,5*	892.727	1,094.742	265.964	*24,3*	828.778	*92,9*	123.806	75.297	*60,8*	48.509	*5,4*	29.170	13.730	*47,1*	15.440	*1,7*
Švestky	16,749.864	3,554.970	*21,2*	13,194.894	13,586.930	2,797.586	*20,6*	10,789.344	*81,8*	2,520.984	617.888	*24,5*	1,903.096	*14,4*	641.950	139.496	*21,7*	502.454	*3,8*
Slívy	4,563.693	1,393.003	*30,5*	3,170.690	2,398.523	775.484	*32,3*	1,623.039	*51,2*	1,729.702	489.914	*28,3*	1,239.788	*39,1*	435.468	127.605	*29,3*	307.863	*9,7*
Meruňky	1,417.631	650.732	*45,9*	766.899	837.157	294.289	*35,2*	542.868	*70,8*	550.258	339.753	*61,7*	210.505	*27,4*	30.216	16.690	*55,2*	13.526	*1,8*
Broskve	435.171	191.024	*43,9*	244.147	227.663	87.595	*38,5*	140.068	*57,4*	185.751	95.097	*51,2*	90.654	*37,1*	21.757	8.332	*38,3*	13.425	*5,5*
Vlašské ořechy	1,388.253	420.685	*30,3*	967.568	739.844	185.967	*25,1*	553.877	*57,2*	531.908	200.024	*37,6*	331.884	*34,3*	116.501	34.694	*29,8*	81.807	*8,5*
Úhrn ovocných stromů	57,329.085	16,044.802	*28,0*	41,284.283	45,423.095	12,825.204	*28,2*	32,597.891	*78,9*	9,470.952	2,716.908	*28,7*	6,754.044	*16,4*	2,435.038	502.690	*20,6*	1,932.348	*4,7*
Angrešt	4,673.551	1,941.918	*41,6*	2,731.633	4,250.287	1,778.053	*41,8*	2,472.234	*90,5*	395.863	154.234	*39,0*	241.629	*8,8*	27.401	9.631	*35,1*	17,770	*0,7*
Rybíz	9,485.479	3,198.438	*33,7*	6,287.041	7,769.797	2,435.894	*31,4*	5,333.903	*84,8*	1,587.104	700.750	*44,2*	886.354	*14,1*	128.578	61.794	*48,1*	66.784	*1,1*
Úhrn ovocných keřů	14,159.030	5,140.356	*36,3*	9,018.674	12,020.084	4,213.947	*35,1*	7,806.137	*86,5*	1,982.967	854.984	*43,1*	1,127.983	*12,5*	155.979	71.425	*45,8*	84.554	*1,0*
B. *Sklizeň ovoce:*																			
Jablka . . . q	1,592.201	449.837	*28,3*	1,142.364	1,200.886	382.126	*31,8*	818.760	*71,7*	247.134	53.163	*21,5*	193.971	*17,0*	144.181	14.548	*10,1*	129.633	*11,3*
Hrušky . . . q	656.462	228.918	*34,9*	427,544	523.290	196.544	*37,6*	326.746	*76,4*	112.482	26.697	*23,7*	85.785	*20,1*	20.690	5.677	*27,4*	15.013	*3,5*
Třešně . . . q	518.071	119.669	*23,1*	398.402	445.892	99.197	*22,2*	346.695	*87,0*	62.675	18.370	*29,3*	44.305	*11,1*	9.504	2.102	*22,1*	7.402	*1,9*
Višně . . . q	49 948	12.769	*25,6*	37.179	43.054	8.590	*20,0*	34.464	*92,7*	5.348	3.440	*64,3*	1.908	*5,1*	1.546	739	*47,8*	807	*2,2*
Švestky . . . q	989.100	208.795	*21,1*	780.305	656.375	128.324	*19,6*	528.051	*67,7*	267.902	66.426	*24,8*	201.476	*25,8*	64.823	14.045	*21,7*	50.778	*6,5*
Slívy . . . q	344.618	101.150	*29,4*	243.468	126.842	37.913	*29,9*	88.929	*36,5*	177.342	51.781	*29,2*	125.561	*51,6*	40.434	11.456	*28,3*	28.978	*11,9*
Meruňky . . . q	60.419	30.699	*50,8*	29.720	35.857	15.694	*43,8*	20.163	*67,8*	22.758	14.035	*61,7*	8.723	*29,4*	1.804	970	*53,8*	834	*2,8*
Broskve . . . q	15.691	7.486	*47,7*	8.205	7.575	3.075	*40,6*	4.500	*54,8*	7.157	4.071	*56,9*	3.086	*37,6*	959	340	*35,5*	619	*7,6*
Vlašské ořechy . . . q	123.152	36.578	*29,7*	86.574	57.870	12.888	*22,3*	44.982	*52,0*	51.619	19.693	*38,2*	31.926	*36,9*	13.663	3.997	*29,3*	9.666	*11,1*
Angrešt . . . q	84.374	36.686	*43,5*	47.688	77.541	33.909	*43,7*	43.632	*91,5*	6.366	2.614	*41,1*	3.752	*7,9*	467	163	*34,9*	304	*0,6*
Rybíz . . . q	180.396	60.306	*33,4*	120.090	149.512	46.811	*31,3*	102.701	*85,5*	28.492	12.473	*43,8*	16.019	*13,3*	2.392	1.022	*42,7*	1.370	*1,2*
Úhrnem . . q	4,614.432	1,292.893	*28,0*	3,321.539	3,324.694	965.071	*29,0*	2,359.623	*71,0*	989.275	272.763	*27,6*	716.512	*21,6*	300.463	55.059	*18,3*	245.404	*7,4*
Včelařství.																			
Počet včelařů na podzim 1937	132.861	42.629	*32,1*	90.232	102.103	34.632	*33,9*	67.471	*74,8*	26.804	6.881	*25,7*	19.923	*22,1*	3.954	1.116	*28,2*	2.838	*3,1*
Počet včelstev na podzim 1937	868.613	282.624	*32,5*	585.989	614.756	208.200	*33,9*	406.556	*69,4*	224.899	66.312	*29,5*	158.587	*27,1*	28.958	8.112	*28,0*	20.846	*3,5*
Výtěžek medu . . . kg	4,528.745	1,339.554	*29,6*	3,189.191	2,939.068	834.660	*28,4*	2,104.408	*66,0*	1,406.970	457.238	*32,5*	949.732	*29,8*	182.707	47.656	*26,1*	135.051	*4,2*
Výtěžek vosku . . . kg	189.616	57.721	*30,4*	131.895	117.038	37.768	*32,3*	79.270	*60,1*	62.801	17.095	*27,2*	45.706	*34,7*	9.777	2.858	*29,2*	6.919	*5,2*
Vinařství.																			
Počet obcí, kde se vinná réva pěstuje	1.287	587	*45,6*	700	392	156	*39,8*	236	*33,7*	798	396	*49,6*	402	*57,4*	97	35	*36,1*	62	*8,9*
Počet pěstitelů	73.206	38.209	*52,2*	34.997	23.109	10.472	*45,3*	12.637	*36,1*	41.954	22.922	*54,6*	19.032	*54,4*	8.143	4.815	*59,1*	3.328	*9,5*
Plocha vinic . . . ha	26.009,95	15.606,42	*60,0*	10.403,53	7.341,97	4.923,78	*67,1*	2.418,19	*23,2*	14.069,42	7.391,35	*52,5*	6.678,07	*64,2*	4.598,56	3.291,29	*71,6*	1.307,27	*12,6*
Sklizeň hroznů . . . q	1,006.385,65	568.314,95	*56,5*	438.070,70	212.669,40	152.640,39	*71,8*	60.029,01	*13,7*	585.095,50	261.023,01	*44,6*	324.072,49	*74,0*	208.620,75	154.651,55	*74,1*	53.969,20	*12,3*
Výnos vína . . . hl	545.204,02	304.865,12	*55,9*	240.338,90	116.993,54	85.937,19	*73,5*	31.056,35	*12,9*	314.736,79	133.263,98	*42,3*	181.472,81	*75,5*	113.473,69	85.663,95	*75,5*	27.809,74	*11,6*
Chmelařství.																			
Počet chmelařských obcí	782	460	*58,8*	322	775	456	*58,8*	319	*99,1*	7	4	*57,1*	3	*0,9*	—	—	—	—	—
Počet pěstitelů	16.565	10.616	*64,1*	5.949	16.547	10.604	*64,1*	5.943	*99,9*	18	12	*66,7*	6	*0,1*	—	—	—	—	—
Plocha chmelnic . . . ha	11.549,84	7.280,19	*63,0*	4.269,65	11.533,82	7.268,50	*63,0*	4.265,32	*99,9*	16,02	11,69	*73,0*	4,33	*0,1*	—	—	—	—	—
z toho: Žatecko	8.805,80	5.661,13	*64,3*	3.144,67	8.805,80	5.661,13	*64,3*	3.144,67	*100,0*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Roudnicko	924,32	14,69	*1,6*	909,63	924,32	14,69	*1,6*	909,63	*100,0*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dubsko	149,29	148,39	*99,4*	0,90	149,29	148,39	*99,4*	0,90	*100,0*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Úštěcko	1.430,64	1.430,64	*100,0*	—	1.430,64	1.430,64	*100,0*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tršicko	137,76	—	—	137,76	137,76	—	—	137,76	*100,0*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mimo oblast	102,03	25,34	*24,8*	76,69	86,01	13,65	*15,9*	72,36	*94,4*	16,02	11,69	*73,0*	4,33	*5,6*	—	—	—	—	—
Sklizeň chmele . *cel. centy*	243.296,64	149.971,54	*61,6*	93.325,10	243.067,46	149.802,86	*61,6*	93.264,60	*99,9*	229,18	168,68	*73,6*	60,50	*0,1*	—	—	—	—	—
Pěstování tabáku.																			
Počet obcí, kde se tabák pěstuje	484	376	*77,7*	108	—	—	—	—	—	387	308	*79,5*	79	*73,1*	97	68	*70,1*	29	*26,9*
Počet pěstitelů	4.764	3.897	*81,8*	867	—	—	—	—	—	3.378	3.088	*91,4*	290	*33,4*	1.386	809	*58,4*	577	*66,6*
Plocha osázená tabákem ha	9.670,07	8.124,29	*84,0*	1.545,78	—	—	—	—	—	6.780,06	6.069,02	*89,5*	711,04	*46,0*	2.890,01	2.055,27	*71,1*	834,74	*54,0*
Sklizeň tabáku . . . q	140.360	117.991	*84,1*	22.369	—	—	—	—	—	109.461	97.236	*88,8*	12.225	*54,7*	30.899	20.755	*67,2*	10.144	*45,3*
Nákup. hodnota tabáku Kč	65,027.637	52,861.693	*81,3*	12,165.944	—	—	—	—	—	49,496.541	42,910.230	*86,7*	6,586.311	*54,1*	15,531.096	9,951.463	*64,1*	5,579.633	*45,9*

7. Zemědělský průmysl.

(Pokračování 1.)

1	ČSR				Čechy, Morava a Slezsko					Slovensko					Podk. Rus (Karp. Ukrajina)				
	v bývalých hranicích	ztráta		v nových hranicích	v bývalých hranicích	ztráta		v nových hranicích		v bývalých hranicích	ztráta		v nových hranicích		v bývalých hranicích	ztráta		v nových hranicích	
		absol.	v %			absol.	v %	absol.	v % sl. 5		absol.	v %	absol.	v % sl. 5		absol.	v %	absol.	v % sl. 5
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1. Průmysl cukrovarský 1935/36.																			
Surovárny.																			
Počet činných závodů	70	9	12,9	61	70	9	12,9	61	100,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Výrobní kapacita za 24 hod. pro zpracování cukrovky q	699.300	88.400	12,6	610.900	699.300	88.400	12,6	610.900	100,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Spotřeba cukrovky: na cukr q	17,230.380	2,097.901	12,2	15,132.479	17,230.380	2,097.901	12,2	15,132.479	100,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
na sušení q	53.579	—	—	53.579	53.579	—	—	53.579	100,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Výroba: surového cukru q	2,871.004	343.492	12,0	2,527.512	2,871.004	343.492	12,0	2,527.512	100,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
sušené cukrovky q	14.605	—	—	14.605	14.605	—	—	14.605	100,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
melasy q	404.864	52.401	12,9	352.463	404.864	52.401	12,9	352.463	100,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
řízků vyloužených q	11,900.249	1,483.749	12,5	10,416.500	11,900.249	1,483.749	12,5	10,416.500	100,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
saturačních kalů q	1,546.523	148.028	9,6	1,398.495	1,546.523	148.028	9,6	1,398.495	100,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Počet zaměstnaných osob	28.792	3.863	13,4	24.929	28.792	3.863	13,4	24.929	100,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Smíšené továrny a rafinerie.																			
Počet činných závodů	49	10	20,4	39	39	7	17,9	32	82,1	10	3	30,0	7	17,9	—	—	—	—	—
Výrobní kapacita za 24 hod.: pro zpracování cukrovky q	553.700	113.700	20,5	440.000	388.700	53.700	13,8	335.000	76,1	165.000	60.000	36,4	105.000	23,9	—	—	—	—	—
pro rafin. cukru vyjádřená sur. cukrem q	154.740	36.700	23,7	118.040	126.990	26.700	21,0	100.290	85,0	27.750	10.000	36,0	17.750	15,0	—	—	—	—	—
Spotřeba cukrovky: na cukr q	15,985.608	3,335.935	20,9	12,649.673	12,048.720	1,829.050	15,2	10,219.670	80,8	3,936.888	1,506.885	38,3	2,430.003	19,2	—	—	—	—	—
na sušení q	223.666	—	—	223.666	209.146	—	—	209.146	93,5	14.520	—	—	14.520	6,5	—	—	—	—	—
Výroba cukru v hodnotě surov. cukru q	2,856.454	608.746	21,3	2,247.708	2,153.208	338.883	15,7	1,814.325	80,7	703.246	269.863	38,4	433.383	19,3	—	—	—	—	—
Spotřeba surov. cukru pro rafinaci:																			
z vlastní výroby q	2,615.437	561.276	21,5	2,054.161	1,949.551	305.606	15,7	1,643.945	80,0	665.886	255.670	38,4	410.216	20,0	—	—	—	—	—
přikoupeného q	2,934.661	925.284	31,5	2,009.377	2,912.661	925.284	31,8	1,987.377	98,9	22.000	—	—	22.000	1,1	—	—	—	—	—
Výroba: rafinády q	4,869.473	1,312.055	26,9	3,557.418	4,266.064	1,087.783	25,5	3,178.281	89,3	603.409	224.272	37,2	379.137	10,7	—	—	—	—	—
sušené cukrovky q	61.923	—	—	61.923	58.281	—	—	58.281	94,1	3.642	—	—	3.642	5,9	—	—	—	—	—
melasy q	992.209	248.788	25,1	743.421	792.030	171.195	21,6	620.835	83,5	200.179	77.593	38,8	122.586	16,5	—	—	—	—	—
řízků vyloužených q	10,440.970	2,091.757	20,0	8,349.213	8,042.915	1,196.611	14,9	6,846.304	82,0	2,398.055	895.146	37,3	1,502.909	18,0	—	—	—	—	—
saturačních kalů q	1,230.449	259.330	21,1	971.119	897.552	117.700	13,1	779.852	80,3	332.897	141.630	42,5	191.267	19,7	—	—	—	—	—
Počet zaměstnaných osob	40.571	8.879	21,9	31.692	30.756	5.579	18,1	25.177	79,4	9.815	3.300	33,6	6.515	20,6	—	—	—	—	—
2. Průmysl sladařský 1935/36.																			
Sladovny (samostatné).																			
Počet činných závodů	60	9	15,0	51	55	9	16,4	46	90,2	5	—	—	5	9.8	—	—	—	—	—
Kapacita výroby sladu (za 8 měs). q	1,750.300	147.900	8,4	1,602.400	1,590.300	147.900	9,3	1,442.400	90,0	160.000	—	—	160.000	10,0	—	—	—	—	—
Spotřeba ječmene (nečistěného) pro výrobu sladu q	1,262.931	154.843	12,3	1,108.088	1,135.770	154.843	13,6	980.927	88,5	127.161	—	—	127.161	11,5	—	—	—	—	—
Výroba sladu q	954.604	112.596	11,8	842.008	861.752	112.596	13,1	749.156	89,0	92.852	—	—	92.852	11,0	—	—	—	—	—
Počet zaměstnaných osob	1.777	170	9,6	1.607	1.614	170	10,5	1.444	89,9	163	—	—	163	10,1	—	—	—	—	—
3. Průmysl pivovarský 1936.																			
Pivovary.																			
Počet činných závodů celkem	389	125	32,1	264	374	124	33,2	250	94,7	14	1	7,1	13	4,9	1	—	—	1	0,4
z toho spojených s výrobou sladu	314	90	28,7	224	300	89	29,7	211	94,2	13	1	7,7	12	5,4	1	—	—	1	0,4
Kapacita výroby sladu (za 8 měs.) q	2,010.655	506.600	25,2	1,504.055	1,939.655	488.600	25,2	1,451.055	96,5	65.400	18.000	27,5	47.400	3,1	5.600	—	—	5.600	0,4
Spotřeba ječmene (neč.) pro výr. sladu q	1,097.501	254.657	23,2	842.844	1,044.512	242.939	23,3	801.573	95,1	48.529	11.718	24,1	36.811	4,4	4.460	—	—	4.460	0,5
Výroba sladu q	836.462	193.901	23,2	642.561	796.397	185.158	23,3	610.639	95,0	36.841	8.143	22,1	28.698	4,5	3.224	—	—	3.224	0,5
Roční kapacita výroby piva hl	15,631.200	4,791.800	30,7	10,839.400	15,095.700	4,711.800	31,2	10,383.900	95,8	465.500	80.000	17,2	385.500	3,6	70.000	—	—	70.000	0,6
Spotřeba: sladu q	1,231.199	310.859	25,2	920.340	1,184.096	302.870	25,6	881.226	95,8	43.108	7.989	18,5	35.119	3,8	3.995	—	—	3.995	0,4
chmele q	21.639	5.047	23,3	16.592	20.907	4.927	23,6	15.980	96,3	657	120	18,3	537	3,2	75	—	—	75	0,5
Výroba piva hl	7,861.429	2,124.907	27,0	5,736.522	7,585.084	2,077 769	27,4	5,507.315	96,0	255.672	47.138	18,4	208.534	3,6	20.673	—	—	20.673	0,4
Počet zaměstnaných osob	15.553	4.847	31,2	10.706	14.859	4.687	31,5	10.172	95,0	582	160	27,5	422	3,9	112	—	—	112	1,1

7. Zemědělský průmysl.

(Pokračování 2.)

	ČSR				Čechy, Morava a Slezsko					Slovensko					Podk. Rus (Karp. Ukrajina)				
	v bývalých hranicích	ztráta		v nových hranicích	v bývalých hranicích	ztráta		v nových hranicích		v bývalých hranicích	ztráta		v nových hranicích		v bývalých hranicích	ztráta		v nových hranicích	
		absol.	v %			absol.	v %	absol.	v % sl. 5		absol.	v %	absol.	v % sl. 5		absol.	v %	absol.	v % sl. 5
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
4. Průmysl lihovarský 1934/35 (lihovary a drožďárny).																			
Lihovary zemědělské.																			
Počet činných závodů celkem	890	171	*19,2*	719	536	106	*19,8*	430	*59,8*	338	58	*17,2*	280	*38,9*	16	7	*43,7*	9	*1,3*
z toho spojených s rafinací lihu	59	24	*40,7*	35	5	4	*80,0*	1	*2,9*	49	17	*34,7*	32	*91,4*	5	3	*60,0*	2	*5,7*
Výrobní kapacita za 24 hod. v *hl* abs. lihu:																			
pro výrobu lihu	10.846	2.051	*18,9*	8.795	6.730	1.184	*17,6*	5.546	*63,1*	3.975	799	*20,1*	3.176	*36,1*	141	68	*48,2*	73	*0,8*
pro rafinaci lihu	1.487	666	*44,8*	821	122	102	*83,6*	20	*2,4*	1.244	477	*38,3*	767	*93,4*	121	87	*71,9*	34	*4,2*
Spotřeba surovin: brambory q	4,949.657	897.677	*18,1*	4,051.980	4,068.137	747.511	*18,4*	3,320.626	*81,9*	796.056	107.857	*13,5*	688.199	*17,0*	85.464	42.309	*49,5*	43.155	*1,1*
cukrovka q	2,102.557	501.648	*23,9*	1,600.909	481.057	102.855	*21,4*	378.202	*23,6*	1,612.987	393.150	*24,4*	1,219.837	*76,2*	8.513	5.643	*66,3*	2.870	*0,2*
kukuřice q	1.287	767	*59,6*	520	—	—	—	—	—	1.118	748	*66,9*	370	*71,2*	169	19	*11,2*	150	*28,8*
melasa q	24.021	3.734	*15,5*	20.287	16.964	2.542	*15,0*	14.422	*71,1*	7.057	1.192	*16,9*	5.865	*28,9*	—	—	—	—	—
Výroba lihu v *hl* abs. lihu	748.186	148.688	*19,9*	599.498	505.409	94.846	*18,8*	410.563	*68,5*	232.750	48.633	*20,9*	184.117	*30,7*	10.027	5.209	*51,9*	4.818	*0,8*
Počet zaměstnaných osob	4.156	879	*21,2*	3.277	2.271	459	*20,2*	1.812	*55,3*	1.796	371	*20,7*	1.425	*43,5*	89	49	*55,1*	40	*1,2*
Lihovary průmyslové, rafinerie lihu a drožďárny.																			
Počet činných závodů celkem	[1]) 57	[2]) 22	*38,6*	[3]) 35	[3]) 41	[2]) 16	*39,0*	[2]) 25	*71,4*	[2]) 14	5	*35,7*	[2]) 9	*25,7*	2	1	*50,0*	1	*2,9*
z toho spojených: s rafinací lihu	44	16	*36,4*	28	29	10	*34,5*	19	*67,8*	13	5	*38,5*	8	*28,6*	2	1	*50,0*	1	*3,6*
s výrobou droždí	[1]) 13	[2]) 5	*38,5*	[3]) 8	[3]) 11	[2]) 5	*45,5*	[2]) 6	*75,0*	[2]) 2	—	—	[2]) 2	*25,0*	—	—	—	—	—
Výrobní kapacita za 24 hod. v *hl* abs. lihu:																			
pro výrobu lihu	4.312	1.323	*30,7*	2.989	3.497	1.073	*30,7*	2.424	*81,1*	815	250	*30,7*	565	*18,9*	—	—	—	—	—
pro rafinaci lihu	6.609	2.034	*30,8*	4.575	5.128	1.584	*30,9*	3.544	*77,5*	1.395	400	*28,7*	995	*21,7*	86	50	*58,1*	36	*0,8*
Výrob. kap. za 24 hod. pro výr. droždí q	945	445	*47,1*	500	815	445	*54,6*	370	*74,0*	130	—	—	130	*26,0*	—	—	—	—	—
Výroba: lihu v *hl* abs. lihu	275.393	61.882	*22,5*	213.511	211.950	51.470	*24,3*	160.480	*75,2*	63.443	10.412	*16,4*	53.031	*24,8*	—	—	—	—	—
droždí q	95.508	32.845	*34,4*	62.663	79.146	32.845	*41,5*	46.301	*73,9*	16.362	—	—	16.362	*26,1*	—	—	—	—	—
Spotřeba surovin: cukrovka q	383.876	139.439	*36,3*	244.437	42.800	42.800	*100,0*	—	—	341.076	96.639	*28,3*	244.437	*100,0*	—	—	—	—	—
melasa q	522.848	137.977	*26,4*	384.871	461.423	131.930	*28,6*	329.493	*85,6*	61.425	6.047	*9,8*	55.378	*14,4*	—	—	—	—	—
cukr q	207.126	37.995	*18,3*	169.131	178.827	37.995	*21,2*	140.832	*83,3*	28.299	—	—	28.299	*16,7*	—	—	—	—	—
Počet zaměstnaných osob	2.615	622	*23,8*	1.993	2.004	528	*26,3*	1.476	*74,1*	596	86	*14,4*	510	*25,6*	15	8	*53,3*	7	*0,3*
5. Průmysl mlynářský 1936/37.																			
Počet činných mlýnů úhrnem	8.952	2.652	*29,6*	6.300	6.163	2.278	*37,0*	3.885	*61,7*	2.176	346	*15,9*	1.830	*29,0*	613	28	*4,6*	585	*9,3*
z toho: obchodních	377	168	*44,6*	209	318	138	*43,4*	180	*86,1*	53	27	*50,9*	26	*12,5*	6	3	*50,0*	3	*1,4*
námezdních	7.372	2.045	*27,7*	5.327	4.764	1.734	*36,4*	3.030	*56,9*	2.017	295	*14,6*	1.722	*32,3*	591	16	*2,7*	575	*10,8*
smíšených	1.203	439	*36,5*	764	1.081	406	*37,6*	675	*88,1*	106	24	*22,6*	82	*10,7*	16	9	*56,2*	7	*0,9*
Denní kapacita mlýnů (pšenice a žita) dohromady q	252.172	76.302	*30,3*	175.870	183.472	48.231	*26,3*	135.241	*76,9*	59.508	23.804	*40,0*	35.704	*20,3*	9.192	4.267	*46,4*	4.925	*2,8*
z toho: obchodních q	77.171	26.822	*34,8*	50.349	55.221	15.812	*28,6*	39.409	*78,3*	19.840	9.810	*49,4*	10.030	*19,9*	2.110	1.200	*56,9*	910	*1,8*
námezdních q	114.022	29.864	*26,2*	84.158	78.661	18.528	*23,6*	60.133	*71,4*	34.147	9.879	*31,7*	21.268	*25,3*	4.214	1.457	*34,6*	2.757	*3,3*
smíšených q	60.979	19.616	*32,2*	41.363	49.590	13.891	*28,0*	35.699	*86,3*	8.521	4.115	*48,3*	4.406	*10,7*	2.868	1.610	*56,1*	1.258	*3,0*
Zpracované množství pšenice úhrnem q	13,612.244	4,485.424	*33,0*	9,126.820	8,274.320	1,866.940	*22,6*	6,407.380	*70,2*	4,993.236	2,446.424	*49,0*	2,546.812	*27,9*	344.688	172.060	*49,9*	172.628	*1,9*
z toho ve mlýnech: obchodních q	7,696.474	2,769.570	*36,0*	4,926.904	4,212.763	1,069.818	*25,4*	3,142.945	*63,8*	3,373.937	1,650.298	*48,9*	1,723.639	*35,0*	109.774	49.454	*45,1*	60.320	*1,2*
námezdních q	3,194.153	869.904	*27,2*	2,324.249	2,031.396	366.381	*18,0*	1,665.015	*71,6*	1,087.489	453.843	*41,7*	633.646	*27,3*	75.268	49.680	*66,0*	25.588	*1,1*
smíšených q	2,721.617	845.950	*31,1*	1,875.667	2,030.161	430.741	*21,2*	1,599.420	*85,3*	531.810	342.283	*64,4*	189.527	*10,1*	159.646	72.926	*45,7*	86.720	*4,6*
Zpracované množství žita úhrnem q	10,903.090	3,629.956	*33,3*	7,273.134	9,235.832	3,074.596	*33,3*	6,161.236	*84,7*	1,550.709	503.498	*32,5*	1,047.211	*14,4*	116.549	51.862	*44,5*	64.687	*0,9*
z toho ve mlýnech: obchodních q	3,307.964	1,160.982	*35,1*	2,146.982	2,961.502	1,035.699	*35,0*	1,925.803	*89,7*	334.182	121.873	*36,5*	212.309	*9,9*	12.280	3.410	*27,8*	8.870	*0,4*
námezdních q	4,314.931	1,262.459	*29,3*	3,052.472	3,379.642	1,010.477	*29,9*	2,369.165	*77,6*	882.550	234.803	*26,6*	647.747	*21,2*	52.739	17.179	*32,6*	35.560	*1,2*
smíšených q	3,280.195	1,206 515	*36,8*	2,073.680	2,894.688	1,028.420	*35,5*	1,866.268	*90,0*	333.977	146.822	*44,0*	187.155	*9,0*	51.530	31.273	*60,7*	20.257	*1,0*
Zpracované množství kukuřice úhrnem q	349.664	125.194	*35,8*	224.470	117.497	56.585	*48,2*	60.912	*27,1*	95.290	53.379	*56,0*	41.911	*18,7*	136.877	15.230	*11,1*	121.647	*54,2*
Počet zaměstnaných osob	24.288	7.657	*31,5*	16.631	16.685	5.279	*31,6*	11.406	*68,6*	6.446	2.117	*32,8*	4.329	*26,0*	1.157	261	*22,6*	896	*5,4*

[1]) — [3]) V tom pouhé drožďárny (t. j, závody bez výroby lihu): [1]) 3, [2]) 1, [3]) 2.

7. Zemědělský průmysl.

(Pokračování 3.)

	ČSR				Čechy, Morava a Slezsko					Slovensko					Podk. Rus (Karp. Ukrajina)				
	v bývalých hranicích	ztráta		v nových hranicích	v bývalých hranicích	ztráta		v nových hranicích		v bývalých hranicích	ztráta		v nových hranicích		v bývalých hranicích	ztráta		v nových hranicích	
		absol.	v %			absol.	v %	absol.	v % sl. 5		absol.	v %	absol.	v % sl. 5		absol.	v %	absol.	v % sl. 5
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
6. Průmysl sušárenský 1935—36 (sušárny čekanky a sušárny bramborů).																			
Sušárny čekanky a cukrovky.																			
Počet činných závodů	57	2	*3,5*	55	55	—	—	55	*100,0*	2	2	*100,0*	—	—	—	—	—	—	—
Výrobní kapacita za 24 hod. sušeného zboží q	6.425	600	*9,3*	5.825	5.825	—	—	5.825	*100,0*	600	600	*100,0*	—	—	—	—	—	—	—
Spotřeba surovin: čekanka q	543.694	82.274	*15,1*	461.420	461.420	—	—	461.420	*100,0*	82.274	82.274	*100,0*	—	—	—	—	—	—	—
cukrovka q	97.946	—	—	97.946	97.946	—	—	97.946	*100,0*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Výroba: sušené čekanky q	147.096	25.126	*17,1*	121.970	121.970	—	—	121.970	*100,0*	25.126	25.126	*100,0*	—	—	—	—	—	—	—
sušené cukrovky q	25.810	—	—	25.810	25.810	—	—	25.810	*100,0*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Počet zaměstnaných osob	1.113	95	*8,5*	1.018	1.018	—	—	1.018	*100,0*	95	95	*100,0*	—	—	—	—	—	—	—
Sušárny bramborů.																			
Počet činných závodů	7	4	*57,1*	3	7	4	*57,1*	3	*100,0*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Výrobní kapacita za 24 hod. pro zpracování bramborů q	1.370	990	*72,3*	380	1.370	990	*72,3*	380	*100,0*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Zpracované brambory q	56.177	50.977	*90,7*	5.200	56.177	50.977	*90,7*	5.200	*100,0*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Výroba sušeného zboží:																			
bramborové řízky a koláčky q	49	49	*100,0*	—	49	49	*100,0*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
vločky q	12.964	11.890	*91,7*	1.074	12.964	11.890	*91,7*	1.074	*100,0*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
mouka z řízků a koláčků q	120	—	—	120	120	—	—	120	*100,0*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
válcová (patentní) mouka q	807	807	*100,0*	—	807	807	*100,0*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Počet zaměstnaných osob	74	50	*67,6*	24	74	50	*67,6*	24	*100,0*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7. Průmysl škrobařský 1935—36.																			
Počet činných škrobáren:																			
na škrob bramborový	72	4	*5,6*	68	68	4	*5,9*	64	*94,1*	4	—	—	4	*5,9*	—	—	—	—	—
na škrob obilný	9	3	*33,3*	6	7	2	*28,6*	5	*83,3*	2	1	*50,0*	1	*16,7*	—	—	—	—	—
úhrnem	81	7	*8,6*	74	75	6	*8,0*	69	*93,2*	6	1	*16,7*	5	*6,8*	—	—	—	—	—
z toho spojených s výrobou:																			
dextrinu	11	2	*18,2*	9	7	1	*14,3*	6	*66,7*	4	1	*25,0*	3	*33,3*	—	—	—	—	—
škrobového cukru	16	2	*12,5*	14	14	2	*14,3*	12	*85,7*	2	—	—	2	*14,3*	—	—	—	—	—
Výrobní kapacita za 24 hod. vyjádřena:																			
spotřebou bramborů (nebo obilnin) q	22.069	2.928	*13,3*	19.141	18.429	2.788	*15,1*	15.641	*81,7*	3.640	140	*3,8*	3.500	*18,3*	—	—	—	—	—
výrobou dextrinu q	527	90	*17,1*	437	373	40	*10,7*	333	*76,2*	154	50	*32,5*	104	*23,8*	—	—	—	—	—
výrobou škrobového cukru q	1.410	260	*18,4*	1.150	1.110	260	*23,4*	850	*73,9*	300	—	—	300	*26,1*	—	—	—	—	—
Spotřeba bramborů a obilnin q	946.291	173.556	*18,3*	772.735	661.605	158.707	*24,0*	502.898	*65,1*	284.686	14.849	*5,2*	269.837	*34,9*	—	—	—	—	—
Výroba:																			
škrobu (v hodnotě suchého škrobu) q	239.887	46.315	*19,3*	193.572	141.563	37.442	*26,4*	104.121	*53,8*	98.324	8.873	*9,0*	89.451	*46,2*	—	—	—	—	—
dextrinu q	23.574	7.133	*30,3*	16.441	19.144	4.724	*24,7*	14.420	*87,7*	4.430	2.409	*54,4*	2.021	*12,3*	—	—	—	—	—
škrobového cukru q	83.348	14.703	*17,6*	68.645	55.706	14.703	*26,4*	41.003	*59,7*	27.642	—	—	27.642	*40,3*	—	—	—	—	—
Počet zaměstnaných osob	1.476	190	*12,9*	1.286	1.138	149	*13,1*	989	*76,9*	338	41	*12,1*	297	*23,1*	—	—	—	—	—

8. Průmysl mléčný v r. 1936.

	ČSR				Čechy, Morava a Slezsko					Slovensko					Podk. Rus (Karp. Ukrajina)				
	v bývalých hranicích	ztráta		v nových hranicích	v bývalých hranicích	ztráta		v nových hranicích		v bývalých hranicích	ztráta		v nových hranicích		v bývalých hranicích	ztráta		v nových hranicích	
		absol.	v %			absol.	v %	absol.	v % sl. 5		absol.	v %	absol.	v % sl. 5		absol.	v %	absol.	v % sl. 5
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Spotřební mlékárny.																			
Počet činných závodů	245	70	*28,6*	175	200	60	*30,0*	140	*80,0*	43	9	*20,9*	34	*19,4*	2	1	*50,0*	1	*0,6*
Kapacita v příjmu mléka za 24 hod. . *hl*	18.844	3.363	*17,8*	15.481	16.896	3.093	*18,3*	13.803	*89,2*	1.913	240	*12,5*	1.673	*10,8*	35	30	*85,7*	5	*0,0*
Příjem mléka . *hl*	3,264.692	478.332	*14,7*	2,786.360	2,962.849	439.310	*14,8*	2,523.539	*90,6*	297.888	35.567	*11,9*	262.321	*9,4*	3.955	3.455	*87,4*	500	*0,0*
Odbyt mléka . *hl*	2,188.805	297.920	*13,6*	1,890.885	1,968.485	268.866	*13,7*	1,699.619	*89,9*	218.115	27.249	*12,5*	190.866	*10,1*	2.205	1.805	*81,9*	400	*0,0*
Výroba: másla . *q*	27.210	5.089	*18,7*	22.121	24.997	4.821	*19,3*	20.176	*91,2*	2.185	242	*11,1*	1.943	*8,8*	28	26	*92,9*	2	*0,0*
tvarohu . *q*	47.641	7.558	*15,9*	40.083	43.967	7.181	*16,3*	36.786	*91,8*	3.590	298	*8,3*	3.292	*8,2*	84	79	*94,0*	5	*0,0*
sýrů . *q*	12.981	835	*6,4*	12.146	12.552	806	*6,4*	11.746	*96,7*	429	29	*6,8*	400	*3,3*	—	—	—	—	—
tvarůžků . *q*	521	—	—	521	521	—	—	521	*100,0*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Počet zaměstnaných osob	3.413	486	*14,2*	2.927	3.067	434	*14,2*	2.633	*90,0*	334	43	*12,9*	291	*9,9*	12	9	*75,0*	3	*0,1*
Máslárny.																			
Počet činných závodů	380	150	*39,5*	230	318	136	*42,8*	182	*79,1*	54	14	*25,9*	40	*17,4*	8	—	—	8	*3,5*
Kapacita v příjmu mléka za 24 hod . *hl*	17.944	9.466	*52,8*	8.478	16.971	9.274	*54,6*	7.697	*90,8*	888	192	*21,6*	696	*8,2*	85	—	—	85	*1,0*
Příjem mléka . *hl*	3,070.264	1,641.991	*53,5*	1,428.273	2,953.400	1,618.207	*54,8*	1,335.193	*93,5*	106.008	23.784	*22,4*	82.224	*5,7*	10.856	—	—	10.856	*0,8*
Odbyt mléka . *hl*	375.759	215.940	*57,5*	159.819	362.644	209.961	*57,9*	152.683	*95,5*	12.736	5.979	*46,9*	6.757	*4,2*	379	—	—	379	*0,3*
Výroba: másla . *q*	110.324	59.227	*53,7*	51.097	106.071	58.237	*54,9*	47.834	*93,6*	3.849	990	*25,7*	2.859	*5,6*	404	—	—	404	*0,8*
tvarohu . *q*	126.337	68.286	*54,1*	58.051	122.950	67.697	*55,1*	55.253	*95,2*	2.979	589	*19,8*	2.390	*4,1*	408	—	—	408	*0,7*
sýrů . *q*	15.864	5.650	*35,6*	10.214	15.382	5.615	*36,5*	9.767	*95,6*	374	35	*9,4*	339	*3,3*	108	—	—	108	*1,1*
tvarůžků . *q*	4.601	186	*4,0*	4.415	4.601	186	*4,0*	4.415	*100,0*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
brynzy . *q*	15	—	—	15	—	—	—	—	—	15	—	—	15	*100,0*	—	—	—	—	—
Počet zaměstnaných osob	2.171	918	*42,3*	1.253	1.964	882	*44,9*	1.082	*86,3*	181	36	*19,9*	145	*11,6*	26	—	—	26	*2,1*
Sýrárny.																			
Počet činných závodů	47	19	*40,4*	28	26	13	*50,0*	13	*46,4*	17	5	*29,4*	12	*42,9*	4	1	*25,0*	3	*10,7*
Kapacita ve výrobě sýrů za 24 hod. . *q*	149	64	*43,0*	85	112	53	*47,3*	59	*69,4*	31	7	*22,6*	24	*28,2*	6	4	*66,7*	2	*2,4*
Příjem mléka . *hl*	96.596	34.294	*35,5*	62.302	54.113	23.606	*43,6*	30.507	*49,0*	40.301	10.688	*26,5*	29.613	*47,5*	2.182	—	—	2.182	*3,5*
Odbyt mléka . *hl*	3.515	2.427	*69,0*	1.088	2.931	2.420	*82,6*	511	*47,0*	538	7	*1,3*	531	*48,8*	46	—	—	46	*4,2*
Výroba: másla . *q*	403	193	*47,9*	210	338	160	*47,3*	178	*84,8*	65	33	*50,8*	32	*15,2*	—	—	—	—	—
tvarohu . *q*	117	41	*35,0*	76	41	9	*22,0*	32	*42,1*	76	32	*42,1*	44	*57,9*	—	—	—	—	—
sýrů . *q*	17.687	5.481	*31,0*	12.206	13.091	4.475	*34,2*	8.616	*70,6*	4.336	970	*22,4*	3.366	*27,6*	260	36	*13,8*	224	*1,8*
brynzy . *q*	839	—	—	839	—	—	—	—	—	839	—	—	839	*100,0*	—	—	—	—	—
Počet zaměstnaných osob	329	153	*46,5*	176	239	136	*56,9*	103	*58,5*	78	16	*20,5*	62	*35,2*	12	1	*8,3*	11	*6,3*
Tvarůžkárny.																			
Počet činných závodů	83	34	*41,0*	49	83	34	*41,0*	49	*100,0*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kapacita ve výrobě tvarůžků za 24 h. . *q*	353	102	*28,9*	251	353	102	*28,9*	251	*100,0*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Výroba tvarůžků . *q*	37.356	8.242	*22,1*	19.114	37.356	8.242	*22,1*	29.114	*100,0*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Počet zaměstnaných osob	529	149	*28,2*	380	529	149	*28,2*	380	*100,0*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brynzárny.																			
Počet činných závodů	46	7	*15,2*	39	—	—	—	—	—	46	7	*15,2*	39	*100,0*	—	—	—	—	—
Kapacita ve výrobě brynzy za 24 hod. . *q*	370	60	*16,2*	310	—	—	—	—	—	370	60	*16,2*	310	*100,0*	—	—	—	—	—
Výroba: brynzy . *q*	15.717	2.946	*18,7*	12.771	—	—	—	—	—	15.717	2.946	*18,7*	12.771	*100,0*	—	—	—	—	—
másla . *q*	313	—	—	313	—	—	—	—	—	313	—	—	313	*100,0*	—	—	—	—	—
tvarohu . *q*	171	—	—	171	—	—	—	—	—	171	—	—	171	*100,0*	—	—	—	—	—
sýrů . *q*	4.202	—	—	4.202	—	—	—	—	—	4.202	—	—	4.202	*100,0*	—	—	—	—	—
Počet zaměstnaných osob	290	33	*11,4*	257	—	—	—	—	—	290	33	*11,4*	257	*100,0*	—	—	—	—	—

8. Změny nastalé v československém průmyslu v důsledku územních záborů.

a) Data pro výrobní odvětví za celý stát.

Výrobní odvětví	Stav v bývalých hranicích	Ztráta absolutně	Ztráta v %	Stav v nových hranicích
Průmysl kamenů a zemin. (Podle dat za r. 1934.)				
1. **Dobývání kamene** (též jeho zpracování v lomech):				
Počet závodů	926	336	36,3	590
Odbyt v 1000 Kč	188,654	65,957	35,0	122,697
Zaměstnanci celkem	21.332	7.333	34,4	13.999
z toho: dělníci (ÚSP)	20.735	7.093	34,2	13.642
úředníci (VPÚ)	597	240	40,2	357
2. **Zpracování kamene** v dílnách kamenických nebo sochařských mimo lom:				
Počet závodů	164	70	42,7	94
Odbyt v 1000 Kč	45,463	24,309	53,5	21,154
Zaměstnanci celkem	2.299	1.321	57,5	978
z toho: dělníci (ÚSP)	2.183	1.255	57,5	928
úředníci (VPÚ)	116	66	56,9	50
3. **Výroba zboží z přírodní břidlice:**				
Počet závodů	13	13	100,0	—
Odbyt v 1000 Kč	2,887	2,887	100,0	—
Zaměstnanci celkem	147	147	100,0	—
z toho: dělníci (ÚSP)	138	138	100,0	—
úředníci (VPÚ)	9	9	100,0	—
4. **Výroba vápna:**				
Počet závodů	130	45	34,6	85
Odbyt v 1000 Kč	64.331	18,463	28,7	45,868
Zaměstnanci celkem	1.851	589	31,8	1.262
z toho: dělníci (ÚSP)	1.719	535	31,1	1.184
úředníci (VPÚ)	132	54	40,9	78
5. **Výroba cementu:**				
Počet závodů	14	4	28,6	10
Odbyt v 1000 Kč	108,913	25,904	23,8	83,009
Zaměstnanci celkem	1.976	518	26,2	1.458
z toho: dělníci (ÚSP)	1.727	457	26,5	1.270
úředníci (VPÚ)	249	61	24,5	188
6. **Výroba pálené sádry a páleného magnesitu:**				
Počet závodů	5	2	40,0	3
Odbyt v 1000 Kč	20,367	11,466	56,3	8,901
Zaměstnanci celkem	304	115	37,8	189
z toho: dělníci (ÚSP)	271	99	36,5	172
úředníci (VPÚ)	33	16	48,5	17
7. **Výroba cementového zboží:**				
Počet závodů	342	129	37,7	213
Odbyt v 1000 Kč	32,138	8,447	26,3	23,691
Zaměstnanci celkem	1.877	562	29,9	1.315
z toho: dělníci (ÚSP)	1.770	529	29,9	1,241
úředníci (VPÚ)	107	33	30,8	74
8. **Výroba vápnopískových, struskových a škvárových cihel:**				
Počet závodů	24	8	33,3	16
Odbyt v 1000 Kč	6,395	211	3,3	6,184
Zaměstnanci celkem	255	26	10,2	229
z toho: dělníci (ÚSP)	235	25	10,6	210
úředníci (VPÚ)	20	1	5,0	19
9. **Výroba zboží z umělého kamene** (též isolace) a směsí k jeho výrobě:				
Počet závodů	198	92	46,5	106
Odbyt v 1000 Kč	20,978	6,255	29,8	14,723
Zaměstnanci celkem	1.141	363	31,8	778
z toho: dělníci (ÚSP)	1.084	335	30,9	749
úředníci (VPÚ)	57	28	49,1	29
10. **Výroba osinkocementového zboží:**				
Počet závodů	10	1	10,0	9
Odbyt v 1000 Kč	40,217	13,349	33,2	26,868
Zaměstnanci celkem	719	160	22,3	559
z toho: dělníci (ÚSP)	643	125	19,4	518
úředníci (VPÚ)	76	35	46,1	41
11. **Výroba sádrového zboží:**				
Počet závodů	5	2	40,0	3
Odbyt v 1000 Kč	383	76	19,8	307
Zaměstnanci celkem	37	12	32,4	25
z toho: dělníci (ÚSP)	28	9	32,1	19
úředníci (VPÚ)	9	3	33,3	6
12. **Dobývání zemin úhrnem:**				
Počet závodů	272	139	51,1	133
Odbyt v 1000 Kč	95,359	73,487	77,1	21,872
Zaměstnanci celkem	4.960	2.646	53,3	2.314
z toho: dělníci (ÚSP)	4.644	2.427	52,3	2.217
úředníci (VPÚ)	316	219	69,3	97

Výrobní odvětví	Stav v bývalých hranicích	Ztráta absolutně	Ztráta v %	Stav v nových hranicích
13. **Výroba cihlářského zboží:**				
Počet závodů	1.314	361	27,5	953
Odbyt v 1000 Kč	225,646	57,131	25,3	168,515
Zaměstnanci celkem	26.081	6.961	26,7	19.120
z toho: dělníci (ÚSP)	25.013	6.666	26,7	18.347
úředníci (VPÚ)	1.068	295	27,6	773
14. **Výroba hrnčířského zboží a ozdobné keramiky:**				
Počet závodů	77	24	31,2	53
Odbyt v 1000 Kč	9,690	4,146	42,8	5,544
Zaměstnanci celkem	748	335	44,8	413
z toho: dělníci (ÚSP)	687	294	42,8	393
úředníci (VPÚ)	61	41	67,2	20
15. **Výroba kachlů a kamen:**				
Počet závodů	52	18	34,6	34
Odbyt v 1000 Kč	11,961	2.508	21,0	9,453
Zaměstnanci celkem	1.025	211	20,6	814
z toho: dělníci (ÚSP)	954	190	19,9	764
úředníci (VPÚ)	71	21	29,6	50
16. **Výroba ohnivzdorného zboží** (též magnesitového):				
Počet závodů	42	21	50,0	21
Odbyt v 1000 Kč	45,075	19,219	42,6	25,856
Zaměstnanci celkem	1.638	672	41,0	966
z toho: dělníci (ÚSP)	1.464	582	39,8	882
úředníci (VPÚ)	174	90	51,7	84
17. **Výroba staviva kameninového a pórovinového** (též výroba průmyslových nádob):				
Počet závodů	24	10	41,7	14
Odbyt v 1000 Kč	56,753	5,632	9,9	51,121
Zaměstnanci celkem	2.952	277	9,4	2.675
z toho: dělníci (ÚSP)	2.732	242	8,9	2.490
úředníci (VPÚ)	220	35	15,9	185
18. **Výroba užitkových předmětů pórovinových, zdravotnické keramiky a porculánového zboží:**				
Počet závodů	67	59	88,1	8
Odbyt v 1000 Kč	183,607	177,326	96,6	6,281
Zaměstnanci celkem	11.589	11.257	97,1	332
z toho: dělníci (ÚSP)	10.542	10.245	97,2	297
úředníci (VPÚ)	1.047	1.012	96,7	35
Průmysl sklářský. (Podle dat za r. 1935.)				
1. **Výroba plochého skla** (huti):				
Počet závodů	12	12	100,0	—
Odbyt v 1000 Kč	142,099	142,099	100,0	—
Zaměstnanci celkem	3.422	3.422	100,0	—
z toho: dělníci (ÚSP)	2.965	2.965	100,0	—
úředníci (VPÚ)	457	457	100,0	—
2. **Zušlechtění plochého skla** (koupeného):				
Počet závodů	58	20	34,5	38
Odbyt v 1000 Kč	32,557	11,560	35,5	20,997
Zaměstnanci celkem	760	332	43,7	428
z toho: dělníci (ÚSP)	657	309	47,0	348
úředníci (VPÚ)	103	23	22,3	80
3. **Výroba dutého a lisovaného skla** (huti):				
Počet závodů	59	35	59,3	24
Odbyt v 1000 Kč	257,556	160,554	62,3	97,002
Zaměstnanci celkem	13.827	6.870	49,7	6.957
z toho: dělníci (ÚSP)	12.938	6.318	48,8	6.620
úředníci (VPÚ)	889	552	62,1	337
4. **Zušlechtění skla dutého a lisovaného skla koupeného:**				
Počet závodů	239	214	89,5	25
Odbyt v 1000 Kč	82,423	71,744	87,0	10,679
Odměny za zušlechtění v 1000 Kč	1,012	558	55,1	454
Zaměstnanci celkem	2.276	1.772	77,9	504
z toho: dělníci (ÚSP)	1.936	1.478	76,3	458
úředníci (VPÚ)	340	294	86,5	46
5. **Výroba lustrů, osvětlovacích těles a j.:**				
Počet závodů	33	30	90,9	3
Odbyt v 1000 Kč	13,587	11,947	87,9	1,640
Zaměstnanci celkem	462	358	77,5	104
z toho: dělníci (ÚSP)	383	290	75,7	93
úředníci (VPÚ)	79	68	86,1	11

Výrobní odvětví	Stav v bývalých hranicích	Ztráta absolutně	Ztráta v %	Stav v nových hranicích
6. Výroba surového skla jabloneckého a komposičního:				
Počet závodů	38	35	92,1	3
Odbyt v 1000 Kč	36,530	33,945	92,9	2,585
Zaměstnanci celkem	1.245	1.178	94,6	67
z toho: dělníci (ÚSP)	1.167	1.101	94,3	66
úředníci (VPÚ)	78	77	98,7	1
7. Výroba skleněné bižuterie (pouze ve velkých závodech):				
Počet závodů	207	160	77,3	47
Odbyt v 1000 Kč	90,861	63,283	69,6	27,578
Zaměstnanci celkem	3.750	2.598	69,3	1.152
z toho: dělníci (ÚSP)	3.548	2.439	68,7	1.109
úředníci (VPÚ)	202	159	78,7	43
Průmysl kovodělný a elektrotechnický. (Podle dat za r. 1935.)				
1. Vysoké peci:				
Počet závodů	4	1	25,0	3
Odbyt v 1000 Kč	389,874	111,298	28,5	278,576
2. Hutí pro výrobu ostatních kovů a slitin (kromě železa):				
Počet závodů	19	5	26,3	14
Odbyt v 1000 Kč	78,377	16,365	20,9	62,012
3. Ocelárny, slévárny oceli, železa (litiny) a kujné (temperované) litiny:				
Počet závodů	236	85	36,0	151
Odbyt v 1000 Kč	1.089,998	268.746	24,7	821.252
4. Válcovny, kovárny, lisovny a tažírny oceli:				
Počet závodů	33	14	42,4	19
Odbyt v 1000 Kč	1.754,162	462,405	26,4	1.291,757
5. Slévárny kovů a slitin (kromě železa a ocelí):				
Počet závodů	215	72	33,5	143
Odbyt v 1000 Kč	182,914	78,116	42,7	104,798
6. Válcovny, kovárny, lisovny a tažírny kovů a slitin (kromě železa a oceli):				
Počet závodů	26	13	50,0	13
Odbyt v 1000 Kč	280,115	197,520	70,5	82,595
Zaměstnanci ve výrob. odvětvích 1 až 6 celkem	48.604	15.295	31,5	33.309
z toho: dělníci (ÚSP)	43.651	13.541	31,0	30.110
úředníci (VPÚ)	4.953	1.754	35,4	3.199
7. Drobné kovové zboží:				
Počet závodů	520	315	60,6	205
Odbyt v 1000 Kč	378,460	242,455	64,1	136,005
8. Zboží plechové a smaltované:				
Počet závodů	99	32	32,3	67
Odbyt v 1000 Kč	255,194	102,781	40,3	152,413
9. Ostatní železné a kovové zboží:				
Počet závodů	617	209	33,9	408
Odbyt v 1000 Kč	759,560	371,688	48,9	387,872
10. Stroje, přístroje, železné konstrukce:				
Počet závodů	800	264	33,0	536
Odbyt v 1000 Kč	1.442,215	295,393	20,5	1.146,822
11. Dopravní prostředky:				
Počet závodů	102	7	6,9	95
Odbyt v 1000 Kč	787,366	159.487	20,3	627,879
12. Elektrotechnika:				
Počet závodů	185	61	33,0	124
Odbyt v 1000 Kč	776,632	181,605	23,4	595,027
13. Jemná mechanika a optika:				
Počet závodů	86	20	23,3	66
Odbyt v 1000 Kč	75,478	26,607	35,3	48,871
Zaměstnanci ve výrobních odvětvích 7 až 13 celkem	147.114	43.068	29,3	104.046
z toho: dělníci (ÚSP)	126,655	37.870	29,9	88.785
úředníci (VPÚ)	20.459	5.198	25,4	15.261

Výrobní odvětví	Stav v bývalých hranicích	Ztráta absolutně	Ztráta v %	Stav v nových hranicích
14. Řemeslné živnosti a samostatné správkárny v kovoprůmyslu:				
Počet závodů	2.555	773	30,3	1.782
Odbyt v 1000 Kč	473,939	126,950	26,8	346,989
Zaměstnanci celkem	19.469	5.358	27,5	14.111
z toho: dělníci (ÚSP)	17.511	4.697	26,8	12.814
úředníci (VPÚ)	1.958	661	33,8	1.297
Průmysl chemický. (Podle dat za rok 1935.)				
1. Těžký chemický průmysl:				
Počet závodů	90	26	28,9	64
Odbyt v 1000 Kč	687,871	273,944	39,8	413,927
Zaměstnanci celkem	9.895	4.506	45,5	5.389
z toho: dělníci (ÚSP)	8.162	3.564	43,7	4.598
úředníci (VPÚ)	1.733	942	54,4	791
2. Suchá destilace dřeva:				
Počet závodů	8	3	37,5	5
Odbyt v 1000 Kč	43,730	3,044	7,0	40,686
Zaměstnanci celkem	1.480	48	3,2	1.432
z toho: dělníci (ÚSP)	1.340	44	3,3	1.296
úředníci (VPÚ)	140	4	2,9	136
3. Destilace a zpracování dehtu:				
Počet závodů	70	23	32,9	47
Odbyt v 1000 Kč	139.868	12,121	8,7	127.747
Zaměstnanci celkem	1.476	271	18,4	1.205
z toho: dělníci (ÚSP)	1.237	224	18,1	1.013
úředníci (VPÚ)	239	47	19,7	192
4. Minerální oleje:				
Počet závodů	12	4	33,3	8
Odbyt v 1000 Kč	451,862	84,301	18,7	367,561
Zaměstnanci celkem	1.762	270	15,3	1.492
z toho: dělníci (ÚSP)	1.397	196	14,0	1.201
úředníci (VPÚ)	365	74	20,3	291
5. Konsistentní mazadla a smoly:				
Počet závodů	35	12	34,3	23
Odbyt v 1000 Kč	20,781	8,324	40,1	12,457
Zaměstnanci celkem	234	80	34,2	154
z toho: dělníci (ÚSP)	178	56	31,5	122
úředníci (VPÚ)	56	24	42,9	32
6. Oleje a tuky nejedlé, mýdlo, svíčky:				
Počet závodů	93	31	33,3	62
Odbyt v 1000 Kč	582.105	364,706	62,7	217,399
Zaměstnanci celkem	4.846	2.653	54,7	2.193
z toho: dělníci (ÚSP)	3.725	2.111	56,7	1.614
úředníci (VPÚ)	1.121	542	48,3	579
7. Jedlé tuky a oleje:				
Počet závodů	40	16	40,0	24
Odbyt v 1000 Kč	450.679	228,764	50,8	221,915
Zaměstnanci celkem	3.508	1.795	51,2	1.713
z toho: dělníci (ÚSP)	2.030	854	42,1	1.176
úředníci (VPÚ)	1.478	941	63,7	537
8. Chemické zpracování kostí a kožních odpadků:				
Počet závodů	18	5	27,8	13
Odbyt v 1000 Kč	30,367	3,861	12,7	26,506
Zaměstnanci celkem	632	83	13,1	549
z toho: dělníci (ÚSP)	591	75	12,7	516
úředníci (VPÚ)	41	8	19,5	33
9. Chemicko-farmaceutické prvovýrobky:				
Počet závodů	24	5	20,8	19
Odbyt v 1000 Kč	32,896	9,916	30,1	22,980
Zaměstnanci celkem	451	94	20,8	357
z toho: dělníci (ÚSP)	346	73	21,1	273
úředníci (VPÚ)	105	21	20,0	84
10. Zpracování chem.-farm. prvovýrobků do disp. forem:				
Počet závodů	55	17	30,9	38
Odbyt v 1000 Kč	68,504	17,171	25,1	51,333
Zaměstnanci celkem	962	355	36,9	607
z toho: dělníci (ÚSP)	667	262	39,3	405
úředníci (VPÚ)	295	93	31,5	202
11. Vata, gázy, obinadla, náplasti, obvazové látky impregnované:				
Počet závodů	7	3	42,9	4
Odbyt v 1000 Kč	20,931	18,571	88,7	2,360
Zaměstnanci celkem	627	548	87,4	79
z toho: dělníci (ÚSP)	540	467	86,5	73
úředníci (VPÚ)	87	81	93,1	6
12. Kosmetické přípravky (mimo) mýdlo):				
Počet závodů	61	19	31,1	42
Odbyt v 1000 Kč	78,011	36,078	46,2	41,933
Zaměstnanci celkem	1.095	419	38,3	676
z toho: dělníci (ÚSP)	714	284	39,8	430
úředníci (VPÚ)	381	135	35,4	246

Výrobní odvětví	Stav v bývalých hranicích	Ztráta absolutně	Ztráta v %	Stav v nových hranicích
13. Výroba suchých barev:				
Počet závodů	47	18	*38,3*	29
Odbyt v 1000 Kč	35,994	23,109	*64,2*	12,885
Zaměstnanci celkem	780	470	*60,3*	310
z toho: dělníci (ÚSP)	611	386	*63,2*	225
úředníci (VPÚ)	169	84	*49,7*	85
14. Výroba fermeží a bezbarvých laků:				
Počet závodů	62	23	*37,1*	39
Odbyt v 1000 Kč	80,356	19,981	*24,9*	60,375
Zaměstnanci celkem	528	217	*41,1*	311
z toho: dělníci (ÚSP)	326	130	*39,9*	196
úředníci (VPÚ)	202	87	*43,1*	115
15. Výroba třených a lakových barev:				
Počet závodů	71	28	*39,4*	43
Odbyt v 1000 Kč	91,149	26,500	*29,1*	64,649
Zaměstnanci celkem	843	252	*29,9*	591
z toho: dělníci (ÚSP)	610	179	*29,3*	431
úředníci (VPÚ)	233	73	*31,3*	160
16. Výroba smaltů a glasur:				
Počet závodů	5	2	*40,0*	3
Odbyt v 1000 Kč	8,447	167	*2,0*	8,280
Zaměstnanci celkem	82	6	*7,3*	76
z toho: dělníci (ÚSP)	51	4	*7,8*	47
úředníci (VPÚ)	31	2	*6,5*	29
17. Výroba tužek:				
Počet závodů	4	—	—	4
Odbyt v 1000 Kč	35,070	—	—	35,070
Zaměstnanci celkem	1.131	—	—	1.131
z toho: dělníci (ÚSP)	979	—	—	979
úředníci (VPÚ)	152	—	—	152
18. Inkousty, tuše a chemické kancelářské potřeby:				
Počet závodů	17	3	*17,6*	14
Odbyt v 1000 Kč	8,490	4,945	*58,2*	3,545
Zaměstnanci celkem	184	90	*48,9*	94
z toho: dělníci (ÚSP)	134	62	*46,3*	72
úředníci (VPÚ)	50	28	*56,0*	22
19. Fotografické desky, filmy a papíry:				
Počet závodů	6	1	*16,7*	5
Odbyt v 1000 Kč	11,834	1,432	*12,1*	10,402
Zaměstnanci celkem	250	34	*13,6*	216
z toho: dělníci (ÚSP)	175	27	*15,4*	148
úředníci (VPÚ)	75	7	*9,3*	68
20. Zpracování kaučuku a výroba zboží a osinku:				
Počet závodů	28	12	*42,9*	16
Odbyt v 1000 Kč	279,599	91,412	*32,7*	188,187
Zaměstnanci celkem	5.947	2.706	*45,5*	3.241
z toho: dělníci (ÚSP)	5.265	2.354	*44,7*	2.911
úředníci (VPÚ)	682	352	*51,6*	330
21. Výroba umělých brousicích kotoučů, brusů a brousků, brousicích papírů a pláten:				
Počet závodů	6	1	*16,7*	5
Odbyt v 1000 Kč	47,796	852	*1,8*	46,944
Zaměstnanci celkem	818	8	*1,0*	810
z toho: dělníci (ÚSP)	674	5	*0,7*	669
úředníci (VPÚ)	144	3	*2,1*	141
22. Lešticí potřeby a cididla (krémy):				
Počet závodů	46	18	*39,1*	28
Odbyt v 1000 Kč	42,422	12,128	*28,6*	30,294
Zaměstnanci celkem	697	292	*41,9*	405
z toho: dělníci (ÚSP)	479	190	*39,7*	289
úředníci (VPÚ)	218	102	*46,8*	116
23. Lepidla, textilní apretury:				
Počet závodů	25	17	*68,0*	8
Odbyt v 1000 Kč	12,438	8,460	*68,0*	3,978
Zaměstnanci celkem	183	137	*74,9*	46
z toho: dělníci (ÚSP)	135	99	*73,3*	36
úředníci (VPÚ)	48	38	*79,2*	10
24. Umělé hmoty plastické:				
Počet závodů	5	1	*20,0*	4
Odbyt v 1000 Kč	9,808	3,216	*32,8*	6,592
Zaměstnanci celkem	55	19	*34,5*	36
z toho: dělníci (ÚSP)	44	17	*38,6*	27
úředníci (VPÚ)	11	2	*18,2*	9
25. Výroba polotovarů z papíru a tkanin impregnovaných umělou pryskyřicí, lisovacích hmot a výrobků z nich:				
Počet závodů	3	—	—	3
Odbyt v 1000 Kč	17,238	—	—	17,238
Zaměstnanci celkem	497	—	—	497
z toho: dělníci (ÚSP)	420	—	—	420
úředníci (VPÚ)	77	—	—	77
26. Prostředky proti škůdcům výroby rostlinné a pod.:				
Počet závodů	15	6	*40,0*	9
Odbyt v 1000 Kč	6,465	2,976	*46,0*	3,489
Zaměstnanci celkem	196	70	*35,7*	126
z toho: dělníci (ÚSP)	163	56	*34,4*	107
úředníci (VPÚ)	33	14	*42,4*	19
27. Minerální vody, zřídelní produkty, slatiny a bahna:				
Počet závodů	59	31	*52,5*	28
Odbyt v 1000 Kč	37,649	27,631	*73,4*	10,018
Zaměstnanci celkem	688	520	*75,6*	168
z toho: dělníci (ÚSP)	581	435	*74,9*	146
úředníci (VPÚ)	107	85	*79,4*	22

Průmysl textilní.

(Podle dat za rok 1934.)

Výrobní odvětví	Stav v bývalých hranicích	Ztráta absolutně	Ztráta v %	Stav v nových hranicích
1. Výroba příze v přádelnách:				
Počet závodů	282	159	*56,4*	123
Odbyt v 1000 Kč	2.188,485	1.384,180	*63,2*	804,325
Zaměstnanci celkem	50.772	31.658	*62,4*	19.114
z toho: dělníci (ÚSP)	47.733	29.686	*62,2*	18.047
úředníci (VPÚ)	3.039	1.972	*64,9*	1.067
2. Výroba příze a nití ve skárnách:				
Počet závodů	224	139	*62,1*	85
Odbyt v 1000 Kč	763,171	532,441	*69,8*	230,730
Zaměstnanci celkem	10.227	7.062	*69,1*	3.165
z toho: dělníci (ÚSP)	9.633	6.610	*68,6*	3.023
úředníci (VPÚ)	594	452	*76,1*	142
3. Zušlechtění příze a nití:				
Počet závodů	132	96	*72,7*	36
Odbyt v 1000 Kč	46,301	38,987	*84,2*	7,314
Odměny za zušlechtění v 1000 Kč	60,488	42,089	*69,6*	18.399
Zaměstnanci celkem	3.529	2.828	*80,1*	701
z toho: dělníci (ÚSP)	3.241	2.612	*80,6*	629
úředníci (VPÚ)	288	216	*75,0*	72
4. Výroba tkaného zboží:				
Počet závodů	801	439	*54,8*	362
Odbyt v 1000 Kč	3.168,047	1.708,933	*53,9*	1.459,114
Zaměstnanci celkem	87.056	47.691	*54,8*	39.365
z toho: dělníci (ÚSP)	78.473	42.730	*54,5*	35.743
úředníci (VPÚ)	8.583	4.961	*57,8*	3.622
5. Zušlechtění tkaného zboží:				
Počet závodů	166	95	*57,2*	71
Odbyt v 1000 Kč	345,232	148,654	*43,1*	196,578
Odměny za zušlechtění v 1000 Kč	172,502	125,093	*72,5*	47,409
Zaměstnanci celkem	14.432	8.651	*59,9*	5.781
z toho: dělníci (ÚSP)	12.751	7.765	*60,9*	4.986
úředníci (VPÚ)	1.681	886	*52,7*	795
6. Výroba stávkového a plet. zboží (včetně zušlechtění):				
Počet závodů	346	221	*63,9*	125
Odbyt v 1000 Kč	662,493	496,826	*75,0*	165,667
Odměny za zušlechtění v 1000 Kč	7,390	7,328	*99,2*	62
Zaměstnanci celkem	25.871	17.869	*69,1*	8.002
z toho: dělníci (ÚSP)	23.942	16.559	*69,2*	7.383
úředníci (VPÚ)	1.929	1.310	*67,9*	619
7. Výroba prýmků a knoflíků:				
Počet závodů	48	32	*66,7*	16
Odbyt v 1000 Kč	39,342	34,124	*86,7*	5,218
Zaměstnanci celkem	1.764	1.503	*85,2*	261
z toho: dělníci (ÚSP)	1.584	1.341	*84,7*	243
úředníci (VPÚ)	180	162	*90,0*	18
8. Výroba krajek a výšivek:				
Počet závodů	135	104	*77,0*	31
Odbyt v 1000 Kč	68,487	51,027	*74,5*	17,460
Zaměstnanci celkem	2.577	1.911	*74,2*	666
z toho: dělníci (ÚSP)	2.264	1.673	*78,9*	591
úředníci (VPÚ)	313	238	*76,0*	75

Výrobní odvětví	Stav v bývalých hranicích	Ztráta absolutně	Ztráta v %	Stav v nových hranicích
9. Výroba vaty a vatelinu:				
Počet závodů	11	4	36,4	7
Odbyt v 1000 Kč	6,701	978	14,6	5,723
Zaměstnanci celkem	224	73	32,6	151
z toho: dělníci (ÚSP)	199	67	33,7	132
úředníci (VPÚ)	25	6	24,0	19
10. Výroba plsti a plstěných výrobků:				
Počet závodů	9	5	55,6	4
Odbyt v 1000 Kč	16,212	8,215	50,7	7,997
Zaměstnanci celkem	336	176	52,4	160
z toho: dělníci (ÚSP)	290	153	52,8	137
úředníci (VPÚ)	46	23	50,0	23
11. Výroba provaz. výrobků, vosk. plátna a imit. linolea:				
Počet závodů	52	22	42,3	30
Odbyt v 1000 Kč	71,647	33,433	46,7	38,214
Zaměstnanci celkem	1.802	856	47,5	946
z toho: dělníci (ÚSP)	1.588	756	47,6	832
úředníci (VPÚ)	214	100	46,7	114

Průmysl papírenský.
(Podle dat za rok 1936.)

Výrobní odvětví	Stav v bývalých hranicích	Ztráta absolutně	Ztráta v %	Stav v nových hranicích
1. Výroba dřevoviny a lepenek:				
Počet závodů	92	67	72,8	25
Odbyt v 1000 Kč	124,053	75,067	60,5	48,986
2. Výroba buničiny:				
Počet závodů	17	8	47,1	9
Odbyt v 1000 Kč	284,556	104,476	36,7	180,080
3. Výroba papíru:				
Počet závodů	54	35	64,8	19
Odbyt v 1000 Kč	608,534	381,896	62,8	226,638
Zaměstnanci ve výrobních odvětvích 1 až 3 celkem	16.786	9.801	58,4	6.985
z toho: dělníci (ÚSP)	15.203	8.833	58,1	6.370
úředníci (VPÚ)	1.583	968	61,1	615

Průmysl zpracování papíru a lepenek. (Podle dat za rok 1936.)

Výrobní odvětví	Stav v bývalých hranicích	Ztráta absolutně	Ztráta v %	Stav v nových hranicích
1. Zušlechťování papíru:				
Počet závodů	22	5	22,7	17
Odbyt v 1000 Kč	45,264	5,915	13,1	39,349
2. Výroba zboží z papíru a lepenek:				
Počet závodů	325	146	44,9	179
Odbyt v 1000 Kč	329,671	148,983	45,2	180,688
Zaměstnanci ve výrobních odvětvích 1 a 2 celkem	11.255	5.271	46,8	5.984
z toho: dělníci (ÚSP)	10.196	4.759	46,7	5.437
úředníci (VPÚ)	1.059	512	48,3	547

Průmysl grafický.
(Podle dat za rok 1936.)

Výrobní odvětví	Stav v bývalých hranicích	Ztráta absolutně	Ztráta v %	Stav v nových hranicích
Počet závodů	648	206	31,8	442
Odbyt v 1000 Kč	804,182	175,689	21,8	628,493
Zaměstnanci celkem	22.947	5.815	25,3	17.132
z toho: dělníci (ÚSP)	20.079	4.945	24,6	15.134
úředníci (VPÚ)	2.868	870	30,3	1.998

Průmysl kožedělný.
(Podle dat za rok 1934.)

Výrobní odvětví	Stav v bývalých hranicích	Ztráta absolutně	Ztráta v %	Stav v nových hranicích
1. Výroba usní:				
Počet závodů	157	55	35,0	102
Odbyt v 1000 Kč	543,436	123,007	22,6	420,429
Zaměstnanci celkem	6.977	1.730	24,8	5.247
z toho: dělníci (ÚSP)	6.408	1.578	24,6	4.830
úředníci (VPÚ)	569	152	26,7	417
2. Výroba hnacích řemenů a jiných techn. potřeb z kůže:				
Počet závodů	38	17	44,7	21
Odbyt v 1000 Kč	28,271	12,220	43,2	16,051
Zaměstnanci celkem	393	222	56,5	171
z toho: dělníci (ÚSP)	315	187	59,4	128
úředníci (VPÚ)	78	35	44,9	43
3. Výroba koženého zboží:				
Počet závodů	112	24	21,4	88
Odbyt v 1000 Kč	49,737	7,976	16,0	41,761
Zaměstnanci celkem	1.564	346	22,1	1.218
z toho: dělníci (ÚSP)	1.443	318	22,0	1.125
úředníci (VPÚ)	121	28	23,1	93

Průmysl kožišnický.
(Podle dat za rok 1936.)

Výrobní odvětví	Stav v bývalých hranicích	Ztráta absolutně	Ztráta v %	Stav v nových hranicích
1. Vydělávání a barvení kožišin:				
Počet závodů	20	2	10,0	18
Odbyt v 1000 Kč	7,904	430	5,4	7,474
Zaměstnanci celkem	530	30	5,7	500
z toho: dělníci (ÚSP)	501	22	4,4	479
úředníci (VPÚ)	29	8	27,6	21
2. Výroba celokožišinové konfekce:				
Počet závodů	911	157	17,2	754
Odbyt v 1000 Kč	107,146	19,190	17,9	87,956
Zaměstnanci celkem	2.114	361	17,1	1.753
z toho: dělníci (ÚSP)	1.954	335	17,1	1.619
úředníci (VPÚ)	160	26	16,2	134

Průmysl dřevařský.
(Podle dat za rok 1935.)

Výrobní odvětví	Stav v bývalých hranicích	Ztráta absolutně	Ztráta v %	Stav v nových hranicích
1. Výroba řeziva na pilách:				
Počet závodů	1.413	544	38,5	869
Odbyt v 1000 Kč	454,861	133,468	29,3	321,393
Odměna za řezání ve mzdě v 1000 Kč	10,577	3,140	29,7	7,437
Zaměstnanci celkem	19.195	4.720	24,6	14.475
z toho: dělníci (ÚSP)	17.868	4.319	24,2	13.549
úředníci (VPÚ)	1.327	401	30,2	926
2. Výroba hrubých obalů a baliv ze dřeva:				
Počet závodů	229	136	59,4	93
Odbyt v 1000 Kč	43,191	28,050	64,9	15,141
Zaměstnanci celkem	1.615	1.038	64,3	577
z toho: dělníci (ÚSP)	1.541	989	64,2	552
úředníci (VPÚ)	74	49	66,2	25
3. Impregnace dřeva:				
Počet závodů	11	2	18,2	9
Odbyt v 1000 Kč	7,738	450	5,8	7,288
Odměny za impregnaci ve mzdě v 1000 Kč	17,251	1,869	10,8	15,382
Zaměstnanci celkem	599	67	11,2	532
z toho: dělníci (ÚSP)	529	64	12,1	465
úředníci (VPÚ)	70	3	4,3	67
4. Výroba dyh:				
Počet závodů	14	3	21,4	11
Odbyt v 1000 Kč	61,919	5,240	8,5	56,679
5. Výroba překližek:				
Počet závodů	8	1	12,5	7
Odbyt v 1000 Kč	52,365	3,565	6,8	48,800
6. Výroba vlysů a parket a palubek:				
Počet závodů	25	6	24,0	19
Odbyt v 1000 Kč	21,403	2,546	11,9	18,857
Výroba řeziva spojená s výrobami č. 4, 5, 6:				
Počet závodů	12	1	8,3	11
Odbyt v 1000 Kč	6,747	70	1,0	6,677
Zaměstnanci ve výrob. odvětvích 4 až 6 a v připojené výrobě řeziva celkem	2.535	222	8,8	2.313
z toho: dělníci (ÚSP)	2.317	189	18,2	2.128
úředníci (VPÚ)	218	33	15,1	185
7. Výroba lišt a rámů:				
Počet závodů	38	16	42,1	22
Odbyt v 1000 Kč	12,460	5,150	41,3	7,310
Zaměstnanci celkem	699	309	44,2	390
z toho: dělníci (ÚSP)	652	290	44,5	362
úředníci (VPÚ)	47	19	40,4	28
8. Výroba nábytku z ohýbaného dřeva:				
Počet závodů	14	5	35,7	9
Odbyt v 1000 Kč	33,398	19,068	57,1	14,330
Výroba řeziva spojená s výrobou č. 3:				
Počet závodů	4	1	25,0	3
Odbyt v 1000 Kč	612	72	11,8	540
Výroba dyh spojená s výrobou č. 8:				
Počet závodů	4	1	25,0	3
Odbyt v 1000 Kč	1,320	200	15,2	1,120

Výrobní odvětví	Stav v bývalých hranicích	Ztráta absolutně	Ztráta v %	Stav v nových hranicích
Výroba překližek spojená s výrobou č. 8:				
Počet závodů	4	1	*25,0*	3
Odbyt v 1000 Kč	2,308	252	*10,9*	2,056
Zaměstnanci ve výrob. odvětví č. 8 a v připojených výrobách celkem	2.450	1.384	*56,5*	1.066
z toho: dělníci (ÚSP)	2.317	1.308	*56,5*	1.009
úředníci (VPÚ)	133	76	*57,1*	57
9. **Výroba ostatního dřevěného nábytku a staveb. truhlářství:**				
Počet závodů	1.753	575	*32,8*	1.178
Odbyt v 1000 Kč	300,294	68,303	*22,7*	231,991
Výroba řeziva spojená s výrobou č. 9:				
Počet závodů	60	9	*15,0*	51
Odbyt v 1000 Kč	4,070	665	*16,3*	3,405
Výroba dyh spojená s výrobou č. 9:				
Počet závodů	6	—	—	6
Odbyt v 1000 Kč	999	—	—	999
Výroba překližek spojená s výrobou č. 9:				
Počet závodů	34	6	*17,6*	28
Odbyt v 1000 Kč	3,144	97	*3,1*	3,047
Zaměstnanci ve výrobním odvětví č. 9 a v připojených výrobách celkem	14.617	3.451	*23,6*	11.166
z toho: dělníci (ÚSP)	13.924	3.281	*23,6*	10.643
úředníci (VPÚ)	693	170	*24,5*	523
10. **Výroba dřevěného zboží:**				
Počet závodů	378	162	*42,9*	216
Odbyt v 1000 Kč	138,251	71,878	*52,0*	66.373
Výroba řeziva spojená s výrobou č. 10:				
Počet závodů	54	24	*44,4*	30
Odbyt v 1000 Kč	7,105	2,516	*35,4*	4,589
Zaměstnanci ve výrobním odvětví č. 10 a v připojené výrobě řeziva celkem	6.594	3.607	*54,7*	2.987
z toho: dělníci (ÚSP)	6.205	3.395	*54,7*	2.810
úředníci (VPÚ)	389	212	*54,5*	177
11. **Výroba košíkářského a pleteného zboží a plet. nábytku:**				
Počet závodů	58	19	*32,8*	39
Odbyt v 1000 Kč	7,432	2,524	*34,0*	4,908
Zaměstnanci celkem	454	130	*28,6*	324
z toho: dělníci (ÚSP)	432	112	*25,9*	320
úředníci (VPÚ)	22	18	*81,8*	4
12. **Výroba zboží z korku a korkových směsí:**				
Počet závodů	29	10	*34,5*	19
Odbyt v 1000 Kč	19,457	7,659	*39,4*	11,798
Zaměstnanci celkem	551	266	*48,3*	285
z toho: dělníci (ÚSP)	489	229	*46,8*	260
úředníci (VPÚ)	62	37	*59,7*	25

Průmysl soustružnický (mimo soustružnictví dřeva). (Podle dat za rok 1935.)

Výrobní odvětví	Stav v bývalých hranicích	Ztráta absolutně	Ztráta v %	Stav v nových hranicích
Počet závodů	127	45	*35,4*	82
Odbyt v 1000 Kč	80,361	35,603	*44,3*	44,758
Zaměstnanci celkem	4.068	1.977	*48,6*	2.091
z toho: dělníci (ÚSP)	3.734	1.782	*47,7*	1.952
úředníci (VPÚ)	334	195	*58,4*	139

Průmysl kartáčnický. (Podle dat za rok 1934.)

Výrobní odvětví	Stav v bývalých hranicích	Ztráta absolutně	Ztráta v %	Stav v nových hranicích
Počet závodů	69	36	*52,2*	33
Odbyt v 1000 Kč	33,345	11,089	*33,3*	22,256
Zaměstnanci celkem	1.370	451	*32,9*	919
z toho: dělníci (ÚSP)	1.251	416	*33,3*	835
úředníci (VPÚ)	119	35	*29,4*	84

Průmysl hudebních nástrojů.*) (Podle dat za rok 1935.)

Výrobní odvětví	Stav v bývalých hranicích	Ztráta absolutně	Ztráta v %	Stav v nových hranicích
1. **Výroba klávesových hudebních nástrojů:**				
Počet závodů	29	10	*34,5*	19
Odbyt v 1000 Kč	25,075	10,608	*42,3*	14,467
Zaměstnanci celkem	933	424	*45,4*	509
z toho: dělníci (ÚSP)	846	367	*43,4*	479
úředníci (VPÚ)	87	57	*65,5*	30
2. **Výroba smyčcových, dechových a ostatních hudeb. nástrojů:**				
Počet závodů	78	64	*82,1*	14
Odbyt v 1000 Kč	29,925	25,781	*86,2*	4,144
Zaměstnanci celkem	1.191	997	*83,7*	194
z toho: dělníci (ÚSP)	1.060	896	*84,5*	164
úředníci (VPÚ)	131	101	*77,1*	30

Průmysl hračkářský.*) (Podle dat za rok 1935.)

Výrobní odvětví	Stav v bývalých hranicích	Ztráta absolutně	Ztráta v %	Stav v nových hranicích
Počet závodů	64	44	*68,8*	20
Odbyt v 1000 Kč	24,884	15,575	*62,6*	9,309
Zaměstnanci celkem	1.067	651	*61,0*	416
z toho: dělníci (ÚSP)	990	611	*61,7*	379
úředníci (VPÚ)	77	40	*51,9*	37

Průmysl potravin, poživatin a nápojů. (Podle dat za rok 1935.)

Výrobní odvětví	Stav v bývalých hranicích	Ztráta absolutně	Ztráta v %	Stav v nových hranicích
1. **Výroba chleba a pečiva:**				
Počet závodů	1.307	462	*35,3*	845
Odbyt v 1000 Kč	586,374	173,936	*29,7*	412,438
Zaměstnanci celkem	8.647	2.674	*30,9*	5.973
z toho: dělníci (ÚSP)	8.202	2.577	*31,4*	5.625
úředníci (VPÚ)	445	97	*21,8*	348
2. **Výroba čokolády a cukrovinek:**				
Počet závodů	138	41	*29,7*	97
Odbyt v 1000 Kč	503,785	91,657	*18,2*	412,128
Zaměstnanci celkem	11.764	2.064	*17,5*	9.700
z toho: dělníci (ÚSP)	10.252	1.800	*17,6*	8.452
úředníci (VPÚ)	1.512	264	*17,5*	1.248
3. **Výroba perníku, perníkového zboží, oplatek a jemného pečiva:**				
Počet závodů	94	30	*31,9*	64
Odbyt v 1000 Kč	84,042	37,738	*44,9*	46,304
Zaměstnanci celkem	2.490	1.026	*41,2*	1.464
z toho: dělníci (ÚSP)	2.264	920	*40,6*	1.344
úředníci (VPÚ)	226	106	*46,9*	120
4. **Výroba těstovin:**				
Počet závodů	17	9	*52,9*	8
Odbyt v 1000 Kč	15,594	8,265	*53,0*	7,329
Zaměstnanci celkem	313	144	*46,0*	169
z toho: dělníci (ÚSP)	276	115	*41,7*	161
úředníci (VPÚ)	37	29	*78,4*	8
5. **Výroba uzenářského zboží, masových a zvěřinových konserv a s tím spojený výsek masa, prodej sádla, loje a drobů:**				
Počet závodů	859	303	*35,3*	556
Odbyt v 1000 Kč	1.408,699	313,905	*22,3*	1.094,794
Zaměstnanci celkem	8.879	1.827	*20,6*	7.052
z toho: dělníci (ÚSP)	7.212	1.566	*21,7*	5.646
úředníci (VPÚ)	1.667	261	*15,7*	1.406
6. **Výroba rybích preserv a konserv:**				
Počet závodů	28	15	*53,6*	13
Odbyt v 1000 Kč	64,038	41,478	*64,8*	22,560
Zaměstnanci celkem	1.438	827	*57,5*	611
z toho: dělníci (ÚSP)	1.270	717	*56,5*	553
úředníci (VPÚ)	168	110	*65,5*	58
7. **Výroba zeleninových konserv:**				
Počet závodů	100	48	*48,0*	52
Odbyt v 1000 Kč	44,088	25,323	*57,4*	18,765
Zaměstnanci celkem	1.551	748	*48,2*	803
z toho: dělníci (ÚSP)	1.416	667	*47,1*	749
úředníci (VPÚ)	135	81	*60,0*	54
8. **Výroba ovocných konserv:**				
Počet závodů	46	15	*32,6*	31
Odbyt v 1000 Kč	77,588	26,027	*33,5*	51,561
Zaměstnanci celkem	901	387	*43,0*	514
z toho: dělníci (ÚSP)	717	297	*41,4*	420
úředníci (VPÚ)	184	90	*48,9*	94
9. **Výroba kávovin:**				
Počet závodů	57	8	*14,0*	49
Odbyt v 1000 Kč	181,861	62,111	*34,2*	119,750
Zaměstnanci celkem	2.092	541	*25,9*	1.551
z toho: dělníci (ÚSP)	1.604	352	*21,9*	1.252
úředníci (VPÚ)	488	189	*38,7*	299

*) Jen část celkové výroby. Nejsou tu zachyceny obchodní vývozní domy, které samy nevyrábějí, ale výrobky nakupují od malých výrobců na Kraslicku a Chebsku.

Výrobní odvětví	Stav v bývalých hranicích	Ztráta absolutně	Ztráta v %	Stav v nových hranicích
10. Výroba polévkových přípravků:				
Počet závodů	20	4	20,0	16
Odbyt v 1000 Kč	38,572	1,160	3,0	37,412
Zaměstnanci celkem	571	54	9,5	517
z toho: dělníci (ÚSP)	332	34	10,2	298
úředníci (VPÚ)	239	20	8,4	219
11. Výroba hořčice:				
Počet závodů	26	8	30,8	18
Odbyt v 1000 Kč	10,386	3,775	36,3	6,611
Zaměstnanci celkem	150	65	43,3	85
z toho: dělníci (ÚSP)	102	42	41,2	60
úředníci (VPÚ)	48	23	47,9	25
12. Výroba ostatních potravin (prášků do pečiva, cukrového syrupu, umělého medu a dětských mouček):				
Počet závodů	25	8	32,0	17
Odbyt v 1000 Kč	20,122	4,654	23,1	15,468
Zaměstnanci celkem	277	78	28,2	199
z toho: dělníci (ÚSP)	167	45	26,9	122
úředníci (VPÚ)	110	33	30,0	77
13. Výroba pálených lihových nápojů (zde je zachycena pouze nepatrná část výroby):				
Počet závodů	46	2	4,3	44
Odbyt v 1000 Kč	31,669	2,350	7,4	29,319
Zaměstnanci celkem	232	19	8,2	213
z toho: dělníci (ÚSP)	177	18	10,2	159
úředníci (VPÚ)	55	1	1,8	54
14. Výroba likérů a nepálených lihovin (zde je zachycena pouze nepatrná část výroby):				
Počet závodů	263	94	35,7	169
Odbyt v 1000 Kč	231,853	72,165	31,1	159,688
Zaměstnanci celkem	1.462	459	31,4	1.003
z toho: dělníci (ÚSP)	912	276	30,3	636
úředníci (VPÚ)	550	183	33,3	367
15. Výroba vín šumivých, maltosových a desertních:				
Počet závodů	21	7	33,3	14
Odbyt v 1000 Kč	10,207	3,253	31,9	6,954
Zaměstnanci celkem	168	54	32,1	114
z toho: dělníci (ÚSP)	118	39	33,0	79
úředníci (VPÚ)	50	15	30,0	35
16. Výroba sodových vod a limonád:				
Počet závodů	178	61	34,3	117
Odbyt v 1000 Kč	31,296	4,923	15,7	26,373
Zaměstnanci celkem	1.008	178	17,7	830
z toho: dělníci (ÚSP)	913	157	17,2	756
úředníci (VPÚ)	95	21	22,1	74
17. Výroba ovocných šťav a ovocných vín:				
Počet závodů	94	35	37,2	59
Odbyt v 1000 Kč	26,386	8,421	31,9	17,965
Zaměstnanci celkem	440	135	30,7	305
z toho: dělníci (ÚSP)	332	101	30,4	231
úředníci (VPÚ)	108	34	31,5	74
18. Výroba octa:				
Počet závodů	102	40	39,2	62
Odbyt v 1000 Kč	39,546	13,189	33,4	26,357
Zaměstnanci celkem	413	122	29,5	291
z toho: dělníci (ÚSP)	274	76	27,7	198
úředníci (VPÚ)	139	46	33,1	93

Průmysl odívání a obuvi.
(Podle dat za r. 1935.)

Výrobní odvětví	Stav v bývalých hranicích	Ztráta absolutně	Ztráta v %	Stav v nových hranicích
1. Výroba oděvů:				
Počet závodů	2.609	716	27,4	1.893
Odbyt v 1000 Kč	639,330	71,165	11,1	568,165
Odměny za šití z dodaných látek v 1000 Kč	77,529	11,236	14,5	66,293
Zaměstnanci celkem	16.737	3.567	21,3	13.170
z toho: dělníci (ÚSP)	15.188	3.458	22,8	11.730
úředníci (VPÚ)	1.549	109	7,0	1.440
Mzdy dom. dělníků v 1000 Kč	81,334	5,522	6,8	75,812
2. Výroba prádla:				
Počet závodů	545	158	29,0	387
Odbyt v 1000 Kč	202,634	58,955	29,1	143,679
Odměny za šití z dodaných látek v 1000 Kč	4,166	1,065	25,6	3,101
Zaměstnanci celkem	5.967	2.107	35,3	3.860
z toho: dělníci (ÚSP)	5.487	1.990	36,3	3.497
úředníci (VPÚ)	480	117	24,4	363
Mzdy dom. dělníků v 1000 Kč	13,161	2,352	17,9	10,809

Výrobní odvětví	Stav v bývalých hranicích	Ztráta absolutně	Ztráta v %	Stav v nových hranicích
3. Výroba jiného módního zboží:				
Počet závodů	122	35	28,7	87
Odbyt v 1000 Kč	41,072	9,494	23,1	31,578
Zaměstnanci celkem	1.070	264	24,7	806
z toho: dělníci (ÚSP)	921	235	25,5	686
úředníci (VPÚ)	149	29	19,5	120
Mzdy dom. dělníků v 1000 Kč	1,480	197	13,3	1,283
4. Výroba jiného šitého zboží:				
Počet závodů	144	47	32,6	97
Odbyt v 1000 Kč	38,187	17,787	46,6	20,400
Odměny za šití z dodaných látek v 1000 Kč	107	58	54,2	49
Zaměstnanci celkem	751	281	37,4	470
z toho: dělníci (ÚSP)	675	248	36,7	427
úředníci (VPÚ)	76	33	43,4	43
Mzdy dom. dělníků v 1000 Kč	1,603	852	53,2	751
5. Výroba kožené obuvi:				
Počet závodů	363	100	27,5	263
Odbyt v 1000 Kč	687,449	23,572	3,4	663,877
Zaměstnanci celkem	16.804	944	5,6	15.860
z toho: dělníci (ÚSP)	15.635	904	5,8	14.731
úředníci (VPÚ)	1.169	40	3,4	1.129
Mzdy dom. dělníků v 1000 Kč	7,725	288	3,7	7,437
6. Výroba látkové, houněné a plstěné obuvi:				
Počet závodů	64	29	45,3	35
Odbyt v 1000 Kč	122,516	6,112	5,0	116,404
Zaměstnanci celkem	1.736	230	13,2	1.506
z toho: dělníci (ÚSP)	1.579	213	13,5	1.366
úředníci (VPÚ)	157	17	10,8	140
Mzdy dom. dělníků v 1000 Kč	1,137	48	4,2	1,089
7. Výroba kloboukových šišáků plstěných (vlasových, vlněných) a stávkových a výroba fezů a baretů:				
Počet závodů	19	10	52,6	9
Odbyt v 1000 Kč	166,982	87,570	52,4	79,412
Zaměstnanci celkem	4.599	2.488	54,1	2.111
z toho: dělníci (ÚSP)	4.324	2.336	54,0	1,988
úředníci (VPÚ)	275	152	55,3	123
Mzdy dom. dělníků v 1000 Kč	1,885	454	24,1	1,431
8. Výroba a zdobení klobouků:				
Počet závodů	258	82	31,8	176
Odbyt v 1000 Kč	127,400	56,033	44,0	71,367
Zaměstnanci celkem	4.984	2.999	60,2	1.985
z toho: dělníci (ÚSP)	4.586	2.779	60,6	1.807
úředníci (VPÚ)	398	220	55,3	178
Mzdy dom. dělníků v 1000 Kč	68	59	86,8	9
9. Výroba čepic:				
Počet závodů	33	10	30,3	23
Odbyt v 1000 Kč	12,230	4,797	39,2	7,433
Zaměstnanci celkem	479	172	35,9	307
z toho: dělníci (ÚSP)	445	162	36,4	283
úředníci (VPÚ)	34	10	29,4	24
Mzdy dom. dělníků v 1000 Kč	83	1	1,2	82
10. Výroba kožených rukavic:				
Počet závodů	84	53	63,1	31
Odbyt v 1000 Kč	130,508	67,749	51,9	62,759
Zaměstnanci celkem	2.723	1.730	63,5	993
z toho: dělníci (ÚSP)	2.525	1.661	65,8	864
úředníci (VPÚ)	198	69	34,8	129
Mzdy dom. dělníků v 1000 Kč	16,591	7,280	43,9	9,311
11. Výroba nákrčníků:				
Počet závodů	39	7	17,9	32
Odbyt v 1000 Kč	28,658	4,936	17,2	23,722
Zaměstnanci celkem	300	47	15,7	253
z toho: dělníci (ÚSP)	183	27	14,8	156
úředníci (VPÚ)	117	20	17,1	97
Mzdy dom. dělníků v 1000 Kč	1,871	347	18,5	1,524
12. Výroba deštníků a slunečníků:				
Počet závodů	18	6	33,3	12
Odbyt v 1000 Kč	11,488	5,594	48,7	5,894
Zaměstnanci celkem	261	115	44,1	146
z toho: dělníci (ÚSP)	192	92	47,9	100
úředníci (VPÚ)	69	23	33,3	46
Mzdy dom. dělníků v 1000 Kč	174	84	48,3	90
13. Výroba umělých květin a ozdobných per:				
Počet závodů	98	83	84,7	15
Odbyt v 1000 Kč	34,914	32,244	92,4	2,670
Zaměstnanci celkem	1.699	1.515	89,2	184
z toho: dělníci (ÚSP)	1.608	1.434	89,2	174
úředníci (VPÚ)	91	81	89,0	10
Mzdy dom. dělníků v 1000 Kč	4,740	4,725	99,7	15

b) Data pro skupiny průmyslu podle zemí.

Skupina průmyslu	Česko-Slovensko				Čechy, Morava a Slezsko				
	v bývalých hranicích	ztráta		v nových hranicích	v bývalých hranicích	ztráta		v nových hranicích	
		absol.	v %			absol.	v %	absol.	v % sl. 5
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Průmysl kamenů a zemin. (Podle dat za r. 1934.)									
Odbyt v 1000 Kč	1.158,817	516,773	*44,6*	642,044	1.010,783	485,304	*48,0*	525,479	*81,8*
Zaměstnanci celkem	80.931	33.505	*41,4*	47.426	70.337	30.681	*43,6*	39.656	*83,6*
z toho: dělníci (ÚSP)	76.569	31.246	*40,8*	45.323	66.370	28.522	*43,0*	37.848	*83,5*
úředníci (VPÚ)	4.362	2.259	*51,8*	2.103	3.967	2.159	*54,4*	1.808	*86,0*
Průmysl sklářský. (Podle dat za r. 1935.)									
Odbyt v 1000 Kč (v tom též odměny za práci vykonanou ve mzdě)	656,625	495,690	*75,5*	160,935	639,068	495,351	*77,5*	143,717	*89,3*
Zaměstnanci celkem	25.742	16.530	*64,2*	9.212	24.371	16.521	*67,8*	7.850	*85,2*
z toho: dělníci (ÚSP)	23.594	14.900	*63,2*	8.694	22.282	14.892	*66,8*	7.390	*85,0*
úředníci (VPÚ)	2.148	1.630	*75,9*	518	2.089	1.629	*78,0*	460	*88,8*
Průmysl kovodělný a elektrotechnický. (Podle dat za r. 1935.)									
Odbyt v 1000 Kč	8.724,284	2.641,416	*30,3*	6.082,868	8.289,222	2.570,999	*31,0*	5.718,223	*94,0*
Zaměstnanci celkem	215.187	63.721	*29,6*	151.466	200.831	59.926	*29,8*	140.905	*93,0*
z toho: dělníci (ÚSP)	187.817	56.108	*29,9*	131.709	174.779	52.595	*30,1*	122.184	*92,8*
úředníci (VPÚ)	27.370	7.613	*27,8*	19.757	26.052	7.331	*28,1*	18.721	*94,8*
Průmysl chemický. (Podle dat za r. 1935.)									
Odbyt v 1000 Kč	3.332,360	1.283,610	*38,5*	2.048,750	3.045,302	1.185,732	*38,9*	1.859,570	*90,8*
Zaměstnanci celkem	39.847	15.943	*40,0*	23.904	34.340	14.092	*41,0*	20.248	*84,7*
z toho: dělníci (ÚSP)	31.574	12.154	*38,5*	19.420	26.838	10.590	*39,5*	16.248	*83,7*
úředníci (VPÚ)	8.273	3.789	*45,8*	4.484	7.502	3.502	*46,7*	4.000	*89,2*
Průmysl textilní. (Podle dat za r. 1934.)									
Odbyt v 1000 Kč (v tom též odměny za práci vykonanou ve mzdě)	7.616,498	4.612,288	*60,6*	3.004,210	7.300,783	4.610,654	*63,2*	2.690,129	*89,6*
Zaměstnanci celkem	198 590	120.278	*60,6*	78.312	190.837	120.219	*63,0*	70.618	*90,2*
z toho: dělníci (ÚSP)	181.698	109.952	*60,5*	71.746	174.464	109.899	*63.0*	64.565	*90,0*
úředníci (VPÚ)	16.892	10.326	*61,1*	6.566	16.373	10.320	*63,0*	6.053	*92,2*
Průmysl papírenský. (Podle dat za r. 1936.)									
Odbyt v 1000 Kč	1.017,143	561,439	*55,2*	455,704	762,705	552,471	*72,4*	210,234	*46,1*
Zaměstnanci celkem	16.786	9.801	*58,4*	6.985	12.808	9.555	*74,6*	3.253	*46,6*
z toho: dělníci (ÚSP)	15.203	8.833	*58,1*	6.370	11.571	8.595	*74,3*	2.976	*46,7*
úředníci (VPÚ)	1.583	968	*61,1*	615	1.237	960	*77,6*	277	*45,0*
Průmysl zpracování papíru a lepenky. (Podle dat za r. 1936.)									
Odbyt v 1000 Kč	374,935	154,898	*41,3*	220,037	343,893	147,663	*42,9*	196,230	*89,2*
Zaměstnanci celkem	11.255	5.271	*46,8*	5.984	10.492	5.063	*48,3*	5.429	*90,7*
z toho: dělníci (ÚSP)	10.196	4.759	*46,7*	5.437	9.478	4,562	*48,1*	4.916	*90,4*
úředníci (VPÚ)	1.059	512	*48,3*	547	1.014	501	*49,4*	513	*93,8*
Průmysl grafický. (Podle dat za r. 1936.)									
Odbyt v 1000 Kč	804,182	175,689	*21,8*	628,493	759,287	164,387	*21,7*	594,900	*94,7*
Zaměstnanci celkem	22.947	5.815	*25,3*	17.132	21.753	5.535	*25,4*	16.218	*94,7*
z toho: dělníci (ÚSP)	20.079	4.945	*24,6*	15.134	19.024	4.705	*24,7*	14.319	*94,6*
úředníci (VPÚ)	2.868	870	*30,3*	1.998	2.729	830	*30,4*	1.899	*95,0*
Průmysl kožedělný. (Podle dat za r. 1934.)									
Odbyt v 1000 Kč	621,444	143,203	*23,0*	478,241	550,924	120,163	*21.8*	430.761	*90,1*
Zaměstnanci celkem	8.934	2.298	*25,7*	6.636	8.129	2.088	*25,7*	6.041	*91.0*
z toho: dělníci (ÚSP)	8.166	2.083	*25,5*	6.083	7.406	1.885	*25,5*	5.521	*90,8*
úředníci (VPÚ)	768	215	*28,0*	553	723	203	*28,1*	520	*94,0*
Průmysl kožišnický. (Podle dat za r. 1936.)									
Odbyt v 1000 Kč	115,050	19,620	*17,1*	95,430	104,976	17,214	*16,4*	87,762	*92.0*
Zaměstnanci celkem	2.644	391	*14,8*	2.253	2.426	335	*13,8*	2.091	*92,8*
z toho: dělníci (ÚSP)	2.455	357	*14,5*	2.098	2.247	305	*13,6*	1.942	*92,6*
úředníci (VPÚ)	189	34	*18,0*	155	179	30	*16,8*	149	*96,1*
Průmysl dřevařský. (Podle dat za r. 1935.)									
Odbyt v 1000 Kč (v tom též odměny za práci vykonanou ve mzdě)	1.206,902	356,782	*29,6*	850,120	1.001,494	344,680	*34,4*	656,814	*77.3*
Zaměstnanci celkem	49.309	15.194	*30,8*	34.115	38.519	14.507	*37,7*	24.012	*70,4*
z toho: dělníci (ÚSP)	46.274	14.176	*30,6*	32.098	35.991	13.509	*37,5*	22.482	*70.0*
úředníci (VPÚ)	3.035	1.018	*33,5*	2.017	2.528	998	*39,5*	1.530	*75,9*
Průmysl soustružnický (mimo soustružnictví dřeva). (Podle dat za r. 1935.)									
Odbyt v 1000 Kč	80,361	35,603	*44,3*	44,758	80,361	35,603	*44,3*	44,758	*100,0*
Zaměstnanci celkem	4.068	1.977	*48,6*	2,091	4.068	1.977	*48,6*	2.091	*100,0*
z toho: dělníci (ÚSP)	3.734	1.782	*47,7*	1.952	3.734	1.782	*47,7*	1.952	*100,0*
úředníci (VPÚ)	334	195	*58,4*	139	334	195	*58,4*	139	*100,0*
Průmysl kartáč. (Podle dat za r. 1934.)									
Odbyt v 1000 Kč	33,345	11,089	*33,3*	22,256	22,629	10,109	*44,7*	12,520	*56,3*
Zaměstnanci celkem	1.370	451	*32.9*	919	1.049	402	*38,3*	647	*70,4*
z toho: dělníci (ÚSP)	1.251	416	*33,3*	835	960	368	*38,3*	592	*70,9*
úředníci (VPÚ)	119	35	*29,4*	84	89	34	*38,2*	55	*65,5*
Průmysl hud. nástr. (Podle dat za r. 1935.)									
Odbyt v 1000 Kč	55,000	36,389	*66,2*	18,611	54,794	36,389	*66,4*	18,405	*98,9*
Zaměstnanci celkem	2.124	1.421	*66,9*	703	2.117	1.421	*67,1*	696	*99,0*
z toho: dělníci (ÚSP)	1.906	1.263	*66,3*	643	1.899	1.263	*66,5*	636	*98.9*
úředníci (VPÚ)	218	158	*72,5*	60	218	158	*72,5*	60	*100,0*
Průmysl hračkářský. (Podle dat za r. 1935.)									
Odbyt v 1000 Kč	24,884	15,575	*62,6*	9,309	24,184	15,575	*64,4*	8,609	*92,5*
Zaměstnanci celkem	1.067	651	*61,0*	416	1.046	651	*62,2*	395	*95,0*
z toho: dělníci (ÚSP)	990	611	*61,7*	379	970	611	*63,0*	359	*94,7*
úředníci (VPÚ)	77	40	*51,9*	37	76	40	*52,6*	36	*97,3*
Průmysl potravin, poživatin a nápojů. (Podle dat za r. 1935.)									
Odbyt v 1000 Kč	3.406,106	894,330	*26,3*	2.511,776	3.018,945	783,982	*26.0*	2.234,963	*89,0*
Zaměstnanci celkem	42.796	11.402	*26,6*	31.394	38.856	10.338	*26,6*	28.518	*90,9*
z toho: dělníci (ÚSP)	36.540	9 799	*26,8*	26.741	33.177	8.892	*26,8*	24.285	*90,8*
úředníci (VPÚ)	6.256	1.603	*25,6*	4.653	5.679	1.446	*25,5*	4.233	*91,0*
Průmysl odívání a obuvi. (Podle dat za r. 1935.)									
Odbyt v 1000 Kč (v tom též odměny za šití z dodaných látek)	2.325,170	458,367	*19,7*	1.866,803	2.286,792	445,269	*19,5*	1.841.523	*98,7*
Zaměstnanci celkem	58.110	16.459	*28,3*	41.651	56.582	16.005	*28,3*	40.577	*97,4*
z toho: dělníci (ÚSP)	53.348	15.539	*29,1*	37.809	51.860	15.100	*29,1*	36.760	*97,2*
úředníci (VPÚ)	4.762	920	*19,3*	3.842	4.722	905	*19,2*	3.817	*99,3*
Mzdy domáckých dělníků v 1000 Kč	131,852	22,209	*16,8*	109,643	129,795	21,327	*16,4*	108,468	*98,9*

b) Data pro skupiny průmyslu podle zemí.

Slovensko					Podk. Rus (Karp. Ukrajina)					Skupina průmyslu
v bývalých hranicích	ztráta		v nov. hranicích		v bývalých hranicích	ztráta		v nov. hranicích		
	absol.	v %	absol.	v % sl. 5		absol.	v %	absol.	v % sl. 5	
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	ad 1
										Průmysl kamenů a zemin. (Podle dat za r. 1934.)
141,183	27,080	*19,2*	114,103	*17,8*	6,851	4,389	*64,1*	2,462	*0,4*	Odbyt v 1000 Kč
9.428	2.068	*21,9*	7.360	*15,5*	1.166	756	*64,8*	410	*0,9*	Zaměstnanci celkem
9.057	1.986	*21,9*	7.071	*15,6*	1.142	738	*64,6*	404	*0,9*	z toho: dělníci (ÚSP)
371	82	*22,1*	289	*13,7*	24	18	*75,0*	6	*0,3*	úředníci (VPÚ)
										Průmysl sklářský. (Podle dat za r. 1935.)
17,557	339	*1,9*	17,218	*10,7*	—	—	—	—	—	Odbyt v 1000 Kč (v tom též odměny za práci vykonanou ve mzdě)
1.371	9	*0,7*	1.362	*14,8*	—	—	—	—	—	Zaměstnanci celkem
1.312	8	*0,6*	1.304	*15.0*	—	—	—	—	—	z toho: dělníci (ÚSP)
59	1	*1,7*	58	*11,2*	—	—	—	—	—	úředníci (VPÚ)
										Průmysl kovodělný a elektrotechnický. (Podle dat za r. 1935.)
428,931	65,963	*15,4*	362,968	*6,0*	6,131	4,454	*72,6*	1,677	*0,0*	Odbyt v 1000 Kč
14.051	3.639	*25,9*	10.412	*6,9*	305	156	*51,1*	149	*0,1*	Zaměstnanci celkem
12.751	3.367	*26,4*	9.384	*7,1*	287	146	*50,9*	141	*0,1*	z toho: dělníci (ÚSP)
1.300	272	*20,9*	1.028	*5,2*	18	10	*55,6*	8	*0,0*	úředníci (VPÚ)
										Průmysl chemický. (Podle dat za r. 1935.)
244,557	82,630	*33,8*	161,927	*7,9*	42,501	15,248	*35,9*	27,253	*1,3*	Odbyt v 1000 Kč
4.361	1.702	*39,0*	2.659	*11,1*	1.146	149	*13,0*	997	*4,2*	Zaměstnanci celkem
3.703	1.446	*39,0*	2.257	*11,6*	1.033	118	*11,4*	915	*4.7*	z toho: dělníci (ÚSP)
658	256	*38,9*	402	*9,0*	113	31	*27,4*	82	*1,8*	úředníci (VPÚ)
										Průmysl textilní. (Podle dat za r. 1934.)
315,488	1.604	*0,5*	313,884	*10,4*	227	30	*13,2*	197	*0,0*	Odbyt v 1000 Kč (v tom též odměny za práci vykonanou ve mzdě)
7.730	55	*0,7*	7.675	*9,8*	23	4	*17,4*	19	*0,0*	Zaměstnanci celkem
7.213	50	*0,7*	7.163	*10,0*	21	3	*14,3*	18	*0,0*	z toho: dělníci (ÚSP)
517	5	*1,0*	512	*7,8*	2	1	*50,0*	1	*0,0*	úředníci (VPÚ)
										Průmysl papírenský. (Podle dat za r. 1936.)
254,438	8,968	*3,5*	245,470	*53,9*	—	—	—	—	—	Odbyt v 1000 Kč
3.978	246	*6,2*	3.732	*53,4*	—	—	—	—	—	Zaměstnanci celkem
3.632	238	*6,6*	3.394	*53,3*	—	—	—	—	—	z toho: dělníci (ÚSP)
346	8	*2,3*	338	*55,0*	—	—	—	—	—	úředníci (VPÚ)
										Průmysl zpracování papíru a lepenky. (Podle dat za r. 1936.)
29,766	5,959	*20,0*	23,807	*10,8*	1,276	1,276	*100,0*	—	—	Odbyt v 1000 Kč
702	147	*20,9*	555	*9,3*	61	61	*100,0*	—	—	Zaměstnanci celkem
657	136	*20,7*	521	*9,6*	61	61	*100,0*	—	—	z toho: dělníci (ÚSP)
45	11	*24,4*	34	*6,2*	—	—	—	—	—	úředníci (VPÚ)
										Průmysl grafický. (Podle dat za r. 1936.)
43,949	10,356	*23,6*	33,593	*5,3*	946	946	*100,0*	—	—	Odbyt v 1000 Kč
1.159	245	*21,1*	914	*5,3*	35	35	*100,0*	—	—	Zaměstnanci celkem
1.025	210	*20,5*	815	*5,4*	30	30	*100,0*	—	—	z toho: dělníci (ÚSP)
134	35	*26,1*	99	*5,0*	5	5	*100,0*	—	—	úředníci (VPÚ)
										Průmysl kožedělný. (Podle dat za r. 1934.)
70,520	23,040	*32,7*	47,480	*9,0*	—	—	—	—	—	Odbyt v 1000 Kč
805	210	*26.1*	595	*9,0*	—	—	—	—	—	Zaměstnanci celkem
760	198	*26,1*	562	*9,2*	—	—	—	—	—	z toho: dělníci (ÚSP)
45	12	*26.7*	33	*6,0*	—	—	—	—	—	úředníci (VPÚ)
										Průmysl kožišnický. (Podle dat za r. 1936.)
9,456	1,816	*19,2*	7,640	*8,0*	618	590	*95.5*	28	*0,0*	Odbyt v 1000 Kč
204	44	*21,6*	160	*7,1*	14	12	*85,7*	2	*0,1*	Zaměstnanci celkem
194	40	*20,6*	154	*7,3*	14	12	*85,7*	2	*0,1*	z toho: dělníci (ÚSP)
10	4	*40,0*	6	*3,9*	—	—	—	—	—	úředníci (VPÚ)
										Průmysl dřevařský. (Podle dat za r. 1935.)
163,532	7,702	*4,7*	155,830	*18,3*	41,876	4,400	*10.5*	37,476	*4.4*	Odbyt v 1000 Kč (v tom též odměny za práci vykonanou ve mzdě)
7.959	341	*4,3*	7.618	*22.3*	2.831	346	*12,2*	2.485	*7,3*	Zaměstnanci celkem
7.548	330	*4.4*	7.218	*22,5*	2.735	337	*12,3*	2.398	*7,5*	z toho: dělníci (ÚSP)
411	11	*2,7*	400	*19,8*	96	9	*9,4*	87	*4,3*	úředníci (VPÚ)
										Průmysl soustružnický (mimo soustružnictví dřeva). (Podle dat za r. 1935.)
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Odbyt v 1000 Kč
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Zaměstnanci celkem
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	z toho: dělníci (ÚSP)
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	úředníci (VPÚ)
										Průmysl kartáč. (Podle dat za r. 1934.)
10,716	980	*9.1*	9,736	*43,7*	—	—	—	—	—	Odbyt v 1000 Kč
321	49	*15,3*	272	*29,6*	—	—	—	—	—	Zaměstnanci celkem
291	48	*16,5*	243	*29,1*	—	—	—	—	—	z toho: dělníci (ÚSP)
30	1	*3,3*	29	*34,5*	—	—	—	—	—	úředníci (VPÚ)
										Průmysl hud. nástr. (Podle dat za r. 1935.)
206	—	—	206	*1,1*	—	—	—	—	—	Odbyt v 1000 Kč
7	—	—	7	*1,0*	—	—	—	—	—	Zaměstnanci celkem
7	—	—	7	*1,1*	—	—	—	—	—	z toho: dělníci (ÚSP)
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	úředníci (VPÚ)
										Průmysl hračkářský. (Podle dat za r. 1935.)
700	—	—	700	*7,5*	—	—	—	—	—	Odbyt v 1000 Kč
21	—	—	21	*5.0*	—	—	—	—	—	Zaměstnanci celkem
20	—	—	20	*5,3*	—	—	—	—	—	z toho: dělníci (ÚSP)
1	—	—	1	*2,7*	—	—	—	—	—	úředníci (VPÚ)
										Průmysl potravin, poživatin a nápojů. (Podle dat za r. 1935.)
370,330	97,445	*26,3*	272,885	*10,9*	16,831	12,903	*76,7*	3,928	*0,1*	Odbyt v 1000 Kč
3.816	975	*25,6*	2.841	*9,0*	124	89	*71,8*	35	*0,1*	Zaměstnanci celkem
3.245	824	*25,4*	2.421	*9,1*	118	83	*70,3*	35	*0,1*	z toho: dělníci (ÚSP)
571	151	*26,4*	420	*9,0*	6	6	*100,0*	—	—	úředníci (VPÚ)
										Průmysl odívání a obuvi. (Podle dat za r. 1935.)
34,812	10,234	*29,4*	24,578	*1,3*	3.566	2,864	*80,3*	702	*0,0*	Odbyt v 1000 Kč (v tom též odměny za šití z dodaných látek)
1.390	344	*24,7*	1.046	*2,5*	138	110	*79,7*	28	*0,1*	Zaměstnanci celkem
1.359	338	*24,9*	1.021	*2,7*	129	101	*78.3*	28	*0,1*	z toho: dělníci (ÚSP)
31	6	*19,4*	25	*0,7*	9	9	*100,0*	—	—	úředníci (VPÚ)
1,905	730	*38,3*	1,175	*1,1*	152	152	*100,0*	—	—	Mzdy domáckých dělníků v 1000 Kč

9. Trh práce[1]) IX., X. a XI. 1938.

Třídy povolání, země	Zprostředkování práce²) uchazeči a*)	b**)	přihlášena místa a*)	b**)	obsazená místa a*)	b**)	Na 100 obsaz. míst³) uchazečů mužů i žen a*)	uchazeček b**)	Trh práce²) posled. pracov. dne v měsíci volná místa a*)	b**)	neumístění uchazeči a*)	b**)
	(během měsíce)											
I. Zemědělství a lesnictví	32.312	18.688	29.196	14.937	22.329	13.029	69,1	69,7	4.434	1.204	2.909	753
	11.379	3.763	22.697	9.582	16.187	7.579	142,3	201,4	3.228	1.027	2.266	680
	13.515	3.012	14.104	3.008	9.663	1.381	71,5	45,8	2.419	1.022	3.818	1.410
II. Hornictví	652	6	369	4	358	4	54,9	66,7	—	—	212	2
	1.092	3	289	—	284	—	26,0	—	2	—	872	3
	2.670	4	610	—	609	—	22,8	—	—	—	1.944	4
III. Hutnictví	743	1	280	—	280	—	37,7	—	—	—	302	1
	502	1	32	—	32	—	6,4	—	—	—	402	1
	654	4	33	—	31	—	4,7	—	—	—	565	4
IV. Zahradnictví	242	32	84	25	60	21	24,8	65,6	12	1	111	8
	307	43	98	36	75	35	24,4	81,4	11	1	144	10
	405	48	108	36	94	33	23,2	68,8	4	—	274	16
V/1. Průmysl kamenný a zeminný	1.256	163	785	42	636	41	50,6	25,2	78	—	467	120
	1.903	225	563	18	430	18	22,6	8,0	50	—	1.051	140
	2.876	319	766	30	697	28	24,2	8,8	29	2	1.737	256
V/2. Průmysl sklářský	4.364	1.422	224	87	183	61	4,2	4,3	38	26	3.611	1.248
	5.382	1.418	522	116	479	88	8,9	6,2	13	10	4.656	1.347
	6.248	1.677	541	117	528	109	8,5	6,5	5	1	5.038	1.346
VI. Zpracování kovů	5.440	581	2.495	238	1.971	219	36,2	37,7	305	13	2.426	311
	7.191	895	1.251	54	887	42	12,3	4,7	99	1	4.774	663
	10.135	1.008	1.277	80	1.084	71	10,7	7,0	97	7	6.799	764
VII. Výroba strojů	2.233	147	1.446	292	1.312	291	58,8	198,0	79	—	822	23
	2.466	137	538	55	424	54	17,2	39,4	36	—	1.481	79
	3.636	252	653	138	550	132	15,1	52,4	57	6	2.434	105
VIII. Průmysl dřevařský a řezbářský	3.594	211	1.026	46	781	37	21,7	17,5	139	2	1.845	121
	4.642	238	723	39	559	38	12,0	16,0	56	—	3.043	171
	5.655	256	973	62	871	61	15,4	23,8	44	—	3.756	139
IX. Výroba zboží z kaučuku, celuloidu a pod.	122	47	111	42	108	42	88,5	89,4	2	—	8	4
	45	12	27	1	26	1	57,8	8,3	—	—	15	7
	69	34	24	8	24	8	34,8	23,5	—	—	33	18
X. Průmysl koží, usní, štětin a pod.	462	38	122	14	91	13	19,7	34,2	19	—	266	23
	534	33	85	1	70	1	13,1	3,0	8	—	370	25
	727	103	229	74	197	72	27,1	69,9	16	2	448	34
XI. Průmysl textilní	9.249	6.798	1.599	1.022	1.534	991	16,6	14,6	42	22	6.516	5.029
	10.371	7.304	993	569	913	533	8,8	7,3	57	19	8.124	5.896
	11.839	8.203	2.136	1.282	2.067	1.244	17,5	15,2	47	21	8.035	5.744
XII. Čalounictví	215	2	53	—	31	—	14,4	—	9	—	124	2
	223	—	45	—	24	—	10,8	—	11	—	128	—
	247	1	42	—	30	—	12,1	—	1	—	167	—
XIII. Průmysl oděvnický	5.703	1.825	1.598	484	1.143	384	20,0	21,0	261	42	3.302	1.207
	5.697	2.038	1.543	421	871	300	15,3	14,7	285	77	3.414	1.322
	5.987	2.133	2.102	870	1.522	680	25,4	31,9	254	96	3.681	1.242
XIV. Průmysl papírnický	672	274	134	26	123	20	18,3	7,3	4	1	429	221
	1.039	601	52	25	43	23	4,1	3,8	2	—	743	457
	1.340	766	131	52	105	36	7,8	4,7	6	2	927	549
XV. Průmysl potravin a poživatin	4.086	1.772	2.007	512	1.127	393	27,6	22,2	757	115	2.376	1.276
	11.931	2.992	12.788	2.657	12.016	2.546	100,7	85,1	546	110	1.787	747
	9.278	2.229	9.465	2.324	8.862	2.195	95,5	98,5	60	21	1.863	264
XVI. Hostinství	977	247	483	287	302	135	30,9	54,7	84	66	507	90
	1.034	286	478	334	289	168	27,9	58,7	67	63	517	93
	1.040	290	307	238	210	150	20,2	51,7	35	28	687	139
XVII. Průmysl lučební	652	203	557	121	381	86	58,4	42,4	171	33	253	118
	925	473	265	41	175	39	18,9	8,2	5	—	711	420
	965	493	168	49	157	49	16,3	9,9	6	—	761	434
XVIII. Živnosti stavební	8.695	158	5.568	28	5.004	23	57,6	14,6	383	2	2.778	119
	10.823	158	4.280	11	3.885	5	35,9	3,2	98	4	5.586	118
	16.917	177	4.516	13	4.277	13	25,3	7,3	118	—	10.921	149
XIX. Odbory grafické	1.481	378	86	21	79	15	5,3	4,0	1	—	979	270
	2.026	489	41	20	38	19	1,9	3,9	—	—	1.684	418
	2.299	597	82	32	73	26	3,2	4,4	7	6	1.693	463
XX. Zaměstnanci v různé výrobě	7.972	3.471	2.973	943	2.835	935	35,6	26,9	70	2	3.921	1.906
	12.899	3.965	6.722	1.253	6.571	1.223	50,9	30,8	39	20	4.823	2.312
	13.259	4.563	5.758	1.554	5.502	1.515	41,5	33,2	145	7	6.427	2.456
XXI. Zaměstnanci obchodní	6.160	2.491	891	325	681	222	11,1	8,9	95	42	4.469	2.016
	7.575	3.053	749	233	597	192	7,9	6,3	59	19	5.993	2.503
	8.236	3.197	677	208	576	164	7,0	5,1	80	39	6.796	2.785
XXII. Nádeníci	44.269	8.071	26.411	1.864	24.506	1.800	55,4	22,3	1.336	5	16.641	5.526
	46.698	8.061	22.968	1.659	21.703	1.554	46,5	19,3	393	8	18.656	5.194
	53.061	7.730	21.749	1.326	21.280	1.293	40,1	16,7	270	16	28.542	5.527
XXIII. Zaměstnanci dopravní	287	3	113	1	57	1	19,9	33,3	39	—	134	—
	271	—	97	—	60	—	22,1	—	1	—	144	—
	377	9	69	8	60	5	15,9	55,6	4	—	261	4
XXIV. Služebnictvo domácí	6.743	6.635	4.350	4.307	1.963	1.931	29,1	29,1	1.231	1.224	3.888	3.815
	6.323	6.204	3.983	3.925	2.045	1.999	32,3	32,2	841	834	3.559	3.514
	5.822	5.734	2.915	2.884	1.700	1,673	29,2	29,2	487	485	3.634	3.579
XXV. Svobodná povolání	2.369	690	295	103	227	49	9,6	7,1	47	43	1.346	465
	2.023	691	200	98	130	40	6,4	5,8	15	12	1.489	553
	2.139	765	235	91	187	64	8,7	8,4	16	14	1.571	584
Učňové	3.430	457	4.169	582	2.114	307	61,6	67,2	1.388	156	1.055	96
	1.960	261	2.205	284	776	130	39,6	49,8	1.109	133	899	105
	1.915	308	2.070	307	881	188	46,0	61,0	993	87	873	104
Dohromady	154.380	54.811	87.425	26.353	70.216	21.050	45,5	38,4	11.024	2.999	61.697	24.770
	157.261	43.344	84.234	21.432	69.589	16.627	44,3	38,4	7.031	2.338	77.331	26.778
	181.311	43.912	71.740	14.791	61.837	11.190	34,1	25,5	5.200	1.862	103.685	28.119
Čechy	81.593	34.382	53.841	20.205	38.926	15.385	47,7	44,7	9.216	2.657	27.748	12.147
	82.066	23.774	50.940	15.734	37.869	11.286	46,1	47,5	6.252	2.098	40.275	14.434
	102.602	26.701	45.077	10.745	35.946	7.344	35,0	27,5	4.640	1.695	56.564	16.620
Morava a Slezsko	25.174	8.199	11.161	3.097	10.087	2.884	41,1	35,2	684	189	10.394	3.843
	32.698	8.639	12.764	2.560	12.176	2.387	37,2	27,6	393	158	17.582	5.251
	41.307	9.400	11.801	2.396	11.410	2.220	27,6	23,6	316	156	26.531	6.306
Slovensko	41.187	11.159	18.627	2.664	17.359	2.493	42,1	23,3	1.001	84	17.349	8.102
	38.878	10.061	19.016	2.893	18.141	2.785	46,7	27,7	350	61	17.658	6.484
	35.896	7.744	13.795	1.620	13.425	1.602	37,4	20,7	239	9	20.189	5.152
Podkarpatská Rus	6.426	1.071	3.796	387	3.587	288	55,8	26,9	123	69	2.207	678
	3.619	870	1.514	245	1.403	169	38,8	19,4	36	21	1.816	609
	1.506	67	1.067	30	1.056	24	70,1	35,8	5	2	401	41
Úhrnem	154.380	54.811	87.425	26.353	70.216	21.050	45,5	38,4	11.024	2.999	61.697	24.770
	157.261	43.344	84.234	21.432	69.589	16.627	44,3	38,4	7.031	2,338	77.331	26.778
	181.311	43.912	71.740	14.791	61.837	11.190	34,1	25,5	5.200	1.862	103.685	28.119

a*) muži i ženy dohromady. — b**) jen ženy. — ¹) Za měsíc září 1938 nedošly již výkazy četných veř. zprostředkovatelen práce z okupovaného území v zemi České a Moravskoslezské. Byly proto zpracovány výkazy jen těch veřejných zprostředkovatelen práce, které měly svoje sídlo na území státu Česko-Slovenského po 10. říjnu 1938. Za měsíc říjen 1938 chybí ze 77 veřej. zprostředkovatelen práce v zemi Slovenské výkazy z obvodů 17 zprostředkovatelen (12 z okupov. území Maďarskem, 5 z ostatních částí Slovenska). — ²) Třídění podle hledané práce. — ³) Místa některých tříd povolání jsou obsazována uchazeči z různých tříd.

10. Neumístění uchazeči podle politických okresů.

Země, politický okres	Neumístění uchazeči 31. X. 1938	30. XI. 1938	31. XII. [1] 1938
Země Česká.			
Benešov	70	144	184
Beroun	213	143	266
Blatná	212	257	498
Boleslav Mladá	324	568	811
Brandýs nad Labem	133	157	381
Brod Český	97	238	609
Brod Německý	388	441	548
Budějovice České	1.771	2.260	2.936
Bydžov Nový	228	437	430
Čáslav	26	207	526
Domažlice	651	1.181	1.416
Dvůr Králové n. L.	580	871	1.105
Hora Kutná	313	371	494
Hořice	472	785	936
Hořovice	85	195	337
Hradec Jindřichův	426	422	535
Hradec Králové	481	883	1.210
Hradiště Mnichovo	449	645	574
Humpolec	133	183	251
Chotěboř	112	205	189
Chrudim	505	871	1,432
Jičín	96	357	433
Jilemnice	1.041	1.120	1.299
Jílové	46	71	281
Kamenice n. L.	306	287	877
Kladno	161	734	703
Klatovy	202	376	418
Kolín	294	738	1.439
Kralovice	79	159	193
Kralupy n. Vlt.	92	176	247
Ledeč n. Sáz.	144	129	139
Litomyšl	736	875	787
Louny	382	332	474
Mělník	71	138	160
Město Nové n. Met.	158	259	337
Milevsko	107	111	301
Mýto Vysoké	525	727	1.320
Náchod	1.499	1.966	1.977
Nymburk	74	173	185
Paka Nová	563	554	568
Pardubice	916	1.437	1.982
Pelhřimov	151	137	149
Písek	288	584	859
Plzeň	3.367	4.563	4.517
Poděbrady	295	435	573
Polička	667	999	1.250
Praha-město	6.056	8.969	8.004
Praha-venkov	490	592	878
Přeštice	145	347	362
Příbram	185	330	712
Rakovník	296	493	624
Říčany	91	179	321
Rokycany	1.133	1.507	1.907
Roudnice n. L.	500	1.153	1.493
Rychnov n. Kn.	719	1.129	1.240
Sedlčany	121	265	490
Semily	5.131	5.263	4.882
Slaný	195	614	1.032
Strakonice	189	248	204
Sušice	197	260	424
Tábor	131	256	403
Třeboň	648	874	1.044
Turnov	781	1.131	1.205
Týn n. Vlt.	58	113	172
Ústí n. Orl.			468
Vlašim	35	118	143
Žamberk	209	426	520
Celkem	37.239	53.168	63.164
Uchazeči z různých míst	3.036	3.396	3.286
Úhrnem	**40.275**	**[2]) 56.564**	**[3]) 66.450**
Země Moravskoslezská.			
Boskovice	910	1.098	1.496
Brno-město	4.694	6.072	5.526
Brno-venkov	470		1.588
Brod Uherský	492	702	1.204
Budějovice Mor.	240	835	1.335
Dačice	7	157	175
Frýdek	862	1.721	1.789
Hodonín	718	968	1.908
Holešov	144	216	616
Hradiště Uherské	114	236	1.329
Hranice	196	407	977
Hrotovice			179
Jihlava	956	1.184	1.200
Kroměříž	60	122	606
Kyjov	451	728	1.163
Litovel	82	803	736
Meziříčí Valašské	1.188	2.266	2.987
Meziříčí Velké	340	272	375
Město Nové na Mor	218	241	422
Místek	338	268	473
Olomouc-město	436	422	662
Olomouc-venkov	485	516	1.121
Ostrava Moravská	1.949	3.358	3.720
Prostějov	219	611	1.139
Přerov	139	318	968
Tišnov	264	378	734
Třebíč	574	547	863
Vsetín	341	781	950
Vyškov	490	1.061	1.972
Zlín	205	333	458
Židlochovice		410	897
Úhrnem	**17.582**	**[4]) 26.531**	**[5]) 39.568**
Krajina Slovenská.			
Baňa Nová	219	238	514
Bánovce n. Bebr.	10	149	503
Bardejov		86	[6])
Bratislava-mesto	2.703	2.553	3.351
Bratislava-vonkov	620	1.042	1.337
Brezno n. Hr.	—	16	68
Bystrica Banská	14	24	314
Bystrica Považská	413	1.386	1.279
Bytča Velká	559	567	983
Čadca	592	507	1.026
Dobšiná		[6])	[6])
Gelnica	170	297	[6])
Giraltovce	10	16	[6])
Hlohovec	175	341	856
Hnúšta	402	424	746
Humenné	40	94	622
Ilava	183	150	399
Kameň Modrý	25	6	[6])
Kežmarok	48	190	[6])
Kremnica	277	487	1.210
Krupina	129	84	1.194
Kubín Dolný	57	48	153
Levoča	62	179	[6])
Lovinobaňa-Mýtna		444	670
Lubovňa Stará	3	5	21
Malacky	197	213	338
Martin Turč. Sv.	26	105	798
Medzilaborce		[6])	[6])
Mesto Kys. Nové	217	359	578
Mesto Nové n. Váh.	76	358	670
Michalovce	90	223	416
Mikuláš Lipt. Sv.	51	223	[6])
Modra	34	110	[6])
Moravce Zlaté	24	73	216
Myjava	161	592	637
Námestovo	—	13	68
Nitra	748	973	1.525
Piešťany	141	420	953
Poprad	51	35	[6])
Prešov	421	527	643
Prievidza	120	254	855
Púchov	372	466	856
Pukanec		183	[6])
Revúca	167	359	[6])
Ružomberok	640	693	1.232
Sabinov		66	[6])
Senica	121	215	314
Sered	69	183	729
Skalica-Holič		200	[6])
Snina	182	385	[6])
Stropkov	29	30	36
Štiavnica Banská	164	305	721
Topolčany	122	294	1.604
Trebišov	—	4	[6])
Trenčín	87	58	720
Trnava	788	1.098	3.080
Trstená	72	80	[6])
Ves Spiš. Nová	82	159	354
Ves Spiš. Stará	1	—	3
Vranov n. Topl.	459	482	[6])
Zvolen	76	266	1.943
Žilina a Rajec	725	852	1.071
Úhrnem	**13.224**	**20.189**	**35.606**
Podkarpatská Rus.			
Berezný Velký		[6])	[6])
Chust	165	208	343
Perečín	—	[6])	[6])
Sevluš	51	88	214
Svalava	59	45	53
Ťačovo	46	60	82
Úhrnem	**321**	**401**	**692**

II. Přehled podle zemí.

Země	31. X. 1938	30. XI. 1938	31. XII. [1] 1938
Země Česká	40.275	56.564	66.450
Země Moravskoslezská	17.582	26.531	39.568
Krajina Slovenská	13.224	20.189	35.606
Podkarpatská Rus	321	401	692
Česko-Slovensko	71.402	[7])103.685	[8])142.316

[1]) Předběžná data.
[2]) Z toho v pracovních útvarech 3645.
[3]) Z toho v pracovních útvarech 6291.
[4]) Z toho v pracovních útvarech 1911.
[5]) Z toho v pracovních útvarech 2107.
[6]) Hlášení nedošla.
[7]) Z toho v pracovních útvarech 5556.
[8]) Z toho v pracovních útvarech 8398.

Statistický zpravodaj vychází 12 krát do roka vždy každého 8. dne v měsíci. — Předplat. na 12 čísel 50 Kč. — Redakce Praha VII., Bělského tř. 2. Telefon 730-19, 721-51-5. — Odpověd. redaktor Dr. Karel Tříska. — Administrace Státní tiskárna Praha III., Karmelitská 6, tel. 474-51. — Novin. sazba pov. výn. ředitel. pošt a telegr. čís. 346622-III a-1937. — Dohlédací pošt. úřad Praha 8. — Tiskem Státní tiskárny v Praze.